

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra žurnalistiky

**Analýza diskursu televizního zpravodajství:
Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR
v roce 2010**

Magisterská diplomová práce

Tat'ána RASZKOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že diplomová práce na téma *Analýza diskuzí televizního zpravodajství: Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2010* obsahuje 157 420 znaků. Tuto práci jsem vypracovala samostatně, veškerou použitou literaturu a další zdroje jsem v práci řádně označila a uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 18. 5. 2012

.....
Taťána Raszková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat všem, kteří mi pomáhali během vypracování této práce. Především Mgr. Marku Lapčíkovi, Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za odborné konzultace, vedení práce a za praktické rady.

ABSTRAKT

Text obsahuje analýzu diskursu televizního zpravodajství v období před volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2010. Do analýzy byly zahrnuty zpravodajské relace tři českých televizních stanic (České televize, televize Nova a televize Prima). V práci je představena použitá metoda stopování diskursu, která umožnila vysledovat témata spojovaná s volbami ve večerním zpravodajství. Analýza témat slouží k popisu zpravodajského diskursu použitého během voleb jak u jednotlivých stanic, tak k porovnání diskursů vybraných stanic navzájem.

KLÍČOVÁ SLOVA

Volby do poslanecké sněmovny – kvalitativní diskursní analýza – stopování diskursu – diskurs zpravodajství.

ABSTRACT

This thesis includes an analysis of TV news discourse in the period of the Czech parliamentary elections of 2010. Television news programmes of three Czech television stations were analysed. The thesis also includes a description of the method called discourse tracking used for collecting and analysing text. The analysis describes TV news discourse used during the elections across TV news media.

KEY WORDS

Parliamentary Elections – qualitative discourse analysis – tracking discourse – tv news discourse.

OBSAH

Úvod.....	7
1 Teoretický koncept.....	9
1.1 Normativní teorie zpravodajství.....	16
1.2 Normativní rámec voleb.....	17
1.2.1 Činnost sdělovacích prostředků ve volebních kampaních.....	17
1.3 Výklad pořadů podle jejich názvů.....	18
1.4 Historický kontext voleb.....	19
2 Metoda.....	21
3 Analytická část.....	29
3.1 Česká televize.....	29
3.1.1 Období před volbami.....	30
3.1.2 První den voleb.....	34
3.1.3 Ukončení voleb.....	40
3.1.4 Reflexe voleb v následujících dnech.....	46
3.2 Televize Nova.....	51
3.2.1 Období před volbami.....	52
3.2.2 První den voleb.....	54
3.2.3 Ukončení voleb.....	57
3.2.4 Reflexe voleb v následujících dnech.....	65
3.3 Televize Prima.....	71
3.3.1 Období před volbami.....	71
3.3.2 První den voleb.....	73
3.3.3 Ukončení voleb.....	77
3.3.4 Reflexe voleb v následujících dnech.....	83
3.4 Synchronní analýza.....	88

4 Závěr.....	106
SEZNAM ZKRATEK.....	108
SEZNAM PŘÍSPĚVKŮ.....	109
SEZNAM PRAMENŮ.....	113
SEZNAM LITERATURY.....	114
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ.....	117
SEZNAM TABULEK.....	119

Úvod

Televizní zpravodajství patří k pravidelným večerním relacím s poměrně vysokou sledovaností.¹ Tato práce se věnuje mediální konstrukci voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, uskutečněných v květnu roku 2010, jak byly zpracovány ve večerních zpravodajských relacích České televize, televize Nova a televize Prima.²

Cílem práce je rozpoznat diskursy spojené s reprezentací voleb a zmapovat tak průběh voleb v prostředí televizního zpravodajství. Výzkum je soustředěn na medializaci voleb vybranými stanicemi, a je pojímán jako dokumentace způsobů, jakými jsou médií zaznamenány volby. Výsledkem pak bude náčrt, jakým způsobem je konstruován obraz voleb před jejich začátkem, v průběhu volebních dní a těsně po jejich skončení.

Metodou pro sběr a interpretaci textů byla v práci zvolena kvalitativní diskursní analýza,³ soustřeďující se na tematickou strukturu zpravodajského diskursu. Konkrétním postupem pak byla vybrána metoda stopování diskursu (angl. *discourse tracking*), jakožto vhodný nástroj pro sledování témat ve vybraném období, jak se objevovala v televizním zpravodajství.

Volby do Poslanecké sněmovny jsou jevem, který je víceméně pravidelně a opakovaně reflektován médií, která tak činí podle konkrétních strategií, a to hlavně přítomností redaktorů v jednotlivých štábech stran během konání voleb a způsobu ohlašování výsledků, ale také jistou přípravou příjemců na volby jakožto akt volení. Tyto strategie pak mají určité následky na mediální podobu voleb, tedy na vnímání voleb jako společenské/komunikativní události, a na následné konstituování významu této události.

Vzhledem k teoretickým východiskům, která jsou obsažena v kapitole 1, je práce zaměřena na vystopování témat, která se objevují ve zkoumaném období v souvislosti s volbami do Poslanecké sněmovny, a na následný popis zpravodajského diskursu použitého v rámci těchto témat. V první kapitole je dále popsán kontext zpravodajství z hlediska jeho

¹ Viz výsledky sledovanosti vypracované Asociací televizních organizací www.ato.cz.

² Na začátku roku 2012 byla tato stanice přejmenována na Prima family, v této práci je používán název aktuální k roku 2010.

³ Anglicky *discourse analysis*. Upozornění na překlad anglické terminologie viz Macek, J., Škařupová, K., Kouřil, V.: *Tekutá prosperita*. In *Mediální studia* 2/2007, poznámka pod čarou č. 4.

normativního rámce, rovněž je připojena podkapitola o činnosti médií během volebních kampaní. Další podkapitola obsahuje historický kontext voleb.

Analytickou část tvoří kapitola 3, ve které je zahrnuta diachronní analýza jednotlivých stanic odděleně.⁴ Kapitoly jsou strukturovány jako popis vybraných příspěvků a jejich diskursů, doplněné doslovnými citacemi vybraných pasáží. Podkapitoly v rámci jedné stanice jsou rozděleny podle časového sledu relací na období před volbami, první den voleb, zakončení voleb a na reflexi voleb ve zbytku sledovaného období. Analytická část práce je uzavřena synchronní analýzou všech zkoumaných stanic dohromady. Jde o syntézu, ve které jsou porovnávány vybrané televizní stanice navzájem.

⁴ Pořadí kapitol je dáno abecedním pořadím názvů stanic, podle stejného klíče jsou stanice zmiňovány i v dalších kapitolách.

1 Teoretický koncept

Teoretický koncept práce vychází z prací autorů Johna Hartleyho, Gaye Tuchman, W. Lance Bennetta, Petera Dahlgrena, Davida Atheidea a Jennifer N. Grimes, Melvina DeFleura a Sandry Ball-Rokeach.

Zpravodajství je podle J. Hartleyho sociální a kulturní institucí. „Zprávy k nám přicházejí v podobě již existujícího diskursu impersonální sociální instituce, jež je zároveň průmyslem.“ (Hartley 1982: 5) Znalost konvencí a kódů zpravodajského diskursu u příjemců vytváří tzv. zpravodajskou gramotnost, díky níž jsou schopni zprávy rozeznat a interpretovat. Např. pomocí loga názvu pořadu Zprávy TV Prima (dále jen Zprávy TVP) zobrazeného po celou dobu relace v levém dolním rohu.

Zprávy „komunikují více než jen inertní informace. Uvnitř zpravodajského diskursu musíme zvážit tvarující síly, jež determinují, jak bude potenciál znaku/referentu použit v konkrétním kontextu. Význam zpráv, je odvozen ze sociální struktury, ve které je pronášen.“ (Hartley 1982: 36) Význam je zde rovněž pojímán jako produkt interakce. Konečný význam zprávy je determinován sociálním kontextem tvůrců a příjemců zpráv, kdy kódování a dekodování sdělení je nějakým způsobem vymezeno sociálně.

Jak tvrdí W. L. Bennett, zpravodajství se stalo masovým produktem, kdy komunikační technologie vytvářejí informační formát „nejnižšího společného jmenovatele“. (Bennett 2007: 40) V případě voleb do Poslanecké sněmovny je nejnižším společným jmenovatelem právě akt volení, který byl zpracován do podoby zpravodajského příspěvku v každé relaci. Autor uvádí čtyři tendence/charakteristiky mediální logiky⁵ obsahu amerického zpravodajství, tzv. *bias* (předpojatost), mezi které patří: *personalizace*, *dramatizace*, *fragmentace* a *depolitizace*. (ibid.)

Personalizace usnadňuje vyprávění události koncentrací na jednu osobu a ne na celý problém, a příjemci tak interpretují událost privátně a emocionálně, informace pak nabývají formy „nevidět les pro stromy“. Problémem personalizace je podle autora její diskontinuita vývoje postavy a ponechání vztahu k širším sociálním a morálním problémům na imaginaci

⁵ Výraz mediální logika použili ve svém díle D. Atheide a Snow (1979), jakožto vymezení obsahu zpravodajství, které je předem dané. (McQuail 2009: 343)

příjemců (ibid.: 41). Personifikační charakter mají příspěvky TV Nova o členech volební komise či o nově zvolených poslancích. Personalizace je součástí trendu modernizace volebních kampaní, který je charakterizován jako marketingová strategie volebního boje, tzv. „amerikanizace“.⁶ S tímto trendem souvisí také pojem televizace politiky, kdy příjemci sledují politiku na televizních obrazovkách, založenou na personifikaci strany,⁷ během které je důležitější osobnost vybraného kandidáta, než cíle, s jakými chce strana po volbách operovat. Do soukromí příjemců tak vstupuje ne celá strana, ale jeden kandidát, čímž se jejich vztah stává zdánlivě intimním. Média si tak pro prezentaci vybírají ty osoby, které jsou „mediálně zdatné a zajímavé“ (Bradová, Šaradín 2007: 44) a zvou si je např. do různých diskusních pořadů.

Dramatizace trivializující obsah zpráv se uplatňuje při zpracování události jakožto příběhu, kdy je „*zdůrazňována krize v kontinuitě, mezi současností a minulostí či budoucností a osobami v jejich centru.*“ (ibid.) Autor navrhuje jako vhodnější termín označení *melodrama*. Nedostatkem dramatizace je neposkytnutí dostatečného kontextu události a upřednostňování emocionálního působení na příjemce. Dramatizační účinky jsou umocňovány použitím obrazových materiálů, čímž nejen že událost zrealističtují, ale rovněž ji činí uvěřitelnou. Podle autora navíc dostupnost obrazového materiálu může být kritériem pro zařazení události do zpravodajství. (ibid.: 42) Během informování o volbách je dramatizace uplatňována zdůrazňováním neočekávaných událostí v jejich průběhu (např. krádež vlajky). Spíše než reprezentativní zastoupení nějaké události se v procesu dramatizace média soustředují na extrémní případy. (ibid.: 58) V případě voleb jde např. o volení ve věznicích či o počet nově zvolených poslanců.⁸

Fragmentace zpráv je zapříčiněna oddělováním jednotlivých události od sebe, což zabraňuje komplexnímu vytvoření jedné události. Jsou zde zdůrazňováni jednotliví aktéři bez širší kontextualizace. Fragmentace zamezuje chápání události v jejím historickém vývoji

⁶ Jejich součástí je „*také zavádění metod PR a jejich stále sofistikovanější použití ve vztazích s médii.*“ (Petrová 2006: 43) Odborníci na public relations bývají v politice označováni jako tzv. spin doktoři (*spin doctors*). „*Rozšíření kampaní do médií a nárůst jejich důležitosti si přímo vyžaduje, aby se na nich podílelo více specializovaných odborníků.*“ (Bradová, Šaradín 2007: 39) Amerikanizace se projevuje také na úrovni zjišťování názorů veřejnosti, kdy si strany platí různé průzkumy.

⁷ V této práci jsou pod pojem strana zahrnuty pojmy „politická strana“ a „politické hnutí“. Právní řád České republiky nedefinuje mezi těmito termíny rozdíl.

⁸ Narativní svět televizního zpravodajství je podle P. Dahlgrena „*stabilním a repetitivním univerzem tematického obsahu*“, přičemž „*audiovizuální diskurs zpráv se nutně skládá ze sledu příběhů.*“ (Dahlgren 1985: 87) Jako výzkumnou jednotku pro identifikaci „příběhovosti“ autor používá tzv. *dramatic uni coby* „*distinktivní, identifikovatelnou linku příběhu, s kompletním narativním cyklem*“, (ibid.) obsahující všechny základní prvky narativu.

a vytváří tak svět chaotických událostí vynořujících se ve zprávách, ve kterých rovněž mizí. Poměrně chaotický charakter mělo zpravodajství TV Prima druhý den voleb, kdy mezi živé vstupy byly vkládány různé druhy výsledků sečtených hlasů.

Výpovědi autorit bývaly ve zpravodajství používány k „normalizaci“ konfliktů, kontroly a pořádku, trend se podle autora obrátil k tzv. **depolitizaci** (angl. *authority-disorder bias*, jež má silný dramatizační efekt. Autority jsou zde zobrazovány jako omylní lidé, kteří neumí řešit problémy, a i když je to často právě vina samotných aktérů, téma chaosu či zmatku je důsledkem kritičtějšího, cyničtějšího a negativnějšího tónu žurnalistiky jako takové, např. zdůraznění mylného postupu při volení předsedy České strany sociálně demokratické (dále jen ČSSD) v Událostech.

V souvislosti s informační předpojatostí v rámci vytváření zpráv Bennett rozlišuje zprávy na epizodické a tematické. (Bennett 2007: 49) Zatímco epizodické zprávy se odehrávají uprostřed vyvíjející se situace a zaměřují se tak na jednoho aktéra (který může být nakonec považován za původce problému), v tematických zprávách je odkrývá původ problému s adekvátním zakotvením v kontextu. Strategické konstruování události se, podle W. L. Bennetta, děje prostřednictvím „*přeložení světa politiky do jazyka personálního, který je založen na existujících emocích a hodnotách příjemců,*“ (Bennett 2007: 110) přičemž nezáleží na aktuálnosti sdělení, ale na přesvědčivosti takovéto verze situace.

Hlavní otázkou práce je, jaká témata budou spojována s volbami. Budou se tato témata nějak proměňovat v průběhu sledované periody a napříč sledovanými médii? S jakými tématy jsou volby asociovány a do jakých formátů jsou příspěvky o volbách zakomponovány. „*Formáty odkazují k pravidlům a postupům definice, poznání, selekce, organizace a prezentace informací coby zpráv.*“ (Altheide 1996: 18) K definici, co je to téma, je v této práci rovněž použit koncept P. Altheidea, který tvrdí, že téma je „*obecný význam nebo též 'minirámeček' příspěvku. Témata jsou všeobecné definice či interpretativní rámce.*“ (Altheide 1996: 30) Přičemž témata jsou svázána s rámci a spolu s diskursy jsou vztažena ke komunikačním formátům. Témata stopovaná během výzkumu jsou zarámována pod volby do Poslanecké sněmovny, které zahrnují např. soutěžní diskurs, použitý v tématech o výsledcích voleb.

Zprávy obsahují audiální a vizuální informace často prezentované jako vyprávění, které má začátek, střed a konec. Události tohoto narativního charakteru pak mohou být vybrány či

vytvořeny ke zdánlivému pokrytí tématu voleb. Altheide uvádí vlastnosti události, které jsou relevantní pro její zařazení do zpráv. Patří mezi ně dostupnost informací o události a možnost dostat se k místu jejího dění. Další je možnost vizuálního zaznamenání nějakého děje, který může být stručně uveden a sumarizován a následně připojen k podobným událostem či k již zpracovaným reportážím. Posledním je představa tvůrců zpráv o zájmech příjemců. Podle G. Tuchmanové zprávy „zaznamenávají sociální realitu a zároveň jsou jejím produktem, jelikož poskytují příjemcům selektivní abstrakci vytvořenou tak, aby byla koherentní i přesto, že opomíjí určité detaily.“ (Tuchman 1978: 190) Selektivní abstrakce, reprezentace informací a reflexivní přisuzování významů událostem coby zprávám, jsou podle autorky přirozenými prvky každodenního života. (ibid.) Např. reportáže o návodech, jak volit, které mohou mít rovněž socializační potenciál. Pojem socializace je zde pojímán jako „způsob, jak lidé získávají poznatky, jež aktuálně potřebují, aby se stali členy určitých skupin.“ (DeFleur, Ball-Rokeach 1996: 219) Skupinu tvoří voliči na území České republiky (dále jen ČR). Televizní zprávy se stávají vnějším zdrojem modelů pro určitou činnost. Tento zdroj v závislosti na předchozích zkušenostech příjemců ovšem nemusí být primární, jednotlivé příspěvky však pracují právě jako by primárním zdrojem informací byly. Vysvětlují, co vše je potřebné k tomu, aby příjemci odvolili správně, kdy jsou otevřeny volební místnosti apod. (viz níže).

Zájmy příjemců mohou rovněž reprezentovat tzv. „vox populi“. Termín pochází z latinského spojení „hlas lidu“ odkazující k osloveným osobám na ulici, kteří mají dodat „reakci nebo náladu k problematice zobrazované ve zpravodajství.“ (Hartley 1982: 90)

D. J. Boorstin hlasy lidu označuje za pseudo-událost, jejímž hlavním cílem je uveřejnění obrazů, které tak dominují nad přemýšlením jednotlivců o sobě samotných. (Boorstin 1987: 237) Názory voličích se stávají sebe-naplňujícím se proroctvím, protože „když se vyjádření lidí stane více a více obrazem vyjádření lidí, jejich názory se budou shodovat s tím, co již viděli. Je to, jako by hleděli do zrcadla.“ (Boorstin 1987: 238). Výpovědi zástupců veřejnosti, coby kontrolorů dění na politické scéně a občanů-voličů s potenciálem identifikace s příjemci, mají taktéž legitimizační funkci k výroků redaktorů, nebo naopak tvrzení redaktorů fungují jako editorially výroků lidí. Pojmy identifikace a legitimizace jsou v této práci pojímány jako postupy, přičemž první z nich je ve zpravodajství používán k „deklarování zpravodajského týmu jako reprezentanta diváků, který implikuje apriorní souhlas diváka s preferovanou interpretací založenou nikoliv na konsensu

s danou interpretací, ale na základě identifikace (ztotožnění se) s postuláty dané výpovědí.“ (Lapčík 2008: 207) Termín legitimizace znamená postup používaný k „ustavení/zvýšení kredibility zpravodajského diskursu,“ a to jak na úrovni výpovědí, tak na úrovni diskursu jako takového. (ibid.)

V průběhu informování o volbách byly také reflektovány předvolební průzkumy, které byly hodnoceny jako nespolehlivé. Interpretace výsledků předvolebních průzkumů je důležitá z hlediska metodiky a typu prezentace výzkumu, který nemusí předpovídat výsledky voleb. Terminologie výstupů výzkumů preferencí českých výzkumných agentur podle dohody SIMAR z roku 2001 operuje s termíny: stranické preference (preference lidí pro určitou stranu ze souboru všech voličů), voličské preference (preference lidí pro určitou stranu ze souboru lidí, kteří volební účast nevyloučili), stranické sympatie (osoby preferující určitou stranu nebo vyjadřující jí alespoň sympatie) a volební prognóza (odhad skutečného výsledku voleb). Předvolební průzkumy měřící sociální realitu ji zpětně rovněž formují. (Lebeda 2006: 210). Nerozhodnutí voliči tak mohou pojmout výsledky průzkumů jako inspiraci pro volbu, komu dají svůj hlas. Do preferencí jednotlivých voličů bývají rovněž zahrnováni respondenti, kteří negativně odpověděli na otázku, zda by šli volit, následně jsou ale znovu dotazováni, kterou stranu by volili, kdyby přesto šli volit, a tyto odpovědi z celkového vyhodnocení odfiltrovány nejsou.

Jelikož jsou volby událostí, která se víceméně pravidelně opakuje, činnost zpravodajských týmu je tímto opakováním od jisté míry rutinizována. O volbách, ať již parlamentních, komunálních či evropských, média zpravují relativně ustálenými způsoby. „*Rutiny jako pravidelné vzorce jednání zpravodajských organizací usnadňují kontrolu toku práce a umožňují zpracovávat v krátkém časovém horizontu nečekané události.*“ (Trampota 2006: 55) Přesto, že jsou volby událostí očekávanou, mohou se zde vyskytnout jevy, které jsou neočekávané či nenaplánované, vycházející hlavně z výsledků voleb (např. rezignace předsedů zvolených stran).

Samotní tvůrci zpráv tak determinují zpravodajský diskurs. „*Zprávy jsou jednou ze sociálních agend, které jsou ovlivňovány vztahy mezi dalšími agendami.*“ (Hartley 1982: 48). Autor uvádí dvě agendy ovlivňující zprávy; jsou to kapitál a stát (komerce a vláda).⁹ Mezi organizační rutiny pak řadí rozhodování o tom, co bude zařazeno do zpravodajství, jakým

⁹ Vztah zpráv a kapitálu podle Hartleyho nabývá tří forem podle toho, kdo vlastní média (soukromé x veřejnoprávní), podle konkurence na trhu a podle reklamního kontextu.

způsobem bude obstarán materiál a jak bude prezentován. Tyto rutiny podle Bennetta přispívají k předpojatostem zpravodajství. (Bennett 2007: 157) Volby jsou událostí, na kterou se média mohou pečlivě připravit a do jisté míry kontrolovat hlavní součásti příběhů. Nejčastější rutinou zpravování o volbách je opakuji se praxe v podobě přítomnosti redaktorů ve volebních štábech jednotlivých stran, kteréžto vytvářejí politickou realitu v době voleb: jsou zde pódiá sestavená pro tiskové konference a prohlášení, jejichž pozadí je stylizováno coby znak dané strany; dále je to prezentace výsledků voleb v podobě grafů nejen o absolutních výsledcích v celé republice, ale také o výsledcích v jednotlivých krajích či podle počtu hlasů pro jednotlivé kandidáty.

Metodologické poznatky vycházejí z práce Davida L. Altheidea¹⁰ a Jennifer N. Grimes.¹¹ Stopování diskursu je charakterizováno jako „sledování určitých otázek, slov, témat a rámců v určitém časovém období, napříč různými oblastmi a mezi různými zpravodajskými médii.“ (Altheide, Grimes 2005: 625) Komunikační formáty, jako jsou rámec, téma a diskurs, jsou v případě masových médií otázkou selekce, organizace a prezentace informací. „Teoreticky jsou zarámováni a témata klíčová při definici situace a jsou tak odůvodněním pro analýzu dokumentů. Jde o nejdůležitější rysy veřejných informací a studium jejich původu, jak se mění v čase a jejich používání v každodenním životě jsou základem pro porozumění relevance komunikačních médií pro náš život.“ (Altheide 1996: 31) Metodě stopování diskursu je podobná analýza systému zpráv (*message system analysis*), popsána Gergem Gerbnerem.¹² „Analýza systému zpráv se zabývá obecnými prvky diskursu jako je tematická distribuce, věcný kontext, struktura jednání a charakterizací, sociální typizace, osud (úspěch, neúspěch) charakterových typů a další reliabilně identifikované reprezentace a konfigurace.“ (Gerbner 1985: 17) Gerbner rozlišuje elementy diskursu masových médií na *existenci, významnost, hodnoty a vztahy*. K jejich měření používá jako indikátory pozornost, důraz, tendenci a strukturu.

¹⁰ Altheide, D. L. *Tracking Discourse*. In: Cerulo, Karen A. (Ed.), *Culture in Mind: Toward a Sociology of Culture and Cognition*. (pp. 172-186). New York, NY: Routledge. Altheide, D. L. (1996) *Qualitative Media Analysis*. Sage Publications: London 2002.

¹¹ Altheide, D. L., Grimes, J. N. *War programming: The Propaganda Project and the Iraq War*. *The Sociological Quarterly*, 2002. 46, 617-643.

¹² Gerbner, G. „Mass Media Discourse: Message System Analysis as a Component of Cultural Indicators.“ In *Discourse and Communication: New Approaches to the Analysis of Mass Media Discourse and Communication*. Ed. Teun van Dijk. W. de Gruyter: New York 1985.

„*Stopování diskursu se pohybuje od specifických slov (či skupin slov) k tématům a propojováním specifických problémů a témat v průběhu času.*“ (Altheide 2002: 178) Soupis témat a jejich frekvence indikují pozornost, jakou dané médium volbám věnovalo. Zdůraznění poměřuje relativní důležitost, jakou volbám média přisuzovala. „*Zdůraznění je vždy relativní ukazatel, jenž je součástí širšího kontextu. Proto umístění, rozsah a jiné ukazatele relativních hodnot vhodně indikují zdůraznění.*“ (Gerbner 1985: 22) Zdůraznění může být také realizováno zařazením příspěvku do krátkého přehledu na začátku relace. Jak uvádí M. Lapčík, příspěvky v krátkém přehledu zpráv odkazují k „*důležitosti*“ vybraných zpráv, rámují obsah příspěvků v relaci a jejich interpretaci, mohou navodit zájem příjemců o sledování relace, tyto příspěvky jsou (svým opakováním ve studiové části a v reportážích) potenciálně zapamatovatelnější příjemci. Navíc zařazení určitých témat do krátkého přehledu „*marginalizuje význam zpráv, které nejsou obsaženy v headlines, a proto nedochází k jejich zopakování a zdvojené prezentaci.*“ (Lapčík 2008: 204) „*Frekvence (ukazatel pozornosti) také může denotovat zdůraznění, ale existují prvky diskursu, jež jsou prominentní svým relativně nízkým výskytem, zatímco jiné mohou být zdůrazňovány tím, že jsou opakovány. Z toho důvodu je oddělené měření zdůraznění a frekvence v určitých případech potřebné.*“ (Gerbner 1985: 22) Hodnocení navrhuje Gerbner spojovat nejen s pozorností věnované tématu či s frekvencí zpravování o tématu, ale také s autory výpovědí.

K výzkumu témat zahrnovaných do zpravodajství je možné také použít kvantitativní obsahovou analýzu vycházející z konceptu tzv. nastolování témat (angl. *agenda setting*).¹³ Výhodou zkoumání tematické agendy je možnost zkoumat velké množství dat/textů a následná ověřitelnost výsledků. Náplní této práce není kvantifikace médií zpracovaných témat a jejich objektivizace, která v případě obsahové analýzy vychází z předem stanovených kategorií výzkumníkem.

¹³ Viz McCombs, Maxwell: *Agenda setting. Nastolování agendy: masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál 2009.

1.1 Normativní teorie zpravodajství¹⁴

K teoretickému konceptu této práce je dále zařazen koncept normativní teorie zpravodajství. Vzhledem ke skutečnosti, že informování o volbách je z části limitováno zákonem (viz níže), obecné normy zpravodajství jsou podmíněny společensky, v případě veřejnoprávních médií, zde konkrétně veřejnoprávní televize, jsou normy zahrnuty v Kodexu (viz níže) České televize (dále jen ČT), jsou to ovšem „ideální typy“, jejichž dodržování není podrobováno zvlášť odborné kritice.¹⁵

Zpravování o faktech by mělo být objektivní a nezávislé. Jelikož jde ale o zprostředkované informace, kritérium objektivity nemůže být nikdy úplně naplněno. Podle D. McQuaila (2009) zpravodajství nenahrazuje vědění a realitu, ale má sloužit k orientaci. Výběr toho, co se dostane do zpravodajství, resp. toho, co se stane zprávou, je dobově a sociálně podmíněn. S touto otázkou je spjat koncept zpravodajských hodnot.¹⁶ Výběr události je ale také závislý na typu média a uspořádání společnosti. Události s dostupným obrazovým materiálem jsou upřednostňovány televizním zpravodajstvím, stejně tak rozhoduje přítomnost redaktora na místě události. Zpravodajství je dále chápáno jako specifický mediální žánr poskytující fakta a základní sdílené hodnoty dané společnosti.¹⁷

Produkce zpravodajství je však ovlivněna také ekonomickými pravidly. Finanční prostředky a poptávka potenciálních příjemců proměňuje normativní požadavky zpravodajství, které by mělo odpovědět na otázky: *kdo, co, kde, kdy, jak a proč* se něco událo. James Hamilton (Bennet 2007: 86) v analýze ekonomiky médií o této konvenci tvrdí, že je determinována tzv. „pětí W“: *Who cares about information? What are they willing to pay, or others willing to pay to reach them? Where can media outlets and advertisers reach them? When is this profitable? Why is this profitable?* Mediální organizace tak věnují pozornost

¹⁴ V Oxfordském slovníku jsou zprávy definovány jako: „oznámení nebo záznam nedávných (zejména důležitých či zajímavých) událostí nebo příhod, které jsou vyneseny nebo podané někomu jako nové informace, nové příhody jako subjekt zprávy nebo řeči; noviny.“

¹⁵ Viz např. hodnocení vysílání Radou pro rozhlasové a televizní vysílání.

¹⁶ Více o zpravodajských hodnotách viz Galtung, J., Ruge, M. (1965, 1973)

¹⁷ Pravděpodobně převažující hodnoty a vzory ve společnosti a socializační tendence zpravodajství se staly předmětem zájmu různých oborů sociálních věd (např. sociologie, politologie). Ve 20. století vzrostl zájem o masová média, kterým byl přisuzován velký vliv na společnost i na jednotlivce. Postupně se ze sociologického zkoumání masových médií (teorie masové komunikace) a rozvojem sociálně vědných oborů zformoval obor mediální studia, jež se zabývá typy mediální produkce, tedy i zpravodajstvím.

publiku, ne občanům, záleží jim na pozornosti publika, ne na informativním charakteru sdělení. Jak ale uvádí Peter Dahlgren, „*důležitější nuance diskursu televizního zpravodajství leží za těmi striktně informačními.*“ (Dahlgren 1985: 93)¹⁸ Soutěž o publikum, konkurence soukromých médií se projevují v charakteru zpravodajství. Faktické zprávy (tzv. *hard news*) obsahují prvky zábavního průmyslu, jde o tzv. infotainment (složený z anglických slov information a entertainment). Příběhy o události se tak stávají zábavnými, konfliktními, dokonce i skandálními (korupční skandály apod.).

Zpravodajství je v této práci pojato podle P. Dahlgrena, který televizní zpravodajství řadí mezi identifikovatelný žánr, kulturní výtvar a praxi naší společnosti, tedy kulturní formu odlišnou od ostatních forem díky opakujícím se prvkům, jež jsou stabilní a poznatelné analyzováním zpráv. Tato kulturní forma oslovuje členy společnosti každodenně poměrně standardizovanou konvencí, což z ní činí konkrétní formu diskursu. (Dahlgren 1985: 84-85)

1. 2 Normativní rámec voleb

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR jsou definovány několika zákony zmíněnými níže. Volby se konají jednou za čtyři roky (pokud nenastane jiná situace) a jsou vyhlašovány prezidentem. V následující podkapitole jsou popsány zákonné předpisy jak pro veřejnoprávní, tak pro soukromá média.

1. 2. 1 Činnost sdělovacích prostředků ve volebních kampaních

Podle zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky je vyhrazeno kandidujícím politickým stranám, politickým hnutím a koalicím v době začínající 16 dní a končící 48 hodin před začátkem voleb 14 hodin bezplatného vysílacího času v ČT a 14 hodin v Českém rozhlasu. Čas je rozdělen rovným dílem pro všechny kandidující, kteří jsou odpovědní za obsah sdělení. Termíny jsou určovány losem. Tento zákon tak omezuje

¹⁸ Autor zde zdůrazňuje, že přijímání televizních obsahů náleží ke kognitivním aktivitám publika, kdy je aktivována mozková vlna alfa, která ovlivňuje pasivitu vědomí a zpomaluje kognitivní mentální procesy.

ustanovení zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání § 6 odst. 1 o povinnostech provozovatelů při vysílání reklam, konkrétně písmeno d) o zákazu reklamy politických stran a hnutí. Povolení politické reklamy se týká veřejnoprávních médií, platí také např. v komerčních televizích, odpovědnost však nese provozovatel vysílání.

Třetí den před zahájením voleb a po ukončení hlasování je podle tohoto zákona o volbách do parlamentu zakázáno fyzickým a právnickým osobám zveřejňovat předvolební a volební průzkumy.

Dalším zákonem o povinnostech vysílání je zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, kde podle § 31 odst. 3 je „*provozovatel vysílání povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.*“¹⁹

1. 3 Výklad pořadů podle jejich názvů

Vlastní názvy jednotlivých relací: *Události*, *Televizní noviny* a *Zprávy* se liší jak významem, tak výkladem samotných jejich tvůrců. Podle SSSJČ je událost „*to, co se událo, nebo může udát, důležitější příhoda 1. Paměťhodná, zajímavá událost ze života (příběh); bitvy a jiné historické události (děje); sled události; radostná událost*“.²⁰ Události ČT²¹ nesou podtitul

¹⁹ Kromě televize a rozhlasu je během volebních kampaní omezován také tisk, zákonem č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), kdy podle § 4 veškerou odpovědnost za obsah nese vydavatel, s výjimkou (podle § 5) pro reklamu a inzerci.

²⁰<http://bara.ujc.cas.cz/ssjc/search.php>

²¹ Česká televize se řídí tzv. Kodexem ČT, kde ve čl. 5 o *Péči o informace ve zpravodajství a aktuální publicistice* je zpravodajství definováno jako poskytování důležitých informací pro všestrannou orientaci a svobodné utváření názorů diváků. Podle odstavce 5.4 „*Zařazení a pořadí informací ve zpravodajské agendě se řídí vahou předpokládaných dopadů na život obyvatel České republiky. Při editoriačním rozhodování však nelze opomíjet mezinárodní vlivy a vztahy, které působí napříč státy, kontinenty a kulturami.*“ V Kodexu je dále zdůrazněna odbornost práce ČT, přesnost a nestrannost zpravodajství, definice pojmu zpráva („*skutkové tvrzení informující o určitém ději nebo stavu*“, obsahující „*informaci o postojích hlavních aktérů události, která je předmětem zprávy*“), dále je zde odkazováno k ověřování zdrojů informací, k subjektivním hodnocením, k pravdivosti a přesnosti sdělení doplněného obrazovými a grafickými částmi informace. Kodex příkazuje redaktorům, aby si „*počínali tak, aby divák nemohl rozpoznat, jaký mají na věc, o níž informují, názor*“.

Jasně a spolehlivě a jsou definovány jako „*Hlavní zpravodajská relace České televize. Souhrn nejdůležitějších událostí dne v ČR i ve světě.*“²²

Další dvě soukromé televize nenabízejí tak široké definice svého zpravodajství. Televize Nova definuje pořad Televizní noviny jako „*souhrn denního zpravodajství patřící mezi nejsledovanější relace televize Nova.*“²³ Popis odkazuje ke komerčnímu charakteru televizní stanice, nikoliv k hodnotě či důležitosti nabízených informací. Hlas na začátku relace oznamuje přijímajícím, že sledují hlavní zpravodajskou relaci daného kanálu. Název Televizní noviny odkazuje ke zprávám o něčem novém, o nových událostech zobrazených v televizi.

Zprávy TVP jsou zařazeny do širšího bloku zpráv, spolu s Krimi a VIP zprávami, který je nazván „*hodina plná zpráv*“. Zprávy jsou samotnou televizí popisovány jako „*svižné, přesné, užitečné*“, které „*přinášejí přehled nejdůležitějších a nejzajímavějších událostí uplynulého dne doma i ve světě. Sledujeme vše, co ovlivní vaše životy.*“²⁴ Zpráva je podle SSČJ „*sdělení nějaké skutečnosti ústně nebo písemně, získaná informace o určité události, novina.*“

1. 4 Historický kontext voleb

V této podkapitole je stručně popsána historie voleb do Poslanecké sněmovny od založení samostatné ČR. Z hlediska medializace voleb jsou zde uvedeny výsledky jednotlivých voleb a trendy objevující se v rámci předvolebních kampaní.

Legitimita moci je zakotvena článkem 2 Ústavy ČR, ve které je přisouzena lidem: „*Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní. Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.*“ Právě prostřednictvím voleb volící přenášejí pravomoc na zastupitele.

²²<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/> [citováno 2012-03.28]

²³http://nova.vybereme.cz/hledat/?search=televizni%20noviny&site=&order=date&page=31&p_all_items=6908 [citováno 2012-03.28]

²⁴ <http://www.iprima.cz/porady/zpravy-ftv-prima> [citováno 2012-03.28]

Vznik Poslanecké sněmovny je datován k 1. lednu roku 1993 na základě článku 106 odst. 1 Ústavy z 16. prosince 1992. Úkolem Poslanecké sněmovny jsou především projednávání návrhů zákonů, vyslovení souhlasu s ratifikací mezinárodních smluv.²⁵

Voleb do České národní rady v roce 1992 se zúčastnilo 85,80 % voličů. Od voleb v roce 1990²⁶ volební účast klesá. V roce 1996 se jich zúčastnilo 76,41 % voličů, v roce 1997 byla vládě vyslovena nedůvěra a v červnu roku 1998 byly vypsané předčasné volby, účast byla 74,03 %. Historicky zatím nejnižší volební účast nastala v roce 2002, kdy k volbám přišlo 58 % voličů. Dalších voleb v roce 2006 se již zúčastnilo 64,47 % voličů, a v zatím posledních volbách v roce 2010 byla volební účast 62,60 %.

²⁵ „... ostatní body jsou soustředěny v části pořadu s názvem Zprávy, návrhy a další body. Zde najdeme obligatorní čtvrtetní písemné a ústní interpelace, dále volební body, protože Poslanecká sněmovna volí členy nejen svých orgánů, ale též řady jiných institucí. Ze zákona sněmovna projednává výroční zprávy a účetní závěrky řady orgánů, další zprávy a informace si může vyžádat, typicky od členů vlády; i tyto body zpravidla končí usnesením, jímž Sněmovna bere zprávu či informaci na vědomí.“ (Wintř 2010: 61)

²⁶ Nejvyšší volební účast byla ve volbách do České národní rady v roce 1990, kdy k volbám přišlo 96,79 % voličů.

2 Metoda

Pro komparaci jednotlivých zpravodajských relací byla z metod kvalitativního výzkumu zvolena diskursní analýza, konkrétně tzv. stopování diskursu (angl. *discourse tracking*). Diskurs je v této práci pojímán podle Normana Fairclougha, který jej označuje jako „*způsob reprezentace různých aspektů světa, tedy procesy, vztahy a struktury materiálního světa, ‚mentálního světa‘ myšlenek, pocitů, přesvědčení apod., a světa sociálního.*“ (Fairclough 2003: 124) Reprezentace světa se však liší, vytvářejí tak různé perspektivy (různé diskursy), které se proměňují v čase. Tento koncept doplňuje definice Petera Dahlgrena: „*Diskurs je konkrétní a konzistentní způsob použití jazyka a symbolů, které vytváří významy a definují kontext, čímž pomáhají dávat smysl naší každodenní životní zkušenosti.*“ (Dahlgren 1985: 85) Dále dodává, že „*diskursy pouze nestrukturují vztah k realitě, ale přispívají k tvarování našeho pohledu na realitu.*“ (ibid.) Např. zobrazováním společensky oděných politiků či hodnocením preferenčních hlasů jakožto *fenoménu voleb*.²⁷

Vzorek pro analýzu předvolebního diskursu tvoří příspěvky²⁸ odvysílané v hlavních večerních zpravodajských relacích stanic Česká televize, TV Nova a TV Prima, ve kterých se volby staly hlavním tématem, a to v období od 25. května do 7. června 2010. Začátek zkoumaného období vychází z harmonogramu úkolů a lhůt pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2010 vyplývajících ze zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu ČR, kdy podle § 16 odst. 3 zákona je pro fyzické a právnické osoby udělen zákaz zveřejňování výsledků předvolebních a volebních průzkumů, tento zákaz trvá až do 29. května 2010. Vzhledem k rozsahu diplomové práce je zkoumané období ukončeno týden po proběhnuvších volbách, tedy 7. června. Do následné analýzy byly zařazeny ty příspěvky, které se věnovaly volbám jakožto hlavnímu tématu, tzn., kdy obsahem příspěvku byly volby coby celospolečenská událost, která končí postupem kandidujících stran do Parlamentu. Analýze tak nebyly podrobeny příspěvky zabývající se předvolebními programy jednotlivých

²⁷ Strategie takového vytváření pohledu na realitu může, podle Altheidea, nastat také opakováním určitých výrazů: „Symbolické propojení nastává, pokud je slovo často opakováno a stane se rutinně asociováno s určitými jinými výrazy a zobrazeními.“ (Altheide 2005: 178)

²⁸ K příspěvkům v této práci patří krátké přehledy zpráv na začátku relací, moderované studiové části, po kterých následuje reportáž, čili příspěvek s obrazovým materiálem a audiální složkou, a rovněž příspěvky obrazové, kterým předchází moderace ve studiu a příspěvky kombinované, uvedené ve studiové části, obsahující komentáře a synchronní výpovědi. (Lokšík 2001)

stran a vznikem možných povolebních koalic, které se objevily v relacích před volbami i po jejich ukončení.

Volby byly ale zpracovány i v dalších pořadech vybraných televizních stanic. Kromě zkoumaného období, byly ve vysílání ČT odvysílány na volby zaměřené pořady Otázky Václava Moravce Speciál (rovněž i na stanici ČT24), dále pak Otázky Václava Moravce (taktéž na ČT24). Dalším byl pořad ČT24 Politické spektrum, který byl reprízován na ČT, volbám se věnovaly také pořady Hyde park a Události, komentáře a taktéž publicistický pořad 168 hodin. Množství pořadů věnujících se volbám se odrazilo v množství tzv. self-promo²⁹ Událostí ČT, kterých bylo ve zkoumaném období odvysíláno celkem třináct, tzn., každý den bylo v Událostech okazováno na vlastní pořad s volební tematikou. V Televizních novinách televize Nova bylo odvysíláno jen jedno self-promo, a to na pořad Střepiny (odvysílán 30. 5., tudíž po volbách). Tato stanice zařadila volby do diskusního pořadu Sedmička a do mimořádného volebního zpravodajství nazvaného Volby 2010 (odvysílán 29. 5.).³⁰ Televize Prima zařadila volby do pořadu Fakta Barbory Tachecí a do Nedělní partie, o níž bylo ve zkoumaném období odvysíláno dvakrát self-promo ve Zprávách TVP. Od 28. 4., tedy měsíc před volbami, byl vytvořen předvolební speciál nazvaný Volby 2010, kdy v každé relaci bylo zpracováno jedno téma z programů kandidujících stran.³¹ Takováto diverzifikovaná nabídka na mediálním trhu však umožnila příjemcům možnost vybrat si podle očekávání či zájmů, jaké obsahy budou konzumovat a v jakých formátech. V tabulce č. 1 jsou uvedeny vybrané faktory, které podle výzkumu společnosti Factum Invenio ovlivňují rozhodování voličů.

Tabulka č. 1: Vybrané faktory ovlivňující rozhodování voličů (v %)

	Hodně ovlivnilo	Trochu ovlivnilo	Vůbec neovlivnilo	Nesledoval/a, neúčastnil/a se
Diskusní pořady	19,2	38,2	35,5	7,2

²⁹ Příspěvek v relaci odkazující na připravovaný pořad.

³⁰ Šlo o čtyři zpravodajské vstupy z volebních štábů.

³¹ Podtitul tohoto speciálu zněl: „Reportáže o nejvíce diskutovaných předvolebních tématech“. Byla zde zahrnuta např. témata: zdravotnictví, školství, důchodů, zemědělství apod.

Výsledky výzkumů volebních preferencí	7,9	25,2	57,8	9,1
Mítinky, osobní setkání	7,0	20,5	57,7	14,7
Reklama v médiích, plakáty	5,4	31,7	56,5	6,3

Zdroj: Tisková zpráva Factum Invenio: *Rozhodování českých voličů*, 25. 6. 2010, www.factum.cz

Prvním krokem byla selekce příspěvků z jednotlivých relací, ke kterým byly z databáze Anopress následně získány textové přepisy příspěvků, kde hledaným výrazem byly možnosti *vol**, *předvol** a *povol**. Přístup do této databáze výrazně zrychluje sběr dat a jejich zakódování. Níže je uveden jeden z analyzovaných příspěvků z televize Nova, vyplněný v protokolu, do něj jsou v hranatých závorkách zakódovány poznámky k vizuálnímu materiálu. Protokol byl sestaven podle protokolu uvedeného v knize D. L. Altheidea (Altheide 1996: 37-41). Protokol byl upraven pro potřeby této práce a vzhledem ke zvolenému tématu. Vytváření protokolů pro metodu stopování diskursu je podle autora vhodný nástroj „*pro pochopení procesu a charakteru sociálního života a pro dospění k významu. Lze tak nalézt modely, charakteristiky a organizační aspekty dokumentů jakožto sociálních produktů, jaké jsou a co reprezentují.*“ (Altheide 1996: 42-43) Autor zde také obhajuje křížení metod kvantitativního a kvalitativního výzkumu: „*Kvalitativní analýza dat není o kódování a počítání, přesto tato činnost může v jistých ohledech uspokojit jak cíl hledání významu, tak teoretickou integraci.*“ (ibid.)

V tabulkách 2 a 3 jsou uvedeny příklady protokolu, kdy v tabulce č. 2 je přepis zprávy opoznámkovaný o vizuální prvky reportáže, tabulka č. 3 obsahuje zakódovaný příspěvek z tabulky č. 2.

Televizní noviny, Televize Nova: Jak vypadá den člena volební komise?

28. 5. 2010

Markéta Fialová, moderátorka: *Jak už víte, o hlasy voličů bojuje celkem 25 stran a hnutí. [Titulek: V Rožmberku nad Vltavou za první čtyři hodiny odvolilo 36 % lidí.]*

Karel Voříšek, moderátor: *V jednom z volebních míst je i Vladimír Keblůšek. Vláďo, kde přesně jsi a odhadneš, kolik lidí už tam přišlo volit?*

Vladimír Keblůšek, redaktor: [Stand-up ve volební místnosti] *Dobry večer. Tak já jsem v městečku Rudná ve Středočeském kraji a podle těch posledních informací, které máme od šéfa volební komise, sem dorazilo už 42% voličů. Jak můžete vidět i v těchto chvílích je tady ve volební místnosti poměrně rušno. My samozřejmě sledujeme, jak to vypadá i na jiných místech republiky. Vy už možná teď můžete vidět mapku. [Mapa ČR, vpravo pozadí s urnou a člověkem bez hlavy, který vhazuje obálku dovnitř] Nejmenší účast je zatím na Ostravsku, tam je to okolo 17%. Karlovy Vary hlásí 26, Praha 34%, Ústí nad Labem, České Budějovice a Olomouc 35% lidí zatím dorazilo k volbám. Zatím je ve volebních místnostech relativně klid. [Stand-up z volební místnosti] Konflikt jako jeden z mála konfliktů je hlášen na Ostravsku. Tam už se prý ve 13 hodin dobývala skupinka Romů do volební místnosti, protože jim údajně kdosi slíbil stokorunu za to, když hodí hlas jedné straně. Policie ten incident prověřovala a k žádnému porušení zákona prý nedošlo. Navíc se také objevily informace, že na Ostravsku začaly chodit sms zprávy, které opět nabádají k tomu, aby lidé volili jednu ze stran. Dnes budou volební místnosti otevřeny do 22 hodin, zítra se může volit od 18 do 14 hodin, pak se začnou sčítat výsledky. Tady za náma vidíte volební komisi, opravdu všichni se shodují na tom, že ta účast je velká, dokonce členka volební komise nám řekla, že si vzala knížku po zkušenostech z minulých let a ještě se k ní ani nedostala. No a vy se teď pojd'te*

podívat, jak vypadá takový jeden den člena volební komise.

Josef Svoboda, redaktor: [Přichází muž] *Pro Bořivoje Dvořáka z Brumovic je dnešek jedním z největších svátků.* [Vlající vlajka na budově, kamera sjede na muže] *Deset let v obci starostoval a teď na stará kolena mu zůstala poslední funkce, čestné místo ve volební komisi.* [Dvořák si zavazuje tkaničku]

Bořivoj Dvořák, člen volební komise: *Takhle jsem byl naposledy nastrojenej, když jsem se před 60 rokama ženil. Ještě jsem měl vázanku.*

Josef SVOBODA, redaktor: [Dvořák vchází do budovy, sedí za stolem a směje se] *Ve svých 83 letech už ani nepamatuje, kolikrát na volby vlastně dohlížel. Přípravám ale pokaždé věnuje celé dopoledne, aby vypadal jako ze škatulky.* [Obléká si sako]

Bořivoj Dvořák, člen volební komise: *Jsem se oholil, že, učesal, vykoupal jsem se, to je jasný, že. Tady ze zahrádky jsem byl ještě trochu zapoceny.*

Josef Svoboda, redaktor: [Přípravy na volby] *Na obecním úřadě mezitím finišují přípravy volební místnosti. Aby přilákali i nerozhodnuté voliče, pouštějí z oken na plné pecky nejoblíbenější místní kapelu.* (Hraje dechovka) [Volební místnost] *Tady stráví pan Dvořák celé dva dny s ostatními členy velmi pestré komise.* [Obrazovka rozdělená na dvě okna, v jednom muž, vedle něj pohled ve výtahové šachtě] *Opravář výtahů,* [Opět dvě okna, žena + česání vlasů] *dámská kadeřnice,* [Dvě okna, žena + razítkující ruka] *specialistka na firemní účetnictví a* [dvě okna, žena + školní jídelna] *dozor nad všemi nemůže mít nikdo jiný než vedoucí školní jídelny.*

Věra Otáhalová, předsedkyně volební komise: *No jsem z toho nervózní.*

Josef Svoboda, redaktor: *Jejich povinností bude kontrolovat doklady a hlavně dohlížet na to, aby nikdo neházel do urny víc než jednu obálku. Práce jako každá jiná, která je také náležitě oceněná.*

Marcela Studýnková, zapisovatelka: [Členové komise za stolem] *Předseda má 1600, 1500 korun zapisovatelka a členové dostávají 1300 za oba dva dny.*

(Cvaknutí obchodní kasy) [Pod každým členem napsána částka]

Věra Otáhalová, předsedkyně volební komise: *No v dnešní době se hodí každá koruna.*

Květa Kušolichová, zástupkyně předsedkyně volební komise: *Půjdu jednou na nákup nebo zaplatím půl inkasa manželovi.*

Josef Svoboda, redaktor: [Členové komise za stolem] *Pan Dvořák jen doufá, že letošní volby proběhnou stejně klidně jako ty předchozí. A až v sobotu sečtou všechny hlasy, nikdo nebude jejich práci zpochybňovat.* [Ženy zalepují volební urnu] *Z Boleradic Josef Svobody, televize Nova.*

Tabulka č. 3

Protokol stopování diskursu, Volby do Poslanecké sněmovny 2010

1. Datum vysílání příspěvku: 28. 5.
2. Pořadí příspěvku: 2/14
3. Lokace slova volby, kde se hlavně vyskytuje
 - a. studiová část
 - b. reportáž
4. Délka příspěvku: 00:03:01
5. Popis obsahu: volební účast, průběh voleb, příběh muže, volební komise
6. Propojení s volbami, klíčové fráze: odhady účasti, konflikty (*Zatím je ve volebních místnostech relativně klid. Konflikt jako jeden z mála konfliktů je hlášen na Ostravsku. Navíc se také objevily informace, že na Ostravsku začaly chodit sms zprávy, které opět nabádají k tomu, aby lidé volili jednu ze stran.*), otevírací doba, komise (*velmi pestrá*), práce volební komise (*Aby přilákali i nerozhodnuté voliče... A až v sobotu sečtou všechny hlasy, nikdo nebude jejich práci zpochybňovat.*), finanční

ohodnocení, *jeden z největších svátků*, na který je třeba se obléknout apod. X ženy: *hodí se každá koruna*, nakoupí, inkaso.

7. Poznámky: název obce na začátku příspěvku redaktor vysloví jiný, než na jeho konci.

Protokoly byly součástí výzkumného deníku, ve kterém byly opakovaně pročitány, porovnávány a dále opatřovány různými poznámkami. Vzhledem k otázce výzkumu, jaká témata budou s volbami spojována, jak se budou proměňovat, byly mezi sebou porovnávány hlavně kategorie obsahu reportáže a propojení s volbami, umožňující tak nalézt charakteristiky tematické a reprezentační.

Analýza vizuálních záznamů zpravodajských příspěvků je nazírána optikou strukturální diskursivní analýzy, používanou P. Dahlgrenem. Podle něj „*obrazy prostě slouží k potvrzení textu, to znamená, že doprovázejí rétorický element, jenž nás přesvědčuje o tom, že co text říká, je samozřejmě pravda, že se to děje tak, jak je o tom spravováno.*“ (Dahlgren 1985: 83). J. Hartley produkci významu nevnímá jen skrze jazyk, ale také pomocí obrazů, které jsou „*strukturovány jako jazyk*“. (Hartley 1982: 30) Vizuální znaky ve zpravodajství nejen že mluvený text potvrzují, ale rovněž ukazují na jeho limity. Označující nezobrazuje označované, v této práci konkrétně kandidáty voleb, prostředí jejich působení či volící občany, nýbrž je konstruuje, zároveň však v sobě nese nějaké jejich vlastnosti. Vizuální složky ve zpravodajství taktéž podle Dahlgrena navozují u recipientů dojem „bytí u toho“ zachycením události jakoby neviditelnou kamerou (legitimizující fakticitu příběhu a objektivitu jako takovou), a ne nástrojem sociální produkce. (Dahlgren 1985: 90) Bude tedy porovnáváno sladění obrazu s obsahem události, do jaké míry dodávají informace k mluvenému textu, resp. jak jsou provázány s textovou narací. Jak je zmíněno výše, vizuální prvky byly zaznamenány přímo do protokolů vzhledem k jednotlivým segmentům či informačním jednotkám.

Výběr témat souvisí rovněž s produkcí zpráv, na kterou mají vliv zaměstnanci mediální organizace (zpravodajové, redaktoři, editoři). Proces rozhodování, co bude či nebude zařazeno do zpráv, a motivy těchto rozhodnutí mohou být promyšlené nebo intuitivní.

Výzkum tzv. gatekeepingu,³² tedy vlivů na konečnou podobu výběru zpráv by však vyžadoval další výzkumné šetření, a to dotazování samotných tvůrců zpráv, což není v intenci této práce.

Co se týče zobecňování na širší populaci, tato práce se nesnaží zobecňovat, ale specifikovat způsoby, jimiž jsou utvářeny diskursy voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR vyskytující se ve zpravodajství. Teoretické výroky pak platí pouze pro tyto situace nebo okolnosti.

³² Viz White, D. M.: *The „Gate Keeper: A Case Study in Selection of News*. A Shoemaker, P.: *A New Gatekeeping Model*. Obojí In Berkowitz, D. *Social Meanings of News: a Text-reader*. Sage 1997.

3 Analytická část

V první části analytického oddílu práce jsou popsány relace jednotlivých stanic odděleně, aby v části následující mohly být porovnány synchronně. Jednotlivé části jsou vystavěny v podobě popisu zpravodajských příspěvků a jejich diskursů, které jsou demonstrovány konkrétními příklady.

3.1 Česká televize

Přehled zpráv Událostí se skládá ze studiové části, z výpovědí oslovených osob a z obrazových zpráv bez titulku, doplněných mluveným slovem, které jsou od předchozích příspěvků odděleny znělkou rozkládající se červeno-bílé zeměkoule. První dvě čtené zprávy jsou navíc odděleny od ostatních mluveným slovem moderátorů, kteří je avizují formulacemi:

„podrobnosti v úvodu, pak témata další.“

„úvodní téma dnešních Událostí nemůže být jiné, pak budou další,“

„v úvodu se dozvíte víc, nejdřív ale letmo ke zprávám dalším,“

První dva příspěvky jsou tedy definovány jako důležité a zároveň odkazují k jejich opakování na začátku relace. Krátký přehled zpráv je v Událostech rozdělen na dvě části, v první moderátoři čtou zprávy ve studiu (obvykle tři příspěvky), pak následují výpovědi zmiňovaných aktérů události, druhou část tvoří (dva až tři) příspěvky vizuální s voice-overem³³ moderátorů.

³³ Tzv. *voice-over* je verbální prvek zpravodajství, komentář k vizuálním prvkům, který tyto prvky určitým způsobem modifikuje. Některé *voice-over* byly zmíněny výše. V průběhu analýzy byla vystopována určitá tendence spojení zobrazovaných a mluvených elementů, jež by se dalo nazvat *kinetická arbitrárnost* slova a obrazu. Jedná se o užití sloves vyjadřujících pohyb, zde hlavně *chůzi*, jak v přímém, tak v přeneseném smyslu, ve spojitosti se zobrazovaným pohybem.

Do relace bývají dále zařazeny krátké přehledy zpráv (jeden až dva) a většinou jeden přehled dalších příspěvků, které ještě budou následovat, tyto přehledy jsou čtené moderátory ve studiu, doprovází je vizuální materiál a hudební motiv z hlavní znělky relace.

3. 1. 1 Období před volbami

Před volbami byly do Událostí zařazeny příspěvky o konci aktuální Poslanecké sněmovny. Tři dny před volbami byla činnost Sněmovny medializována vztahována k příjemcům: příspěvek sumarizuje reformní změny atributované jako vlivné na život občanů ČR. V následujícím příspěvku moderátoři ve studiu sice oznámí, kolik dní zbývá do voleb, náplní příspěvku jsou však spekulace o koalicích. Obě tyto zprávy jsou modifikovány další den, do podoby vyvíjejících se zpráv. Možné koalice jsou proměněny v příspěvku o programech vybraných kandidujících stran do spekulace o tom, co se stane, když ve volbách postoupí. Je zde zahrnuta předpověď poslední schůze Sněmovny, která proběhne následující den (aby příjemci věděli, co se další den v Událostech dovedí a o čem se bude ve Sněmovně jednat). V tento den je v krátkém přehledu zpráv jako první zmíněn příspěvek o připravovaném pořadu s názvem Duel, ve kterém budou tentýž večer diskutovat předsedové ČSSD a Občanské demokratické strany (dále jen ODS).³⁴

Den před volbami je první zpravodajský příspěvek o poslední schůzi Sněmovny,³⁵ další příspěvky obsahují informace o tom, jak volit, o výzkumu exit polls, o volbách v zahraničí a o připravovaném pořadu Duel, o kterém bylo zpravováno již předchozí den. Příspěvky jsou níže v textu rozděleny podle témat na přípravu pořadu ČT, přípravu na volby, dalšími tématy jsou sčítání výsledků a volby v zahraničí. Den před volbami se Události nesly v duchu přípravy na volby, jak pro příjemce – volící, tak pro příjemce – diváky ČT, kteří, pokud se rozhodnou čerpat informace o volbách právě z ČT, budou vědět, kde tyto informace hledat a kdy budou výsledky zveřejněny.

³⁴ Následuje výpověď moderátora o tom, jak bude pořad strukturován. Následně moderátor ve studiu oznámí: „*Podrobnosti o chystaném Duelu v úvodu, po přehledu všeho důležitého.*“ Duel je tedy důležitý, příspěvek je avizován, že přijde po přehledu, po přehledu jsou zde ale vřazeny ještě dva příspěvky, jeden o tom, co strany chystají po volbách, druhý o poslední schůzi Poslanecké sněmovny.

³⁵ Příspěvek končí zmínkou o prezidentském vetu zákona o množství biosložek v pohonných hmotách, po příspěvku následuje upoutávka na pořad Událostí, komentáře, který se této tematice bude rovněž věnovat. Příspěvek o poslední schůzi Sněmovny je implicitním avízem obsahu dalšího pořadu ČT.

Téma: příprava pořadu ČT

Pořad Duel byl v Událostech zmíněn dvakrát. Zařazení na první místo krátkého přehledu zpráv (26. 5.) z něj vytvořilo důležitou událost. Ve studiové části moderátorka představí pořad, reportáž je natočena ve studiu tohoto pořadu. Hovoří zde generální ředitel ČT, ředitel zpravodajství a moderátor pořadu:

„Zajímavé je právě to, že bude komplexní, že budou odpovídat na otázky moderátora, na otázky respektovaných osobností, které danému tématu rozumějí, a že si budou klást otázky mezi sebou.“

(Václav Moravec, moderátor pořadu Duel, přehled zpráv)

Redaktor uvádí, jak bude pořad vystavěn a jaké jsou podmínky pro účinkující. Příspěvek upozorňuje diváky na to, že bude odvysílán takový pořad, a zároveň jim ukazuje, jak tento pořad vnímat, jak jej interpretovat. Příspěvek od zbytku relace odděluje předěl ve formě zkrácené znělky pořadu a ukončuje tak blok o volbách.

Následující den blok s předvolební tematikou uzavírá živý vstup ze studia tohoto pořadu. Ve vstupu moderátor pořadu zopakuje informace zmíněné v předešlém dni. Jelikož jde o živý vstup, množství informací vyřčených redaktor je nestrukturované:

„Politici budou odpovídat ve třech blocích. V tom prvním na otázky moderátory, v druhém na otázky dvou odborníků, protože budeme probírat šest nebo tři témata, tak bude celkem šest odborníků a pak v třetím bloku si budou klást otázky sami navzájem.“

Z živého vstupu se příjemci dozvědí, jak aktuálně vypadá studio připravovaného pořadu, zbylé informace však nejsou nijak aktuální, použití této formy prezentace je relativně nadbytečné, spíše se snaží potvrdit definici živého vstupu jakožto aktuálního způsobu prezentace událost. V opakování upoutávky lze spatřit snahu zasáhnout co nejvíce příjemců,

aby měl pořad větší sledovanost. Rovněž zařazení do zpravodajské relace dodává pořadu samotnému jistou atraktivitu.³⁶

Téma: příprava na volby

Příspěvek s názvem „*Volební kuchařka*“ byl zařazen jako poslední v krátkém přehledu zpráv na začátku relace a odvislán po reportáži o poslední schůzi Poslanecké sněmovny. V přehledu zpráv moderátor zarámoval příspěvek coby podrobnou volební kuchařku, ve které se příjemci dozví:

*„Kdy volit, co vzít do volební místnosti, kde a kdy hledat výsledky.
Poradíme za chvíli.“*

Moderátorovu promluvu doplňují záběry voličích ve volebních místnostech s volebními lístky v rukou, jako vizuální doprovod části promluvy „*kdy a kde hledat výsledky*“ příjemci mohou vidět webové stránky ČT s článkem „*ČT přinese díky exit poll první odhady výsledku voleb*“, u článku je fotografie volební urny, jejímž detailem příspěvek končí. Zobrazení tohoto článku poukazuje na další příspěvek v relaci o výzkumu pro ČT.

Ve studiové části moderátorka upřesnila, kolik času zbývá do začátku voleb, kolik lidí může jít k volbám a zopakovala informace z přehledu zpráv:

*„Jak odvolit technicky správně a, pokud možno, bez stresu, vám teď
připomeneme.“*

Reportáží provází redaktorka stylizovaná do role člověka, který jde k volbám. Vychází z panelového domu a informuje příjemce o nutnosti mít u sebe doklad totožnosti a volební lístky, o kterých zmíní, že spolu s tužkou je každý může dostat i od volební komise. Výrok o nutné plnoletosti doprovází zrychlená forma vizualizace lidí jdoucích po ulici. Avizovaná „podrobnost“ příspěvku v krátkém přehledu zpráv se zde míjí účinkem, informace o voličském průkazu, který je potřeba k odvolení mimo místo trvalého bydliště, je irelevantní, jelikož již skončila lhůta si tento průkaz vyzvednout, což zdůrazní také redaktorka, která tento průkaz vytáhne ze své tašky a odchází s ním do budovy základní školy, kde opět ve zrychlené

³⁶ Např. zdůrazňováním podobnosti s pořadem BBC (v obou příspěvcích) nebo ztvrzení nestrannosti podpisem pravidel účinkujícími. Pravidla v reportážích nejsou konkretizována, příjemci jsou odkázáni na webové stránky ČT24.

vizuální podobě vstupuje do jednotlivých místností, v poslední z nich se pak zastaví a odehrává se zde zbytek reportáže, ve kterém je vysvětlen způsob hlasování (jít za plentu, vkládání lístku do obálky, možnost dát preferenční³⁷ hlas) a uvedena doba, kdy se konají volby.

Ve studiové části byl způsob volení dramatizován jako stresová situace, kterou na druhou stranu může pomoci vyřešit právě samotná reportáž,³⁸ která je konstruována jako návod k činnosti, jež se týká většiny obyvatel.³⁹ Zarámování z krátkého přehledu o tom, že se příjemci rovněž dozvědí kdy a kde hledat výsledky, v této reportáži zmíněno nebylo. Zveřejnění průběžných výsledků je zmíněno ve studiové části před reportáží nazvanou „Aktuální vysílání ČT“ (viz níže) a na jejím konci. To znamená, že v krátkém přehledu Událostí může jeden příspěvek odkazovat ke dvěma reportážím.

Téma: sčítání výsledků

Příspěvek o výzkumech exit polls uvádí moderátor ve studiu tento výzkum jako zdroj odhadů výsledků. Reportáž je natočena v call centru ČT, jsou zde použity záběry voličů ve volebních místnostech. Příspěvek je určitou „reklamou“ na činnost agentury SC&C prováděnou pro ČT, u které je legitimizována aktuálnost přinášení informací:

„Jakmile se v sobotu uzavřou volební místnosti, Česká televize vám nabídne první odhad výsledků. Bude to možné na základě takzvaných exit poll, tedy dotazování lidí, kteří už odvolili. Průzkum zpracuje agentura SC&C.“

Tato výpověď legitimuje věrohodnost následného zpravování o výsledcích voleb v ČT. Na druhou stranu jsou tyto odhady devalvovány výpovědí dramaturgyně pořadu Studio volby:

³⁷ Na hlasovacím lístku lze rozpoznat kandidující stranu Suverenita – blok J. Bobošíkové.

³⁸ Určité odlehčení je obsaženo v části reportáže, kdy redaktorka informuje o neplatnosti hlasovacího lístku v případě jeho poškození, jiné úpravy jsou podle ní ale možné a tak ve zrychleném záběru z hlasovacího lístku složí vlašťovku.

³⁹ Voličů na seznamu bylo v roce 2010 8 415 892.

„Samozřejmě, když budou odpovídat poctivě, tak jak to bylo, tak také ta čísla budou přesnější.“⁴⁰

Pro zpřesňování odhadů výsledků bude podle redaktorky ČT pracovat s daty Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ), navozuje tak objektivizaci výsledků z různých zdrojů.

Příspěvek dále představuje příjemcům metodu výzkumu: jak budou oděni výzkumní pracovníci, co budou od oslovených zjišťovat. Výzkum je „událost pro událost“, která je modifikována také v relaci první den voleb, a zároveň slouží jako určitý socializační prostředek příjemců, obdobně jako předchozí reportáž.

Téma: volby v zahraničí

Na konci reportáže redaktorka doplňuje informace o hlasech ze zahraničí,⁴¹ čímž navozuje téma následujícího příspěvku, který je čtený moderátorem ve studiu⁴² a je doplněn záběry voličů z konce předchozí reportáže a dalšími záběry z voleb v zahraničí. Toto téma je dále rozvinuto v následujícím dni (viz níže). Jedná se tedy o událost, která se vyvíjí, jelikož se v zahraničí volí (kvůli časovému posunu a následnému počítání hlasů) během dvou dnů. Čtený příspěvek se tak stává určitým editorialem pro reportáž zařazenou do relace následující den.

3. 1. 2 První den voleb

První den voleb bylo do Událostí zařazeno téma odvolení politických osobností, rovněž zde byly zařazeny živé vstupy z volebních místností. Následovalo téma průběhu voleb

⁴⁰ Následuje výpověď ředitelka výzkumu agentury o statistické chybě, kterou si příjemci mohou spojit právě s nesprávnými odpověďmi oslovených, ne však se statistickou chybou vzniklou velikostí vzorku a rozložením naměřených údajů.

⁴¹ „Kdy se sčítání definitivně uzavře, bude záležet i na tom, jak rychle přijdou z celého světa výsledky voleb našich krajanů. V minulých sněmovních volbách se čekalo na sečtení hlasů v Kuvajtu. V zahraničí nakonec volilo přes čtyři tisíce lidí a sehráli důležitou roli. Jejich hlasy se totiž připočítávaly do Jihočeského kraje a právě tam získala ODS rozhodující mandát.“

⁴² Moderátor uvádí, kde se již volí, na kolika úřadech se bude volit celkem a kolik lidí se k volbám přihlásilo. Dále zopakuje informaci z předešlé reportáže o započítání hlasů do Jihomoravského kraje.

a pokračovala zde tematika z minulého dne: výzkumy exit polls, volby v zahraničí a pořady týkající se voleb.

Na začátku relace v krátkém přehledu zpráv jsou první dva příspěvky o volbách, mezi něž jsou vloženy výpovědi prezidenta a premiéra. Hlavními zprávami dne je tedy začátek voleb a volení politiků. Moderátor navíc přidá odhad volební účasti a oznamuje:

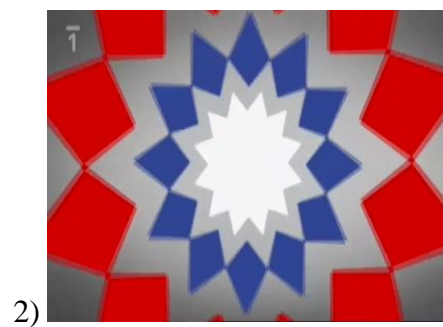
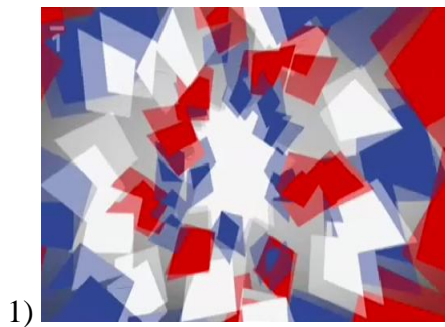
„Úvodní téma dnešních Událostí nemůže být jiné, pak budou další.“⁴³

Jde o legitimizaci zařazení tématu do relace, čímž potvrzuje zaměření pořadu na aktuálnost a rovněž, podle Kodexu ČT, zařazení tématu na začátek relace indikuje jeho dopad na život obyvatel. První den voleb ale na druhou stranu není nijak významný, jelikož nejsou známy ještě výsledky, důležitost je tedy přidána uměle, právě zařazením volební tematiky na začátek pořadu a celkovému času věnovanému volbám (přes sedmnáct minut),⁴⁴ od ostatních příspěvků je odděleno krátkým přehledem zpráv.

Téma probíhajících voleb bylo na začátku relace zdůrazněno speciální znělkou, která tak připravila příjemce na témata týkající se voleb. Znělka začíná shlukem červených, bílých a modrých kosočtverců, které postupně vytvoří hvězdice složené z jednotlivých barev, plocha s hvězdici se složí do menšího bílého obdélníku, obdélník obklopí další obdélníky – ikona pořadu Studio volby 2010 a ikona ČT24, tyto dva znaky se v prostoru otočí a změní svou barvu. (viz obrázky č. 1-5) Animace je doprovázena dynamickou hudbou a vokálním zpěvem. Barvy národní vlajky, symbolu státu, poukazují na národní charakter voleb. Po znělce moderátorka oznámí, v kolik hodin začaly volby, a následuje opět znělka, tentokrát s nápisem *Téma dne*. Relace pokračuje studiovou částí.

⁴³ První den voleb byla volební tematika náplní přehledu zpráv pouze v první části, druhou část vyplnily informace o lidech, kteří přivázali muže za auto, o nehodě vlaku v Indii a o „Noci kostelů“.

⁴⁴ Tedy 17min35sek z celkového času 30min45sek.

V úvodu jsou uvedena fakta ohledně začátku voleb – kdy začaly a kolik lidí může volit. Je zde uvedeno téma volby dalšího prezidenta, které však není rozvinuto v řádném dalším příspěvku.

Téma: odvolení politiků

Následující reportáž začíná parafrází prezidentovy výpovědi⁴⁵ uvedené v krátkém přehledu na začátku relace, jež je rozšířena jeho hodnocením minulé vlády, na kterou

⁴⁵ Václav Klaus: „Ty volby jsou určitě výjimečné, protože v tuto chvíli skončila určitě nejdelší volební kampaň v historii a je dobře, že už skončila.“ Redaktorka: „Za obrovského zájmu médií přišel volit prezident Václav Klaus. Volby označil za výjimečné, protože do nich zasahují nové, málo známé strany a protože konečně končí nejdelší volební kampaň v historii. Trvala skoro rok.“

navazuje výrok Livie Klausové,⁴⁶ jenž uvozuje následující část o hlasování premiéra. Presentace další osoby (předsedy ČSSD) začíná hodnocením jeho oblečení⁴⁷ a pokračuje hodnocením jeho hlasování, ve kterém zabloudí při hledání volební plenty. Doplněk redaktorky „*nakonec úspěšně odvolil*“ ratifikuje výše zmíněná tvrzení W. L. Benneta o kritičnosti v žurnalistice, tzv. depolitizaci. V žádné jiné relaci se tento záběr neobjevil. V tomto příspěvku bylo také zpravováno o doprovodu rodinných příslušníků politiků k volbám. S kým přišli k volbám, bylo zmíněno o premiérovi a volebním lídrovi ODS, předseda Strany zelených byl na obrazovce zobrazen se svými potomky.

Výpovědi předsedů největších kandidujících stran se od sebe konceptuálně odlišují. Zatímco výpovědi předsedů stran ČSSD a ODS vyjadřují jejich názory na směřování republiky, pokud bude zvolena konkurenční strana, předseda TOP 09 zdůrazňuje důležitost, aby lidé šli k volbám.⁴⁸ Redaktorka rámuje výpovědi předsedů Křesťanské a demokratické unie – Československé strany lidové (dále jen KDU-ČSL) a Strany zelených (dále jen SZ) jako jejich víru v postup do Poslanecké sněmovny. Výpověď prvního z nich je procentuální odhad hlasů pro stranu, předseda SZ hovoří o údajném větším množství mladých voličů, zarámování tak SZ dodává atribut strany, která věří v podporu mladších lidí.

Na konci reportáže je výpověď Václava Havla, která nekoresponduje s výrokem redaktorky.⁴⁹ Věta je vytržena z kontextu rozhovoru, s výše zmíněným uvedením nesouvisí.

Téma: průběh voleb

Relace pokračuje živými vstupy z volebních místností. První redaktor informuje o odhadech volební účasti v okrsku, kde je přítomen, a zmíní také bezkonfliktní průběh voleb s odkazem na informace Ministerstva vnitra. Před druhým vstupem se moderátor ve studiu ptá redaktorky, která je v povodní zasažené obci, zda lidé chodí volit, nebo uklízejí. Redaktorka

⁴⁶ „*Pan prezident ani mně neprozradil, komu hodil svůj hlas.*“

⁴⁷ „*Stylově v oranžové kravatě.*“

⁴⁸ „*To není výmluva nehodit ten lístek, člověk se musí rozhodnout pro to, co ještě relativně považuje za nejlepší.*“ Výpověď ve Zprávách TVP ukazuje předsedu TOP 09 jako vtípálka, který se nevyzná ve volebních lístcích (záběr na předsedu sedícího na židli: „*Ježíši, co to tady všechno je?*“), zároveň se ale podobá výpovědi v Událostech: „*Ideální stranu nikdo v životě nenajde. Mimo kdyby si ji založil sám, jako já.*“ Rozdílná je však povaha samotné výpovědi předsedy. Zatímco ve Zprávách TVP je výpověď natočena jako reakce na množství hlasovacích lístků, v Událostech jde o výpověď na kameru.

⁴⁹ „*Účast mladých lidí u volebních uren by potěšila i bývalého prezidenta Václava Havla. Ten by navíc přivítal, kdyby volby dopadly tak, aby vznikla vláda na celé čtyři roky.*“ Václav Havel: „*Nemusí se o jeden hlas pořádkem bát, že někdo svrhne.*“

parafrázuje slova starosty obce o tom, že by volby ovlivněny povodní být neměly, dále uvádí data o povodňové situaci v obci, doprovázená záběry z povodní. O volbách zmíní volební účast a jejich *důstojný* průběh. Třetí vstup je rovněž z oblasti po povodni, redaktor uvádí, že „*někteří lidé si volby nechají ujít úplně*.“ Hlasování je zde dramatizováno zaměřením na oblasti, které zastihla přírodní pohroma, a tak je možné, že důležitost voleb bude devalvována nutností lidí pracovat na opravách po povodni. Propojení voleb s povodněmi je pokračováním „povodňové seriálovosti“ ve zpravodajství, aplikovaného na aktuální volební dění.

Na živé vstupy navazuje příspěvek s názvem „*Kde všude se hlasuje*.“ Ze všech míst, kde se hlasovalo, jsou ve studiové části vyjmenovány věznice, nejmenší volební místnosti a železniční zastávka. Poprvé také mohly jít volit osoby se zdravotním postižením. Pořadí míst, *kde se hlasuje*, odpovídá v reportáži opačnému pořadí zmíněnému výše. To, že mohou volit také zdravotně postižení, neodpovídá zadání příspěvku, *kde se hlasuje*, ale *kdo hlasuje*.⁵⁰

Téma: sčítání výsledků

Pokračování o výzkumech exit polls z předešlého dne nese název „*Volby 2010: nebojte se tazatelů*“. Redaktorka opakuje obdobné informace,⁵¹ reportáž je natočena přímo v terénu výzkumu. Zpochybňování pravdivosti odpovědí z minulé reportáže je vyvráceno dvěma výpověďmi volících, kteří tvrdí, že odpovídali pravdivě. Ve studiové části moderátor zdůrazňuje výhodu výzkumu pro možnost brzkého uveřejnění odhadů výsledků voleb po jejich skončení, tato informace je zopakována také na konci reportáže.

Téma: volby v zahraničí

Dalším udržovaným tématem jsou volby v zahraničí. Česká televize uplatnila přítomnost vlastních zpravodajů v Bruselu, na Slovensku a ve Vídni, což umožnilo do vysílání zařadit výpověď Bruselské konzulky a slovenských volících. Informace z ostatních zmíněných měst (Washington, Sydney) byly legitimizovány telefonáty konzulů ze zahraničí. V příspěvku je zdůrazňován zájem o volby, který je zasazen do kontextu hlasování nejen v Evropě, ale také na jiných kontinentech, a to hodnocením vysoké účasti. Výpověď konzula

⁵⁰ Stejně chyby se dopustila také TVP v příspěvku „*Netradiční volební místa*“ (viz níže).

⁵¹ Co mají na sobě výzkumníci, anonymita dotazníků a zjišťování, koho dotázání volili.

v Sydney do telefonu se jeví jako odpověď na otázku redaktora, zda zde došlo k nějakým problémům, otázka zde není zmíněna, je tedy sporné, zda konzul tuto informaci do svého výroku zařadil sám od sebe, nebo odpověděl na redaktorovu otázku, což by v případě kladné odpovědi mělo dramatizační potenciál:

„Překvapuje nás poměrně velký zájem, jediné problémy, se kterými se setkáváme, je to, že lidé přicházejí s propadlými pasy nebo vůbec bez dokladů, a pak je samozřejmě nemožné nechat takové lidi volit.“

Téma: pořady ČT

Práce redaktorů ČT je námětem pro reportáž v podobě vizualizované nabídky televizního programu, ve kterém jsou uvedeny pořady připravované k zveřejňování výsledků voleb, znovu je zmíněn „exkluzivní“ výzkum exit poll, střídají se zde výpovědi redaktora s výpověďmi ostatních pracovníků ČT. Příjemci také mohou vidět, připravit se, jak budou vypadat grafická zpracování výsledků voleb, kteří redaktori budou ve volebních štábech, také je zde zmíněno využití přenosových vozů kvůli nepřítomnosti prezidenta a předsedy ČSSD v Praze. Virtuální studio, ze kterého bude moderátorka oznamovat výsledky voleb, je zde prezentováno v podobě grafické zkoušky (napsáno v rámečku, v pravém horním rohu). Zpracování tématu *co u nás ještě uvidíte* v podobě odhalení vnitřního světa studií lze chápat jako snahu o zvýšení zájmu příjemců. Příspěvek uzavírá blok o volbách.

První den, kdy se hlasuje, jsou volby považovány za důležitou událost (svým zařazením na začátek relace), jelikož ale nejde o ukončený proces s očekávaným závěrem (výsledky hlasování), zpravodajskými tématy se tak stávají volby jako činnost občanů, kteří jsou, v případě Událostí, rozděleni na státníky, kandidující politiky, na ty, které zasáhla povodeň, na ty, kteří volí v různých zemích (volby v zahraničí) a zařízeních (nejmenší volební místnost) a na ty, co k volbám jít nemohli, ale po změně legislativy mohou (zdravotně hendikepovaní) a dokonce i na ty, kteří se nemohou svobodně pohybovat, ale mohou se svobodně rozhodovat. Zároveň je v relaci odkazováno na práci redaktorů, prezentovanou popisem jejich práce během voleb a jakýmsi odkrytím jejich pracovního prostředí. Příspěvky připravují příjemce (již druhý den) na výslednou podobu zveřejňování výsledků, aby sami věděli, co vše obnáší takováto data zpracovat, s cílem zvýšit kredibilitu nejen zpravodajství, ale zpravodajské práce jako takové.

3. 1. 3 Ukončení voleb

Po recepčních přípravách příjemců na zpracování volebních výsledků je volbám věnována většina pořadu.⁵² Výsledky voleb byly prezentovány ve virtuálním studiu, aktuální dění ve volebních štábech reprezentovaly živé vstupy, dění během dne pak další příspěvky. Témata byla věnována tomu, kdo ve volbách postoupil a kdo ne a jak na výsledky reagovaly vybrané osobnosti.

Oproti „tradičnímu“ začátku Událostí, kdy krátký přehled zpráv tvoří pět příspěvků, kdy první dva jsou od ostatních odděleny slovy moderátorů (viz výše), druhý den voleb, kdy již bylo sečteno téměř sto procent hlasů, zde byly uvedeny jen dva příspěvky, a to o vítězích a poražených. Po úvodní části krátkého přehledu zpráv následují výpovědi předsedů KDU-ČSL a SZ o jejich rezignaci, až pak moderátorka oznamuje, že se tyto strany do Parlamentu nedostaly, a přidává, že se tam nedostala také Strana práv občanů – zemanovci (dále jen SPOZ). Pětiprocentní hranici pro postoupení do Poslanecké sněmovny moderátorka nazve floskulí „hranice volitelnosti“, výraz volitelnost však neznamená postup do Sněmovny.

Druhý volební den tedy nebyla voice-overová část přehledu zařazena vůbec. Hned ve studiové části slova moderátora nepřimo potvrzují toto zkrácení:

„Bez zbytečného otálení míříme za Marcelou Augustovou do virtuálního studia ČT.“

Téma: výsledky voleb

Ve virtuálním studiu moderátorka ohlašuje předběžné výsledky. Vyhlásování volebních výsledků se řídí podle rozdělení na strany, které se dostaly do Poslanecké sněmovny, další rozdělení podle zisku 3-5 % hlasů na strany, které se nedostaly, ale dostanou tzv. stálý příspěvek na činnost politických stran. Třetí rozmezí 1-3 % hlasů opravňuje strany k zisku příspěvku za odevzdané hlasy. TV Nova a TV Prima (viz níže) se tímto schématem řídily, ČT nikoli. V prvním grafu jsou vedle sebe strany, které se do Sněmovny dostaly, k nim je připojena strana KDU-ČSL s 4,4 % hlasů. Další graf zobrazuje strany, které se dostaly nad 3 % hranici, tedy strany SPOZ (4,3 %) a Suverenita (3,7 %). Zařazení KDU-ČSL ke stranám,

⁵² Dohromady 26min44sek z celkových 30min13sek.

keré v parlamentních volbách postoupily, tuto stranu nadhodnocuje, zatímco zbylé dvě víceméně ne. Pokud sem tato strana byla zařazena vzhledem k předchozímu působení ve Sněmovně, měla by zde být zmíněna rovněž parlamentní SZ, o jejímž počtu hlasů se v této (virtuální) části relace příjemci nedozvěděli. Předběžné rozdělení mandátů v grafu koresponduje s rozmístěním inventáře ve Sněmovně, viz obrázek č. 6.

6)

Blok o volbách je uzavřen virtuálním studiem, ve kterém moderátorka komentuje počet hlasů pro jednotlivé předsedy a výsledky stran v jednotlivých krajích. Moderátorka ve studiu, stejně jako na začátku relace, se ztotožňuje s příjemci, se kterými prochází celou relací.⁵³ Ve studiu je vždy zobrazena ikona předsedy strany, procentuální údaj počtu hlasů, které dostal a které získala jeho strana celkem (obrázek č. 7). Změna kandidátů na obrazovce je doprovázena zvukem ozvučného dřívka. Ve studiu jsou dále zpracovány výsledky podle počtu hlasů v jednotlivých krajích, kdy jednotlivé kraje jsou zabarveny podle barvy strany, která zde získala nejvíce hlasů (obrázek č. 8) Moderátorka se neztotožňuje s příjemci v podobě první osoby množného čísla, distancuje se coby zástupkyně zpravodajského týmu,⁵⁴ a je následně svou kolegyní pochválena.⁵⁵ Následuje ještě upoutávka na pořad Otázky Václava Moravce, pak přehled zahraničních událostí a reportáž o srazu bývalých politických

⁵³ „A teď se vrátíme zpátky za Marcelou Augustovou do virtuálního studia.“

⁵⁴ „A ještě vám ukážeme...“

⁵⁵ „Marcela Augustová z virtuálního studia ČT a naši zpravodajové z jednotlivých volebních štábů. Skvělá práce. Děkuje.“

věžňů. Na konci relace moderátor klasifikuje Události coby „převážně volební“ a ohlásí jejich konec.

Virtuální studio, o kterém bylo referováno v předešlých dnech, bylo nakonec v relaci využito dvakrát, na začátku a na konci bloku o zprávách. Celkový čas čtyř a půl minut stačil pro prezentaci hlavních výsledků.

Téma: reakce kandidujících na výsledky voleb

Následují živé vstupy redaktorů, se kterými se moderátoři spojují prostřednictvím obrazovky. Než jsou ale redaktoři zobrazení, na obrazovce je nápis Události a rotující červeno-bílá zeměkoule, která zdánlivě symbolizuje zájem redakce o dění na „celém světě“, a zároveň je ikonou celého pořadu. Všechny příspěvky odvyílané druhý den voleb v Událostech však pocházely z českého prostředí.

Ve studiové části se moderátorka ptá na „spokojenost lídrů stran,“ oznamuje přemostění do sídla ČSSD a zjišťuje pravdivost informace o rezignaci předsedy strany:

„Tuto zprávu nejprve přinesl server Lidovky.cz, ale lidi kolem Jiřího Paroubka ji vzápětí dementovali. Tak jak to tedy je?“

V živém vstupu redaktorka⁵⁶ na otázku neodpoví, neodpoví na ni ani poslanec ČSSD. Neoznačením zdroje navíc redaktorka narušuje spolehlivost této informace. Negativně dále vyznívá hodnocení odstupu předsedy strany:

⁵⁶ V úvodu živého vstupu „*Já se stručně pokusím popsat atmosféru uvnitř ČSSD, která se poměrně vyhrotila nebo vzrušila se zhruba před hodinou.*“ Při slově „vzrušila“ se moderátorka začne smát, její „stručný“ popis v celém vstupu je nejdelší ze všech redaktorů ve volebních štábech, je rovněž delší než celková promluva poslance, se kterým rozpravuje.

„Když volebním štábem proplula informace, že šéf ČSSD rezignoval, tak někteří lidé tleskali. A máme informace, zatím tedy neformální, neoficiální, nikterak na kameru, že členská základna, někteří její členové si přejí, aby šéf strany rezignoval a přijal odpovědnost za tento volební výsledek, protože je částečně jeho osobní vinou.“

Údajný potlesk ale nemusel přímo znamenat potlesk souhlasu členů strany s odchodem jejího předsedy. Zatímco náplní rozhovoru je rezignace předsedy strany a složení koalice, v dalším vstupu během rozhovoru místopředseda ODS⁵⁷ zdůrazňuje vítězství idejí jeho strany,⁵⁸ moderátor se jej snaží přimět k vyjádření, zda již s nějakými lídry hovořil, místopředseda se odpovědi brání, redaktor by *„ale byl rád, kdybyste to zkusil specifikovat,“* odpověď dotazovaného je vystavěna na rétorice ODS o vládě *„rozpočtové odpovědnosti“*. V následujícím vstupu z volebního štábu TOP 09 redaktor popisuje místní atmosféru jako euforickou:

„A když budu citovat místopředsedu strany Miroslava Kalouska, tak to vypadá na celkem slušný večírek a nemýlil se. TOP 09 dokonce chystá tady na Kampě i ohňostroj, až se setmí.“⁵⁹

Také redaktoři ve zbylých dvou štábech, Komunistické strany Čech a Moravy (dále jen KSČM) a Věcí veřejných (dále jen VV), se ptají předsedů na pocity z výsledků a na možná koaliční jednání. Během rozhovorů jsou redaktoři v záběru spolu s předsedy jen tehdy, pokud se jich na něco ptají, jinak jsou mimo záběr. Výjimku tvoří krátké odpovědi kandidátů, kdy po oddálení na oba protagonisty kandidát odpoví krátce a redaktor se jej dotazuje dále.

V živých vstupech redaktoři shrnují dění ve štábech během dne, které je prezentováno rovněž v dalším příspěvku, srovnávají výsledky s výsledky voleb z minulých let, politikové v nich dostanou možnost působit na příjemce formou poděkování a zopakování jejich cílů, o možných koalicích však nikdo z nich nehovoří. Neprezentují aktuální informace o výsledcích, ale aktuální výpovědi v podobě živého vstupu.

⁵⁷ V době voleb Občanská demokratická strana byla bez předsedy, Petr Nečas byl označován jako volební lídr strany, jejím předsedou se stal 20. 6. 2010.

⁵⁸ Tedy vítězství *„odpovědnosti nad populismem“*.

⁵⁹ Předseda strany, obdobně jako místopředseda ODS, považuje za nejlepší to, *„že mladí lidé volili odpovědnou stranu, nikoliv demagogii nebo nějaký extremismus,“* oba tak hodnotí jednání ostatních stran, spolu s předsedou VV (*„Zastavit korupci... odešli političtí dinosauři...zastavit zadlužování...“*), opakují rétoriku předvolebních kampaní, zástupci levice tak tento den v živých vstupech neučinili.

Následující příspěvek je moderátorem ve studiu zarámován jako práce zpravodajského týmu pro příjemce o dění v jednotlivých štábech během dne.⁶⁰ V příspěvku jsou vyobrazeny reakce kandidátů na průběžné výsledky voleb. Reportáž začíná záběrem na hodiny ukazující čas 14 hodin, voice-over oznamuje:

„Čtrnáct hodin. Po celé republice se uzavírají volební místnosti,“ [v záběru je člověk zavírající dveře,] „komisaři otevírají urny a začínají sčítat hlasy,“ [záběr na komisaře vysypávajícího obálky z urny].

První odhad výsledku redaktorka označuje jako šok,⁶¹ jelikož ČSSD a ODS dostávají stejný počet hlasů. Hodnocení redaktorky⁶² vychází z předvolebních průzkumů, které předpovídaly ČSSD větší procentuální náskok před ODS. Náladu ODS označuje jako „opatrný optimismus.“ Voice-over ze štábu KSČM je doprovázen záběry členů, jak na obrazovce sledují právě ČT, tu také sledují členové VV. *Atmosféru* u SZ popisuje redaktorka jako „neveselou.“ Situaci v KDU-ČSL shrnuje pod metaforu „naděje umírá poslední.“ Opět redaktorka vše hodnotí na základě předvolebních průzkumů. Příběh nálad a atmosfér je lineárního charakteru, má svůj začátek u prvních průběžných výsledků a reakcí kandidátů, pokračuje postupným konkretizováním výsledků v čase a proměn nálad v jednotlivých štábech. Po výpovědi místopředsedy KDU-ČSL:

„Předseda teďka řeší budoucnost KDU-ČSL,“

následuje marná snaha moderátorky dostat z předsedy ČSSD názor na průběžný výsledek voleb, po které pokračuje tisková konference ČSSD. ODS je s postupujícím časem označena jako „spokojená“ strana, předseda KDU-ČSL „vyřešil budoucnost strany“ a v podvečer rezignoval. Vložená je zde výpověď o návratu na Vysočinu předsedy SPOZ a v závěru redaktorka naznačí možný odchod předsedy SZ, který 29. 5. odstoupil, což je také potvrzeno v následující reportáži.

Téma: strany, které nepostoupily

O nepostoupivších stranách bylo referováno současně s kandidujícími stranami, které do Poslanecké sněmovny postoupily, zároveň však jejich nepostoupení bylo zpracováno jako

⁶⁰ „A teď se podívejte, jak to vypadalo ve volebních štábech jednotlivých stran v průběhu dopoledne. Zaznamenali jsme pro vás reakce na průběžné výsledky voleb a taky atmosféru mezi politiky.“

⁶¹ „Šok hned v několika volebních štábech.“

⁶² „Sociální demokraté se ale snažili doufat.“

samostatný příspěvek. V Událostech soubor nese název „*Nálady neúspěšných politických stran*“. Moderátorka ve studiu se ztotožňuje s příjemci:

„A teď se právě pokusíme zjistit, jak prožívají porážku strany, které propadly, a přestože dosud byly ve Sněmovně, musejí teď už beze všech pochyb poslanecké lavice vyklidit.“⁶³

Nepostoupení hodnotí totalitárně „*je to pro ně bez diskuse neúspěch*.“ Atmosféra je ve štábu popsána jako „*smutná*“, v rozhovoru s odstupujícím předsedou redaktor v reportáži pátrá po tom, co bylo špatně, zda on sám udělal nějakou chybu a co by udělal jinak. Následuje vstup ze štábu Strany zelených, kde redaktorka parafrázuje výroky předsedy, ptá se jej na důvod neúspěchu.

Události druhý den voleb začaly zakotvením výsledků do kontextu stran, které postoupily a které ne. Téma bylo zářím jako naléhavé, o kterém se příjemci musí ihned dozvědět.⁶⁴ Aktuální situaci u jednotlivých stran se redaktori snažili zachytit pomocí živých vstupů, aby epizodicky zhodnotili „*nálady*“ a udělali rozhovor se zástupci stran a aby od nich zjišťovali možnosti vytvoření koalice. Nejvíce času bylo věnováno straně ČSSD kvůli neověřené informaci o rezignaci jejího předsedy. Živé vstupy se týkaly pouze stran, které postoupily do Parlamentu. Všechny doposud parlamentních stran se týkala další reportáž, která byla fragmentací průběhu postupného zveřejňování výsledků. Reportáž byla strukturována podle časového sledu medializace výsledků, rozdělená podle stran s průběžně nejvíce hlasy. Redaktorka pokaždé zářímovala, v jakém štábu panovala jaká nálada, následovala výpověď jednoho z předsedů. Popis nálad ve volebních štábech byl v reportáži doplněn vizuálními prvky, které měly potenciálně tyto nálady zachytit, výrok redaktorky o KSČM⁶⁵ ilustrují záběry předsedy strany potřásajícího si rukou s ostatními členy. K tvrzení o VV⁶⁶, je přidán detail ruky členky VV držící sklenici s modrým nápojem. Záběr na předsedu SZ sledujícího televizní obrazovku s lahví vody v ruce je hodnocen jako „*neveselá atmosféra*“. Zobrazení dvou různých druhů nápojů na jednu stranu polarizuje vítěze slavící s alkoholem a poražené –

⁶³ Moderátorka tvrdí, že „*lidovci tradičně bývali nejen mezi poslanci, ale s jedinou výjimkou i ve všech politických vládách samostatné České republiky*.“ Tato strana byla vždy od roku 1989, respektive od prvních voleb v roce 1990 ve vládě, výjimku tvoří utvořená koalice s Uníí svobody (US-DEU), to ovšem neznamená, že v Parlamentu strana nebyla. Pokud moderátorka měla na mysli jako výjimku rok 2010, KDU-ČSL by tak ve volbách 2014 musela do Sněmovny určitě postoupit, což pochopitelně nikdo netuší.

⁶⁴ Moderátor ve studiu: „*Bez zbytečného otálení míříme za Marcelou Augustovou do virtuálního studia*.“

⁶⁵ „*KSČM přitom do poslední chvíle doufala, že dopadne líp než v posledních volbách*.“

⁶⁶ „*Ve skládání koalic by jim takový výsledek mohl přisoudit rozhodující roli*“

pijící vodu, na druhou stranu může jít o polarizaci VV – pijí alkohol,⁶⁷ SZ – pijí vodu. Po selektivní rekapitulaci toho, co se událo ve štábech, se v relaci objevují živé vstupy ze štábů dvou stran, které nepostoupily. V živých vstupech redaktoři zjišťují důvody neúspěchu stran, před oslovením předsedů stran definují situaci pomocí parafrázování dotazovaných, kteří je následně mohou potvrdit.

Téma: reakce prezidenta na výsledky voleb

V následujícím příspěvku je navázáno na informaci z 28. 5. o přítomnosti přenosových vozů mimo Prahu, k využití této techniky došlo a bylo zpracováno v podobě živého vstupu, rozhovor s prezidentem byl však předtočený. Ve studiové části se moderátor ptal redaktora, proč je prezident mimo Prahu a jak komentoval výsledky voleb. Redaktor tvrdil, že na otázku nedokáže odpovědět, opatrně to ale učinil.⁶⁸ Z rozhovoru je odvysíláno sedm prezidentových vět, rozdělených do dvou sekvencí otázkou ze studia na sestavení vlády, a komentářem redaktora. Informační hodnota tohoto příspěvku je velice nízká. Vyjádření prezidenta k výsledkům⁶⁹ a k sestavení vlády⁷⁰ je vágní a živý vstup není nijak adekvátní dané situaci.

3. 1. 4 Reflexe voleb v následujících dnech

Po ukončení voleb se zpravodajství věnovalo dalšímu vývoji sestavování nové vlády. Kromě povolebních vyjednávání, jejichž analýza není cílem této práce, zde byly volby interpretovány z hlediska rezignací členů stran, předvolebních průzkumů a preferenčních hlasů. Všechna tato témata byla opakována v několika relacích po sobě, někdy byla rozpracována v rámci jedné relace do více příspěvků (viz níže). Opakování témat tak ukazuje na důležitost, kterou jim

⁶⁷ Otázkou zůstává, zda modrý drink byl opravdu alkoholický.

⁶⁸ „Těžko říct, proč prezident trávil dobu vyhlášení volebních výsledků právě zde, na otevírání zrekonstruovaného náměstí v Bystřici pod Pernštejnem. Každopádně on sám přiznal, že to bylo vědomé přijetí pozvání od místního starosty v době, kdy budou v Praze gradovat emoce.“

⁶⁹ „Ty výsledky nejsou úplně překvapivé. V jistém slova smyslu ukazují, že ty průzkumy v podstatě to hlavní pořadí stran naznačovaly.“

⁷⁰ „Tak nějak to bude. Ale dobře víme všichni, že se to může ještě velmi zamotat tím, kdo bude druhý, třetí, čtvrtý, pátý, v jakém pořadí, v jaké síle.“

zpravodajský tým ČT přiřadil. Opakování nebylo realizováno jen na úrovni tematické, ale také vizuální. V příspěvcích byly znovu používány záběry odvysílané již v předešlých dnech. Obrazy politiků tak zůstávají relativně stejné. Osobnosti jsou zde stále prezentovány v obklopení novinářů či ve volebních štábech, někteří mají i barevně sladěné oblečení s barvou symbolizující jejich stranu. Zdůrazňování preferenčních hlasů coby fenoménu s odkazem na činnost voličích nereflektuje skutečnost, že v minulých volbách bylo možné zakroužkovat jen dva kandidáty oproti nově ustanoveným čtyřem, což zřejmě zapříčinilo postup či odchod některých osobností.

Téma: rezignace

Rezignace členů vlády byly rozděleny do dvou po sobě jdoucích příspěvků.⁷¹ První s názvem „*Volby 2010: vzestup a pád*“ byl avizován v krátkém přehledu zpráv na začátku relace, četl jej moderátor ve studiu a nedoprovázel jej žádný vizuální doprovod. Ve studiu byl obsah příspěvku zarámován jako pokračování rezignací a konkretizován na osobě P. Béma. Výsledek voleb je moderátorem hodnocen jako neúspěšný pro strany ODS a ČSSD, které podle moderátora hledají své chyby. Rezignace P. Béma je zmíněna jen v jedné větě uprostřed reportáže. Chyby, které podle moderátora hledají ČSSD a ODS, jsou redaktorem⁷² přisouzeny předvolebním průzkumům a kampani v případě ČSSD, chyba v případě ODS je redaktorkou převrácena do výhody v podobě změny předsedy strany. Navíc je zde latentní hodnocení bývalého předsedy ve formě porovnání s předsedou současným:

⁷¹ Které následovaly po příspěvcích o vyjednávání o nové vládě a o prezidentově pozvánce předsedů vybraných stran na Hrad.

⁷² Reportáž začíná jako příběh: „*Byl to vzájemný souboj dvou velkých stran. Nakonec skončil jejich společnou porážkou,*“ rozšířený záběry, polarizujícími mluvené slovo, z pořadu OVM, kde si předsedové ODS a ČSSD podávají ruce. Výsledky voleb interpretuje optikou voličích: „*ODS i ČSSD v letošních volbách dostaly jasný signál od voličů: musíte se změnit*“, a vyhodnocuje výsledky předvolebních výzkumů: „*Přitom pro obě strany to ještě před několika měsíci nevypadalo vůbec špatně. Sociální demokraté měli našlápnuto na volební triumf. Průzkumy naznačovaly výsledek kolem 35 %*“, který je zdánlivě potvrzen výpovědí předsedy ČSSD z 12. února: „*Podívejte, já nemám strach z ničeho, já jsem lídr strany, která je někde mezi 35 a 40 procenty.*“ Redaktor pokračuje historizujícím kontextem o neuskutečněných podzimních volbách a hodnotí kampaň ČSSD jako vyhocenou kvůli do ní investovaným penězům. Jeho hodnocení („*Ostrá kampaň a sliby, to nakonec odradilo celou třetinu původních voličů ČSSD.*“) doprovází záběr oranžových růží v pozadí s manžely Paroubkovými. Další částí reportáže provádí redaktorka, která hodnotí situaci ODS a TOP 09, mezi které jsou vloženy výpovědi zástupců stran (kteří hodnotí výsledky voleb), mj. Pavla Béma, o kterém je se zmiňuje moderátor ve studiu. Reportáž zakončuje redaktor (z počáteční části) zopakováním rezignace P. Béma a spekulací o dalších odstupech. Vzhledem ke studiové části (viz výše), kde byla informace o rezignaci P. Béma uvedena hned na začátku redaktorovy výpovědi, je v příspěvku o této skutečnosti zmínka až na jeho konci, v reportáži jsou hodnoceny výsledky voleb výpověďmi předsedů stran.

„V trochu jiné situaci jsou občanští demokraté. ... Ti dokázali ze svého trápení udělat přednost, když v dubnu vyměnili Mirka Topolánka za klidnějšího Petra Nečase.“

Druhý příspěvek nazvaný „*Volby 2010: zemětřesení ve stranách*“ je rovněž o rezignaci členů vlády. Moderátorka ve studiu příjemcům připomíná⁷³ rezignace z minulého dne a uvádí, že odstoupily i další osoby. Reportáž začíná připomínkou redaktorky, kdo odstoupil předešlý den, následují po sobě jdoucí rezignace kandidátů z volebních štábů. Odchod J. Paroubka je zarámován jako emotivní:

„Právě jeho odchod vyvolal nejsilnější emoce“.

Následuje úryvek z tiskové konference ODS, na které se předseda dozvídá od svých kolegů o rezignaci J. Paroubka a s úsměvem na tváři omlouvá se:

„Já se omlouvám, já jsem vzhledem k tomu, že jsem se tady dozvěděl poměrně, mně tady šuškali jednu důležitou informaci.“

(Petr Nečas)

Něčí hlas oznámí rezignaci předsedy ČSSD.⁷⁴ Emoce strany, která se ve volbách umístila na druhém místě, jsou následně doplněny výpovědí místopředsedy ČSSD o jeho protikladných emocích vůči emocím u ODS:

„Jiří Paroubek byl ze všech předsedů ten, se kterým se mi spolupracovalo nejlépe.“

(Lubomír Zaorálek)

Reportáž pokračuje vyjmenováním dalších odstupujících osob a opětovně jsou zde reakce politiků vztaženy k předvolebním průzkumům. Redaktorka komentuje graf, na kterém jsou znázorněny výsledky průzkumu z května 2010 zveřejněné na stránkách agentury STEM. I přesto, že je na webových stránkách u výsledků velkými písmeny napsáno, že se jedná o stranické preference, tedy o odpovědi všech lidí s volebním právem, redaktorka tyto výsledky porovnává s výsledky voleb. Sporné výsledky zde hodnotí také J. Paroubek, redaktorka oznamuje spolupráci ČSSD s agenturou STEM, s jejímž ředitelem je natočen následný

⁷³ „Připomenu, že hned během sobotního odpoledně a večera rezignovali čtyř z nich.“

⁷⁴ Ještě předtím I. Langer s úsměvem podotýká, že je to „docela důležitá informace“.

rozhovor, ve kterém je snaha uvést důvod neshody výzkumů s výsledky.⁷⁵ V závěru reportáže redaktorka výsledky rozšiřuje o informace o změně složení Poslanecké sněmovny, čímž naznačí téma následujícího příspěvku o preferenčních hlasech.

Téma: preferenční hlasy

Avízo příspěvku o preferenčních hlasech bylo zařazeno do krátkého přehledu zpráv, po předělu jako první.⁷⁶ V relaci šlo o šestý příspěvek, vložený za příspěvek o rezignacích politiků a před příspěvek o dostavbě jaderné elektrárny Temelín nahlížený optikou nepostoupení SZ. Mluvené slovo v krátkém přehledu:

„Preferenční hlasy, fenomén letošních voleb. Lidé kroužkováním rozbourali stranické kandidátky,“

doplňuje detail ruky, která kroužkuje jména (se zakrytými příjmeními) na hlasovacím lístku, během druhé věty je zde detail volebních lístků s volebními obálkami položenými na stole. Jde o minimální obsahovou souvislost audiální a vizuální složky, slouží jako ilustrace aktu kroužkování. Ve studiu moderátor opakuje označení kroužkování jako fenoménu, představí, kolik osob se nedostalo do Sněmovny kvůli preferenčním hlasům, a vysvětlí, jak *číst* následující reportáž:

„Kroužky otevřely brány do Sněmovny zdánlivým outsiderům, na které nikdo nevsázel. Ani oni sami.“

V reportáži jsou zmíněni tři postoupivší kandidáti, kteří dříve ve Sněmovně nepracovali. K tématu postupů nových poslanců je přiřazeno již několikrát opakované téma rezignací. Za kandidáty, kteří nepostoupili právě kvůli preferenčním hlasům, je zde I. Langer, jehož tvář byla na obrazovce již v dříve odvysílané reportáži (*„Volby 2010: vzestup a pád“*), ve voice-overu redaktorky.⁷⁷ Na konci reportáže redaktorka rekapituluje výsledky a porovnává je s předešlými volbami do Poslanecké sněmovny. V detailu záběru je opět ruka kroužkující čísla kandidátů, jejichž příjmení tentokrát zakryta nejsou.

⁷⁵ J. Hartl: *„Nejošidnějším momentem těch volebních průzkumů je odhadnout, kteří lidé tentokrát přijdou a kteří zůstanou doma. A v tom je celý ten rozdíl. A jak říkám, je podstatně větší, než jsme očekávali.“* Redaktorka: *„Takže se dá říct, že v podstatě agentury špatně odhadly ten typ voličů, kteří dorazí k těm urnám?“* J. Hartl: *„Ano.“*

⁷⁶ Moderátorem označené jako *„téma další“*.

⁷⁷ Tvář I. Langer je přiřazena k výpovědi redaktorky: *„I jim (myšleno ODS, pozn. autorky) voliči jasně řekli, že tudy cesta nevede.“*

O preferenčních hlasech ČT informovala rovněž v dalším dni (31. 5., s názvem „Kroužkování: konec místních lídrů“). Tentokrát byl příspěvek zařazen na konec bloku volebního zpravodajství, od zbytku relace jej oddělilo promo na pořady Hyde park a Události komentáře, věnované právě o den dříve zmíněným předvolebním průzkumům, zarámovaných do otázky, zda selhaly. Následovaly příspěvky ze zahraničí. Opakování tématu zdůrazňuje také moderátorka ve studiu.⁷⁸ Kroužkování je ve studiu vztaženo k „odhadům“,⁷⁹ které jsou konkretizovány v reportáži v podobě výpovědi politologa,⁸⁰ která ovšem s tímto zarámováním (ani se zarámováním redaktorky)⁸¹ nesouvisí, ani ji nepotvrzuje. Zatímco politolog hovoří o výměně politiků na předních místech, redaktorka hovoří o „oblíbenosti“ v regionech. Reportáž je rozdělena podle krajů grafem znázorňujícím mapu ČR, ve které je označen jeden kraj, jehož název ohlásí mužský hlas. Ke každému nezvolenému kandidátovi redaktorka uvede, proč je v daném kraji neoblíbený u voličů, zdroje těchto informací nezmiňuje. Je zde zařazen jeden kandidát, který do Parlamentu postoupil.⁸² Jmenný seznam na konci reportáže redaktorka uzavírá informacemi o tom, ve kterých krajích došlo k obdobným změnám, voice-over dokresluje záběry z volebních místností, opětovně je zde prezentován I. Langer, když redaktorka hovoří o Olomouckém kraji. Zbylé informace doplňují ilustrační záběry z Poslanecké sněmovny.

Téma: stížnost na průběh voleb

Ve zbytku sledovaného období se již volbám nevěnovaly žádné příspěvky. Do relace byly zařazeny vyvíjející se informace o povolebních vyjednáváních či o plánech jednotlivých stran. Na konci sledovaného období, 7. 6., byla do druhé poloviny Událostí zařazena informace o stížnostech na průběh voleb (po čtené zprávě moderátorem ve studiu o dopisu předsedy ČSSD doplněnou záběry z volebního štábu). Šlo o čtenou zprávu doplněnou záběry budovy Nejvyššího správního soudu, Jany Bobošíkové z volebního štábu strany, která podala stížnost kvůli pořadu OVM. Studiová část končí informací o odeslání stížnosti Radě pro rozhlasové

⁷⁸ „Jak už jsme vám říkali....“

⁷⁹ „Podle odhadů totiž voliči nejspíš nerozhodovali na základě všeobecné známosti té které osobnosti, ale podle její práce i oblíbenosti v daném regionu.“

⁸⁰ „Vůči ODS a ČSSD byla snaha ze strany voličů vyměnit ty politiky na těch prvních místech. Chtěli, aby někteří lídři těch kandidátek byli pryč.“

⁸¹ „Lidé kroužkováním vyřadili nepříliš oblíbené zástupce ve svých krajích. U části z nich to byla podle politologů prostě smůla, předhony je regionální naděje.“

⁸² Dramatizační potenciál lze stopovat u kandidáta, u něhož, s odkazem na idnes.cz, redaktorka zmiňuje snahu dostat se do Sněmovny i bez počtu potřebných hlasů. Ten dostal možnost vyjádřit se prostřednictvím telefonátu.

a televizní vysílání a je uzavřena záběry tleskajícího publika výše uvedeného pořadu. Následuje obhajoba podezření J. Bobošíkové vynesena mluvčím ČT.

3. 2 Televize Nova

Zpravodajskou relaci nazvanou Televizní noviny ohlašuje po znělce mužský hlas, aby ujistil příjemce, jaký pořad sledují a kdo je pořadem bude provázet.⁸³ Krátký přehled zpráv tvoří tři čtené příspěvky doplněné obrazovým materiálem, při jejich čtení se moderátoři střídají, nejsou však v záběru kamery. Ve studiové části je za moderátory plazmová obrazovka, na kterou jsou promítány záběry doplňující mluvené slovo, které jsou následně použity také v reportáži, v této části se mluvčí ve svých výpovědích střídají, zarámování celé reportáže tak vytvářejí oba. Zhruba v polovině pořadu, po sedmém, někdy osmém příspěvku (mimo příspěvky zahrnuté v krátkém přehledu zpráv) moderátoři uvádějí, co bude následovat v relaci (většinou poutají na dva příspěvky), po tomto předělení následuje jeden příspěvek, na který navazují čtené zkrácené zprávy ze zahraničí (většinou tři), doplněné obrazem. Moderátor první z nich začne ohlašovat ve studiu, jakmile začne obrazová část, příspěvky už odděleny studiem nejsou, navíc je dokresluje hudba ze znělky pořadu. Po nich jsou v relaci dále odvysílány dva nebo tři další příspěvky.

⁸³Podle O. Šoltysy je tento způsob prezentace „karnevalovým transformačním znakem, který přeměňuje vážnost v burlesku, objektivitu v kreaci, informaci v zábavu.“ (Šoltys 2008: 121) Tato transformace nenastává jen v podobě tohoto hlasu, jsou zde další prvky. A to filmové, kamera se pohybuje z horního pravého rohu, postupně se umístí blíže, před moderátory, kteří spolu hovoří. Zábavu podporuje rovněž gestikulace obou moderátorů, pohybují rukama, ukazují na kameru, když jeden hovoří, druhý mu přitakává. Nejedná se o serióznost, ale lidovost, která je v tomto ohledu nejvíce uplatňována právě ve zpravodajství TV Nova (a která do jisté míry je znakem hereckých performancí moderátorů), v ostatních sledovaných relacích se takovéto prvky nevyskytují.

3. 2. 1 Období před volbami

Před volbami bylo ve sledovaném období do relace zahrnuto téma poslední schůze Poslanecké sněmovny 27. 5. Jinak v relaci v období 27-25. května nebyly odvysílány žádné příspěvky s volební tematikou.

Téma: volby v zahraničí

Dva dny před volbami byly začátku přehledu zahraničních událostí zmíněny volby ve Spojených státech, moderátorka ve studiu oznámila, kde se hlasuje, v obrazové části redaktor zmínil, kolik lidí je zaregistrovaných a kam se hlasy budou připočítávat, voice-over je dokreslen záběry české ambasády ve Spojených státech.

Téma: příprava na volby

V Událostech byl před volbami odvysílán příspěvek s návodem, jak volit (viz výše).⁸⁴ Metodou stopování diskursu byl vystopován obdobný příspěvek zařazený do Televizních novin, a to 22. 5. I když se jedná o příspěvek mimo zkoumané období, je zde zařazen k doplnění tematické řady o návodech, jak volit.

Příspěvek byl zařazen jako poslední v rámci bloku domácího zpravodajství. Sice nese název „*Jak k volbám mimo domov*“, již ve studiové části však moderátorka naznačuje, co bude obsahem reportáže:

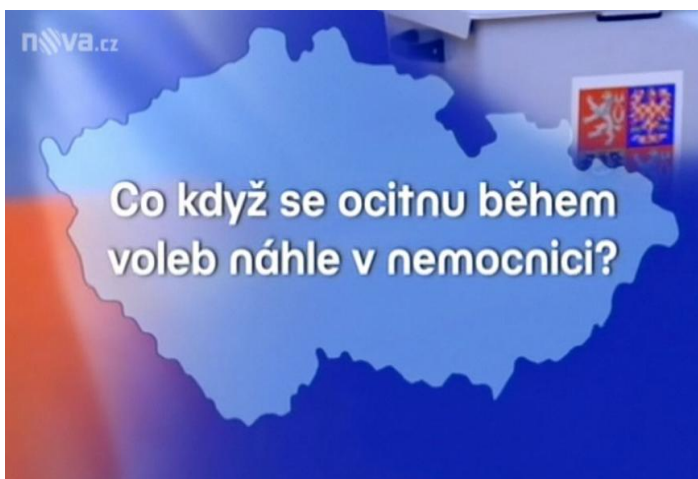
„Co dělat, pokud se rozhodnete volit třeba jinde, než v místě svého bydliště, nebo jak řešit ztrátu volebních lístků?“

Promluva je zakončena souhrnným označením reportáže „*Volební kuchařka*“.⁸⁵ Reportáž je strukturovaná do podoby otázek, které klade redaktor v první osobě jednotného čísla, čímž se identifikuje s příjemci-voliči. Otázky jsou vizualizovány, text je napsán na pozadí mapy ČR, která je obklopena seskupením barev připomínajících státní vlajku (viz obrázek č. 9). Odpovědi jsou záznamy rozhovoru s mluvčím Ministerstva vnitra a ředitelem odboru

⁸⁴ A jak bude uvedeno níže, toto téma bylo prezentováno ve sledovaném období také ve Zprávách TV Prima.

⁸⁵ Avizovanou jako pracovní název.

všeobecné správy stejného resortu. Opět je zde uplatněna specifická forma vizualizace – ikony hovořících mluvčích jsou zobrazeny na pozadí dokreslujících záběrů týkajících se nějakým způsobem jejich výpovědi.⁸⁶ Na celé obrazovce jsou zobrazeni jen při prvním objevení se v reportáži. Střídání otázek a odpovědí tak neodpovídá předpokladu (Bennett, Athleide) o zpravodajských příspěvcích coby příbězích se svým začátkem, středem a koncem. Příjemci jsou na začátku „vhozeni“ do volebního procesu mimo trvalé bydliště,⁸⁷ pak jsou informováni o počínání v případě ztráty dokladů totožnosti a až pak se dozvědí, že hlasovací lístky mají dostat do schránky nebo si je mohou vyzvednout ve volební místnosti, a co mají dělat, když se ocitnou v nemocnici.⁸⁸ Mimo rámec „volební kuchařky“ je informace o volbách v povodni zasažených oblastech. Leitmotivem celé reportáže je návod, jak volit, jinak by tento příspěvek mohl pokračovat pokládáním dalších a dalších otázek, a příspěvek by tedy neměl konec, pokud by se redaktorka na jeho konci neodhlásila. Vzhledem k neukončenosti možných informací o volení, redaktorka oznamuje příjemcům možnosti informovat se na webových stránkách stanice.

9)

⁸⁶ Hovoří-li o hlasovacích lístcích, jsou v záběru hlasovací lístky, pokud o nemocnici, v záběru je FN Bulovka. Obrazy spektakularizují mluvené slovo. Poslední otázka je věnována povodňovým oblastem, výpověď mluvčího doprovází letecké záběry zatopených oblastí.

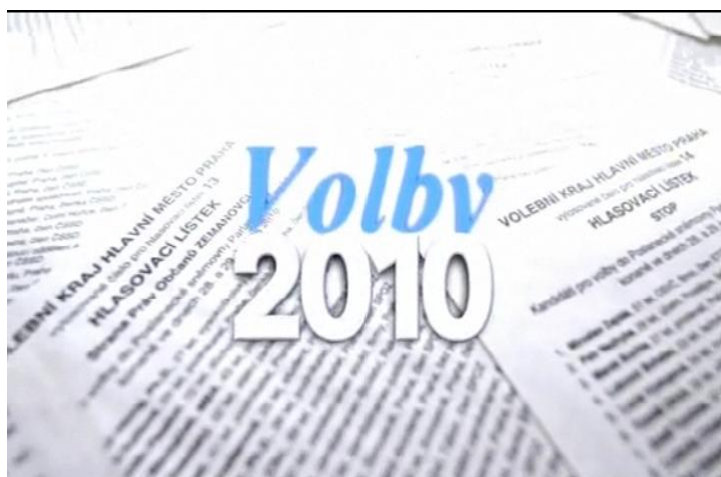
⁸⁷ S voličským průkazem pak podle redaktorky lze volit kdekoliv, i v zahraničí. Zahraničí zde zastupuje záběr Bratislavského hradu.

⁸⁸ Téma volení v nemocnici je dramatinizováno redaktorkou, která hodnotí nevolení jako smůlu. Ani vizuální složka se neshoduje s mluveným slovem, při slovech „v případě, že se dostanete do nemocnice“ jsou na obrazovce záběry žen vstupujících do budovy Obecního úřadu.

3. 2. 2 První den voleb

Začátek voleb byl avizován v prvním příspěvku krátkého přehledu zpráv, byla to tedy podle zpravodajského týmu důležitá zpráva ze souhrnu denního zpravodajství. Téma voleb je prvním příspěvkem připojeno k situaci oblastí zasažených povodní, je zde zařazen jeden živý vstup z volební místnosti, po kterém následuje reportáž-příběh o práci volební komise.

Volby ohlašující znělka v Televizních novinách (viz obrázek č. 10) byla odvysílána v obou volebních dnech po krátkém přehledu zpráv a pozdravu moderátorů. Moderátoři navíc před znělkou oznamují, že začaly volby. Na pozadí znělky jsou hlasovací lístky, ze kterých lze přečíst kandidující strany, zprava vyjede ve středu obrazovky modrý nápis *Volby* v kurzivě, zleva pak bílý nápis *2010*, hudba doprovázející znělku je shodná s počáteční hudební znělkou pořadu, nápis se postupně zvětšuje.⁸⁹

10)

Ve studiové části se moderátoři Televizních novin zařadili mezi příjemce kolektivizujícím označením:

„Rozhodujeme o tom, kdo zasedne do Poslanecké sněmovny.“

Vyjmenovali faktické údaje ohledně hlasování (kolik osob kandiduje, kdy jsou otevřeny volební místnosti apod.), nebyla zde avizována reportáž, jež následovala.

⁸⁹ Na rozdíl od barevné symboliky znělky veřejnoprávní televize, zde lze interpretovat volby jakožto záležitost hlasování. (Symbolika národních barev je zpracována v liště s běžícím textem ve spodní části obrazovky, kde je vpravo nápis *Volby 2010* oddělen od textového pole, bílým, červeným a modrým pruhem.)

Téma: průběh voleb

Redaktor v reportáži zopakoval několik dříve zmíněných údajů a pokračoval o průběhu voleb v oblasti zasažené povodní.⁹⁰ K povodni se vyjádřili obyvatelé města a reportáž pokračovala⁹¹ informací o tom, kdo volí.⁹²

Téma: odvolení politiků

Příspěvek není rozdělen studiovou částí a pokračuje tématem o příchodu politiků k volbám, hlas moderátora je doplněn mapou České republiky s vyznačenými městy a pohyblivými ikonami zobrazujícími volební akt vybraných politiků, reportér si odpoví na otázku:

„Koho volili? U lídrů stran je asi zbytečné se ptát.“

Výpovědi politiků jsou monotematické, o možném výsledku voleb. Vypovídají dva politologové.⁹³ Reportáž uzavírá redaktor ve studiu stojící před obrazovkou, který připomíná příjemcům připravovanou práci zpravodajského týmu v souvislosti s volbami⁹⁴ a připojuje možnost sledovat výsledky na webových stránkách stanice.

Před následujícím příspěvkem moderátorka ve studiu oznamuje:

„Jak už víte, o hlasy voličů bojuje celkem 25 stran a hnutí.“

Tato informace je obsažena v titulku běžícím ve spodní části obrazovky,⁹⁵ nejedná se o obsah další reportáže, moderátorčina výpověď tak spíše jen demonstruje způsob výstavby studiové

⁹⁰ „Kde na volby neměli v posledních dnech vůbec myšlenky.“

⁹¹ „Ze zřejmě nejmenší volební místnosti.“

⁹² Zde je informováno o „nejstarší voličce v Hradeckém kraji“, která zde vypovídá o její možnosti přijít k dalším volbám.

⁹³ Redaktor uvádí výpověď politologa A: „Nová vláda bude mít podle politologů plné ruce práce. Její hlavní úkol bude vyvést zemi z krize.“ Politolog A: „Teď budeme rozhodovat o tom, do které části Evropy budeme patřit. Jestli na výkonný, hospodárny a inteligentní sever, nebo zkorumpovaný a konfrontovaný jih.“ Redaktor následně uvede další výpověď: „Čeká jí i reforma důchodů, zdravotnictví a školství.“ Politolog B: „Pokud nevyřešíme důchody, pokud nevyřešíme sociální politiku, tak ten stát nebude mít za chvíli dostatek peněz.“ Opakování redaktorových výpovědí má autentizační potenciál vztahování voleb k ekonomické krizi.

⁹⁴ Tedy aby další den nezapomněli „sledovat naše speciální vstupy“.

⁹⁵ V titulcích jsou obsaženy numerická fakta o volbách, informace o volební účasti politiků (a odvolení režiséra Miloše Formana v New Yorku), o tom, jak správně hlasovat a o možnosti dát preferenční hlas, je zde připojeno hodnocení voleb prezidentem. Tento titulkový pletenec končí zprávami o věznicích, kteří „měli volby rychle za sebou“, a o čekárně vlakové zastávky, která slouží jako volební místnost. Obě informace jsou pak obsaženy v příspěvcích následující den.

části, ve které mají slovo vždy oba moderátoři. Úvod k další reportáži z volební místnosti pak ohlásí až druhý moderátor a ptá se redaktora, zobrazeného na vedlejší obrazovce, na volební účast. Redaktor zmiňuje účast voličů na různých místech země, konflikt na Ostravsku a uvádí reportáž nazvanou „*Jak vypadá den člena volební komise*“, o které se ve studiové části moderátoři nezmínili. Před explicitním uvedením reportáže však téma volební komise redaktor navozuje:

„Tady za náma vidíte volební komisi, opravdu všichni se shodují na tom, že ta účast je velická, dokonce členka volební komise nám řekla, že si vzala knížku po zkušenostech z minulých let a ještě se k ní ani nedostala.“

Téma: činnost volení komise

Příspěvek je vystavěn jako příběh zobrazující pracovní den člověka. Volby jsou zde popisovány jako „*jeden z největších svátku*“ pro člena komise, na který se dotyčný předem připravuje.⁹⁶ Reportér popisuje situaci v obci.⁹⁷ Redaktor vyjmenovává profese ostatních členů: obrazovka je rozdělena na dvě okna, v jednom je zobrazen člen komise, v druhém stereotypní zobrazení jeho profese. Polarizace činnosti volební komise mezi muži a ženami se ukazuje v zobrazení jednotlivých členů, hlavní postava příběhu je smějící se muž, který se na volby těší, opakem je předsedkyně komise, jež je podle jejích slov „*z toho nervózní*“.

Podle redaktora je to „*práce jako každá jiná, která je náležitě oceněná*“. V záběru jsou komisaři sedící za stolem, zapisovatelka uvádí výši mzdy, kterou za práci dostanou, částky jsou napsány pod každým členem, grafický prvek doprovází cinkající zvuk pokladny.⁹⁸ Ekonomická stránka voleb je v Televizních novinách zdůrazněna také v další relaci (viz níže). Podle redaktorovy výpovědi na konci reportáže je možné o práci členů komise pochybovat, zřejmě kvůli přesnosti sčítání.⁹⁹ Redaktor sice strávil určitý čas v obci Broumovice, aby

⁹⁶ „*Celé odpoledne, aby vypadal jako ze škatulky.*“ Člen volební komise: „*Jsem se oholil, že, učesal, vykoupal jsem se, to je jasné, že. Tady ze zahrádky jsem byl ještě trochu zapoceny.*“

⁹⁷ „*Na obecním úřadě mezitím finišují přípravy volební místnosti. Aby přilákali i nerozhodnuté voliče, pouštějí z oken na plné pecky nejoblíbenější místní kapelu.*“ (hraje dechovka).

⁹⁸ Jedna z členek dodává, co udělá s vydělanými penězi: „*půjdu jednou nakoupit, nebo zaplatím půl inkasa manželovi.*“

⁹⁹ „*Až se v sobotu sečtou všechny hlasy, nikdo nebude jejich práci zpochybňovat.*“

vytvořil reportáž, za tu dobu si ale nestačil její název zapamatovat, v závěrečné kodě se odhlásil z Boleradic.¹⁰⁰

Svět volebních komisařů je v tomto příspěvku přeložen do světa personálního, a to soustředěním se na jednoho člověka s důrazem na jeho emoce a finanční hodnoty, které jsou zdůrazněny redaktorem. Personifikace byla použita také v prvním příspěvku, do kterého byli nejdříve zařazeni občané-volící a k nim místa, kde se volí, až pak osobnosti z politické oblasti. Převažující volební tematika je orientována na obyvatele (volící i komisaře) – zrcadla příjemců, koresponduje s obrazovým materiálem ve voice-overu redaktora, který tvoří záběry lidí ve volebních místnostech a detaily vhažování hlasovacích lístků do urn.

3. 2. 3 Ukončení voleb

Volbám byla po jejich ukončení věnována celá relace, v krátkém přehledu zpráv bylo zmíněno vítězství ČSSD nad ODS, které z Parlamentních stran se do Sněmovny nedostaly, v posledním příspěvku přehledu byla ohodnocena volební účast.¹⁰¹ Již v krátkém přehledu byly vyjmenované strany personifikovány záběry jejich hlavních předsedů.

Nejdůležitější informace o volbách jsou jejich výsledky, které byly prezentovány na začátku relace ve studiu. Zbytek relace je rozšířením těchto informací a jejich selektivní kontextualizací do průběhu celého dne. Pořad se neorientuje jen na politické osobnosti, ale také na příjemce-voliče, o kterých je referováno v dalších příspěvcích.

Ve studiové části je po oznámení konce voleb přidána znělka, po které pokračuje dialog gest modérátorů na téma „čtyři překvapivé fenomény“ voleb, kteří je střídavě vyjmenovávají, a mlčící druhý přikyvuje na kameru.¹⁰² Pořadí, v jakém jsou *fenomény* vyjmenovávány, je hodnocením průběhu voleb, nikoli však obsahem toho, co bude

¹⁰⁰ Po příspěvku následuje ještě jeden z českého prostředí, pak začíná blok zahraničních událostí.

¹⁰¹ Jako druhá nejnižší v historii samostatné ČR.

¹⁰² Hlavně tedy Karel Voříšek, který v průběhu celé relace faktické informace zdůrazňuje zdvihnutím ruky směrem ke kameře.

následovat.¹⁰³ V této části na obrazovce za moderátory nejsou promítány žádné záběry, pozornost je směřována k jejich výpovědím.

Téma: výsledky voleb

Výsledky voleb oznamuje redaktor ve studiu stojící vedle moderátorského pultu před obrazovkou (obrázek č. 11) Během jeho výkladu se kamera pohybuje různě po studiu, v záběru jsou vidět moderátoři, jak sledují moderátora. Vedle sloupcového grafu, jenž ukazuje i strany, které se nedostaly do Poslanecké sněmovny, je napravo umístěna legenda, i přesto, že pod každým sloupcem je uvedena zkratka strany. Redaktor v komentáři ke grafu strany rozděluje podle toho, zda postoupily do Sněmovny, jako zdroj je zde uveden ČSÚ.¹⁰⁴ Oznamí rovněž, kdo z předsedů rezignoval.¹⁰⁵

11)

Počet mandátů ve Sněmovně je demonstrován na grafu, který připomíná tvar amfiteátru, nikoliv Sněmovny (obrázek č. 12). Jako zdroj je zde uveden *kvalifikovaný odhad*, ten ale nespočítal, kolik mandátů dohromady budou mít zástupci levice a pravice, redaktor mandáty sčítá nahlas, ale nedaří se mu to, nakonec se součet na obrazovce zobrazí a on jej může přečíst. Moderátoři interagují s komentátorem grafů a ptají se jej na výsledky v jednotlivých krajích a na kandidující strany, které nepostoupily. V rámci krajů je uvedena

¹⁰³ „Prvním je bezpochyby porážka v době krize. Druhým fenoménem je úspěch malých stran a tím pádem oslabení těch velkých. Třetím chabé a nevýrazné vítězství ČSSD. A čtvrtým nečekaně nízká volení účast.“

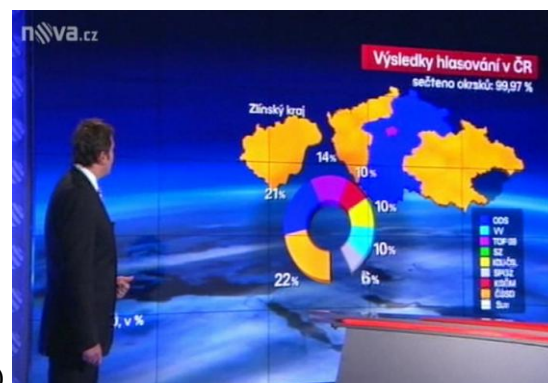
¹⁰⁴ Redaktor hodnotí „překvapivé výsledky“ z hlediska předvolebních průzkumů.

¹⁰⁵ Cyril Svoboda, Ondřej Liška, Miloš Zeman.

nejen strana, která zde získala nejvíc hlasů, na grafu jsou rovněž znázorněny i výsledky ostatních stran (obrázek č. 13).

12)

13)

Nepostoupení je zde personifikováno podle jednotlivých kandidátů,¹⁰⁶ nikoliv stran, které zastupují¹⁰⁷ (obrázek č. 14). Na obrazovce je pod fotkami kandidátů červeně přeškrtnutý rámeček.¹⁰⁸ Na konci vysvětlování redaktor vyjmenovává kandidáty, kteří se do Poslanecké Sněmovny dostali nově, pod nimi je ve čtverečku zelená fajfka (obrázek č. 15). U každého kandidáta zmíní jeho předešlé povolání.

14)

15)

¹⁰⁶ Výsledky redaktor označil za „poměrně dost zásadní změny pro některé známé osobnosti“.

¹⁰⁷ Během oznamování počtu hlasů pro předsedy stran v jednotlivých krajích redaktor Televizních novin neřadí kandidáty podle počtu získaných hlasů, ale podle počtu hlasů pro jejich strany, které pak porovnává se získanými hlasy ostatních stran ve vybraném kraji. Srovnává tak počet hlasů jednoho předsedy s počty hlasů pro strany.

¹⁰⁸ Nejdříve jmenuje předsedu KDU-ČSL, pak poslance Jana Kasala, jehož příběh začíná oslovením publika „to je, dámy a pánové, poslanec, který slouží nebo má mandát jako jeden z nejdelších nebo jeho mandát je jeden z nejdelších vůbec v historii Česka a Československa“. Redaktor přemýšlí nahlas o významech slov, která používá, promluvu nemá připravenou dopředu. Jeho nepřipravenost se projevila i ve větě: „Hlavní město Praha, tam kandidovali přímo dva nebo rovnou dva lídři stran.“ Dalším příkladem je způsob, jak v několika větách opakovat jednu informaci: „A nedostal se tam (myšleno do Poslanecké sněmovny) ani Ivan Langer, a to je velmi zajímavý příběh těchto voleb, protože Ivan Langer kandidoval jako lídr na kandidátce ODS v Olomouckém kraji, ale díky kroužkování a preferenčním hlasům (pozn. Kroužkování = preferenční hlas) ho přeskákali kandidáti z nižších pozic a Ivan Langer se kvůli preferenčním hlasům do Poslanecké sněmovny nedostane.“

Poslední otázka moderátorů je na volební účast, která je komentátorem zhodnocena jako malá, je to poslední graf věnovaný volbám (obrázek č. 16).

Jak bylo uvedeno výše, Televizní noviny se soustředí na obrazovou skladbu pořadu i příspěvků, potvrzuje to i následující příspěvek s názvem „*Reakce politických špiček na výsledky voleb do Poslanecké sněmovny*“, kdy moderátoři tyto reakce reflektují podle toho, jak se jednotliví kandidáti tvářili.¹⁰⁹ Následuje půlminutový příspěvek – videoklip vytvořený ze zpomalených záběrů kandidujících v pořadí: usmívající se P. Nečas zakrývající si obličej před blesky přístrojů, divící se M. Kalousek, usmívající se R. John, J. Paroubek,¹¹⁰ členové KSČM za počítačem, M. Zeman,¹¹¹ neutrální C. Svoboda. Následují krátké a zrychlené prostřihy tváří, O. Liška sledující obrazovku, opět J. Paroubek, dvakrát po sobě smějící se P. Nečas. Po prostřihu jsou záběry doplněny voice-overem s výroky zobrazovaných kandidátů.¹¹² Klip končí vyobrazením baru s popelníky a sklenicemi, na stěně visí televizní obrazovka, na níž je J. Paroubek v ČT, pod obrazovkou je plakát s místopředsedou ODS s nápisem *Naděje pro odpovědnou politiku*.

¹⁰⁹ „Překvapivé výsledky voleb se po celé odpoledne odrážely i ve tvářích jednotlivých stranických lídrů.“ „Někteří pochopitelně rozdávali úsměvy a užívali si objektivů kamer. Na jiných bylo vidět zklamání.“ Následuje hudební videoklip sestříhaný z výrazů ve tvářích předsedů stran.

¹¹⁰ „Nečitelný“.

¹¹¹ „Nečitelný“.

¹¹² V pořadí ČSSD, ODS, KDU-ČSL.

Téma: reakce kandidujících na výsledky voleb

Dále moderátorka ujišťuje příjemce o zájmu redaktorů¹¹³ o volby a střídá se s druhým moderátorem v jejich představování a určování, kde se právě nacházejí, redaktoři jsou zobrazení na obrazovce. První živý vstup je ze sídla ČSSD, ohlašuje jej moderátorka. Moderátor se ptá na informace ohledně rezignace J. Paroubka. Redaktor ji potvrdí. TV Nova měla jistou výhodu v informování o jeho rezignaci, jelikož v 19:30 (kdy začínají Televizní noviny), se uskutečnila tisková konference ČSSD v Praze, ostatní televize vzhledem k svým vysílacím časům toto nemohly zaznamenat. Za ČSSD se v příspěvku nevyjádří ani jeden člen strany. V pozadí za redaktorem pokračuje tisková konference. Použití živé prezentace tak navazuje dojem aktuálnosti, která v tomto případě mohla být sdělena také jinou, nevizuální formou, což by se ovšem distancovalo od charakteru zpravodajské relace televize Nova.

Studiové části mezi živými vstupy začínají záběrem obou moderátorů, za nimi v pozadí opět nejsou promítány žádné záběry, spojení s redaktorem je prezentováno jako záběr z pravé strany na moderátory a obrazovku, na které je redaktor.

V dalším živém vstupu redaktor informuje o postupně se měnící náladě ve štábu ODS:

„Nálada přes den byla, řekněme, taková rozličná, nejprve rozpačitá nervozita, pak s postupem, když se objevovaly výsledky, tady nálada začala stoupat a teď se tady bude dokonce slavit.“

V rozhovoru s místopředsedou redaktora zajímá jeho názor na účast, výsledky a možnost koalice. Během živého vstupu, obdobně jako během komentování výsledků, jsou do reportáže vloženy záběry moderátorů ze studia sledujících živý vstup ve studiu.

Dvojice moderátorů oznámí také vstup¹¹⁴ ze sídla TOP 09. Redaktorku opět zajímá názor předsedy na výsledky a možné povolební koalice. V živém vstupu ze štábu TOP 09 redaktorka Televizních novin popisuje oslavu:

„Peče se selátko, popíjí se víno, je tady velmi dobrá nálada.“

Sídlo VV ohlásí oba moderátory, vítězství redaktorka na místě popisuje:

„Sladké vítězství si vychutnávají Věci veřejné v podobě dortu, optimistická

¹¹³ „Naši reportéři a štáby pochopitelně celé dva dny volební dny sledovali a sledují.“

¹¹⁴ Moderátorka se hlasitě nadechuje již během výroku jejího kolegy.

nálada a zářivé úsměvy tady zářily celý den.“

Předsedy se zeptá na to, s kým už jednal a které resorty by VV rády obsadily.¹¹⁵

Živý vstup ze štábu KSČM zde nebyl zařazen, ve studiu moderátorka nabízí příjemcům, aby si poslechli, jak se k výsledku vyjádřil předseda strany, jde o záznam rozhovoru.

Na konci bloku živých vstupů (a jednoho záznamu) je zařazena i výpověď prezidenta republiky. Moderátor uvede prezidentův výrok jako dopověď na otázku sestavování vlády, podle moderátora prezident:

„odpověděl, že důležité budou i výsledky dalších stran.“

V prezidentově výpovědi však o důležitosti nic zmíněno není.¹¹⁶

Živé vstupy sice naznačují zasvěcenost přítomných redaktorů situace, jejich obsah je však nestrukturovaný, což se projevilo ve stylu promluv (zadrhávání, opakování téhož, parazitující slova a citoslovce), tyto vstupy navíc nemají informační charakter. Redaktoři popisují dění v jednotlivých štábech během dne, což je zaznamenáno i v dalších reportážích (viz níže), a opakují, co již v relaci řečeno bylo (počty hlasů a získaných mandátů, rezignace), dají možnost přítomným politikům poděkovat příjemcům-voličům za hlasy a ptají se jich na koalice, které žádný z dotazovaných nekonkretizuje. Důvod pro zařazení živých vstupů je rutinní, děje se tak u každých voleb, a zařazuje se tak k charakterizaci zpravodajského diskursu, který v případě voleb a použití živých vstupů se zřejmě v následujících letech měnit nebude.

Téma: strany, které nepostoupily

Relace pokračuje příspěvkem o stranách, jež nepostoupily,¹¹⁷ je věnován hlavně stranám KDU-ČSL a SZ, jak bylo oznámeno také v krátkém přehledu, ve studiové části

¹¹⁵ Během rozhovoru s předsedou strany jsou v pozadí další členové, kteří jedí dort. Spekulace se nabízí nad přeřeknutím Radka Johna: „*My podpoříme konstruktivně vládu, která zadluží..., která zastaví zadlužování a zastaví rozkrádání.*“

¹¹⁶ „*Koneckonců ty výsledky nejsou úplně překvapivé, v jistém slova smyslu ukazují, že ty průzkumy v podstatě to hlavní pořadí stran naznačovaly, já to říkám už dlouhou dobu, bylo jasné, že tyto volby budou znamenat zásadní oslabení těchto dvou politických stran, které jsou standardními stranami napravo, nalevo, to všechno další je trošku otazné, kam to bude mířit a kudy to povede.*“

moderátorka dále rozšíří obsah reportáže o stranu SPOZ. O stranách, které nepostoupily, hovořil rovněž redaktor před obrazovkou během komentování výsledků. Vše bylo prezentováno na úrovni mluveného slova, reportáž tak představuje jen vizualizované informace postupně uváděné během relace. Reportáž je předtočená, je ale ve své podstatě podobná živým vstupům. Jsou zde záběry štábů,¹¹⁸ které ve voice-overu redaktorka komentuje podle toho, co se zde během dne stalo, situaci komentují také samotní politikové nebo jsou zde zahrnuty záznamy z tiskových konferencí.

Další část relace obsahuje příspěvky zaměřené na voliče. První se soustřeďuje na kuriózní „příběhy“ spojené s volbami, je tedy zařazen pod téma průběhu voleb, další je pokračováním reportáže o práci volební komise.

Téma: průběh voleb

Obsah příspěvku s názvem „*Výstřelky a problémy letošních voleb*“¹¹⁹ moderátorka ve studiu uvádí výčtem aktérů tohoto příspěvku. Jde o řidiče velorexů, kteří v nich přijeli k volbám, dále (jako problém) krádež státních vlajek a jako třetí jsou zde uvedeni nejmladší voliči.¹²⁰ Řidiči velorexů jsou v reportáži zobrazeni jako vzorní/zodpovědní občané, kteří šli volit, i když byl pro ně zrovna uspořádán sraz.¹²¹ Pořadí témat je zpřeházené, krádež vlajky následuje až po části s příběhem nejmladšího voliče, kterému v den voleb bylo osmnáct let.¹²² Krádež vlajek je v reportáži redaktorem označena jako „*ztráta*“.¹²³ Na konci je připojen příběh muže, který nemohl volit, jelikož mu nepřišel volební průkaz a v místě jeho trvalého bydliště mu volit nebylo umožněno.¹²⁴ Celý příspěvek končí informací o průběhu voleb z města zasaženého povodněmi. Obrazovka je rozdělena na dvě okna, v jednom je záběr místnosti s čisticími prostředky, v druhém lidé vhadzují obálky do uren a voice-over doplňuje:

¹¹⁷ Příspěvek je nazván „*Poražení v letošních volbách do Poslanecké sněmovny*“.

¹¹⁸ Ve štábu KDU-ČSL členové sledují opět Českou televizi, konkurenční televize jí tak ve vlastním vysílání přiznaly prvenství v informování o průběžných výsledcích voleb.

¹¹⁹ Které podle moderátorky „*samořejmě tu a tam zpestřily*“ volby.

¹²⁰ Je těžké určit, zda je to výstřelek nebo problém, nebo úplně něco jiného.

¹²¹ Majitel velorexu: „*Pan prezident nám zasáhl do našeho termínu, tak jsme si řekli, že vlastně nebudeme to rušit a že se přizpůsobíme.*“ Navíc jejich rozhodnutí v místní obci zvedlo volební účast, jak uvedla předsedkyně volební komise.

¹²² Příjemci se spolu s ním mohou radovat. Prvovolič: „*Kdyby ty volby byly předčasné v ten podzim, tak to bych volit ještě nemohl, ale teď už vlastně mohu.*“

¹²³ Předsedkyně volební komise, stojící před novou státní vlajkou, oznamuje, že jim byla doručena náhradní vlajka.

¹²⁴ V úvodu redaktor hodnotí předchozí příběhy reportáže: „*Volby, to nebyly jen úsměvné historky. Například Marcel Kotyk je pěkně naštvaný.*“

„Tam, kde se ještě před týdnem vydávaly vysoušeče, byla dneska volební místnost. Účast tam i přes vytopené domy dosáhla 61,5 %.“

Příspěvek ukazuje situace, v jakých se občané během voleb potkávají. Lidé jsou zde zároveň vyobrazeni jako voliči, kteří opravdu chtějí volit, výjimku tvoří informace a zmizelé vlajce.

Téma: činnost volební komise

V následujícím, posledním příspěvku relace, se redaktoři vracejí do obce, ze které byla odvysílána reportáž již první den voleb (viz výše). Moderátor ve studiu deklaruje, že včerejší reportáž „proslavila“ obec a údajně tam byla zaznamenána „rekordní volební účast“. Příspěvek potvrzuje tvrzení (Boorstin), že pseudo-událost produkuje další pseudo-události. Vyprávění o členovi volební komise v Broumovicích pokračuje.¹²⁵ V záběru jde muž k budově úřadu, ta je ale zamčená. Práce volební komise je zde, stejně jako v minulé reportáži, popisována z hlediska její přesnosti:

„Stačí ale jediná chyba a komise bude mít z ostudy kabát.“¹²⁶

Redaktor zopakuje informaci o vyšší volební účasti, příběh se přesune k nejstarší voličce.¹²⁷ Uzavření volební místnosti je podle redaktora chvíle, „na kterou všichni netrpělivě čekali“. Dále popisuje proces odesílání sečtených hlasů a jejich kontrolu. Předsedkyně volební komise potvrdí bezproblémovost sčítání.¹²⁸

¹²⁵ Podle redaktora „nemohl ani dospat a ještě za šera vyrazil na úřad.“

¹²⁶ Její člen by si „večer rád udělal zářez za bezproblémové volby“.

¹²⁷ Která „se trošku zdržela při oblékání kroje“.

¹²⁸ Člen volební komise věří, „že se tady všichni ve zdraví na podzim setkáme“. Jak vyplynulo také z minulé reportáže, na práci ve volební komisi se její členové těší.

3. 2. 4 Reflexe voleb v následujících dnech

Po ukončení voleb byly do následující relace zařazeny příspěvky o vyjednávání koalice, o pozvánce vedení stran prezidentem na Hrad či o dalších rezignacích. Téma voleb bylo zařazeno do příspěvků o finančních důsledcích pro strany, o tom, jak politikové trávili noc po zveřejnění výsledků a o vybraných aspektech charakterizujících volby (viz níže). Z voleb se dále stala událost, ze které zpravodajský tým vytvořil událost s určitými „nej“, která ovlivňuje chování lidí i politiků (krádeže vlajek, oslavy postupů apod., viz níže).

Den po volbách byla prezentována, ve shodném zařazení se znělkou voleb, znělka Jednání o vládě (obrázek č. 17). Text je napsán stejným textovým fontem a doplněn shodným hudebním doprovodem, pozadí vyplňují názvy politických stran, národní charakter je zde již zobrazen vystínováním pozadí v barvách národní vlajky.

17)

Téma: volby a finance

Na začátku relace moderátoři polarizují politiky s ostatními lidmi:

„Je den po volbách, pro většinu lidí volná neděle.“

„Pro politiky, kteří ve volbách uspěli, ale začátek složitých vyjednávání. Výsledky ještě nebyly stoprocentně sečteny a první vyjednávání o tom, kdo s kým by mohl usednout v nové vládě, už začala.“

Politici jsou prezentováni jako ti, kteří pracují i přesto, že zbytek společnosti považuje neděli za den, kdy se nic nedělá. Před reportáží v příspěvku nazvaném „*Finanční ztráty stran*“ moderátoři ve studiu zmiňují „největší ztrátu“ pro ČSSD.¹²⁹ Na obrazovce za nimi jsou promítány billboardy stran v pořadí ČSSD, KDU-ČSL, ODS a TOP 09, pak znovu ČSSD. Reportér vypočítává částky, o které jednotlivé strany přišly, ztráty jsou zpracovány graficky, jsou zde uvedeny konkrétní údaje o investicích stran do kampaní, kolik peněz dostanou za hlasy a rozdíl mezi těmito dvěma položkami. Grafy jsou zbarveny podle barvy zmiňované strany. Je zde také zařazen telefonát analytika, který uvádí možnosti, jak mohou strany dále postupovat. Jsou zde dále zmíněny strany, které peníze naopak vydělaly, částky jsou vepsány do titulku v barvě symbolizující stranu. Za každou vyjmenovanou stranu vypovídá jeden z jejích členů, kromě ODS, kterou zde zastupuje tiskový mluvčí.

Během výpovědi místopředsedy ČSSD se na obrazovce objeví menší okna se záběry dalších členů strany, v pozadí za okénky je detail volební urny ve volební místnosti v Broumovicích (obrázek č. 18). Mluvené slovo redaktora doprovázejí záběry billboardů kandidujících stran, když vysloví zkratku názvu, na obrazovce jsou záběry členů strany z volebních štábů, strana KSČM je navíc zobrazena detailem ruky držící talíř s třešněmi, Stranu zelených reprezentuje detail vázy se zelenými květinami, před kterou stojí členové strany odhaleni postupným oddálením detailu. Strana ODS není zobrazena v celém příspěvku.

Jak je uvedeno výše, v Televizních novinách byly volby rámovány také finanční optikou. Ta byla zopakována 1. 6., tentokrát o odstupu pro poslance, kteří ve Sněmovně skončili. Příspěvek ale moderátorka ve studiu uvádí jako živý vstup redaktora stojícího před

¹²⁹ „Na předvolební kampaň dali nejvíc a čekali, že jim vítězné hlasy podstatnou část peněz vrátí. Jenže volební počty jsou nemilostné.“

Poslaneckou sněmovnou. Živý vstup je zde použit kvůli schůzi stran, které se zde mají sejít následující den, tedy opět tento způsob prezentace nepřináší informace, které se dějí v momentě vysílání, ale uměle vytváří obraz zpravodajů, kteří jsou na místě, kde se teprve něco dít bude. K živému vstupu jsou navíc přidány záběry poslanců z tiskových konferencí a štábů, což devalvuje hodnotu živého vstupu jako něčeho aktuálního, z celkové délky vstupu 45 vteřin, trval voice-over 27 vteřin. V živém vstupu redaktor upřesňuje, co se tedy bude druhý den ve Sněmovně dít, jeho vstup zakončuje informací o datu nástupu nových poslanců do Poslanecké sněmovny a uvádí další část příspěvku o odstupném. Redaktorka sedící na balkóně ve Sněmovně uvede částku, která bude odcházejícím poslancům rozdělena, a následně vyjmenuje výše obnosu pro jednotlivce, které odděluje mužský hlas oznamující funkci. Na pozadí s hlasovacími lístky vystínovaném v podobě státní vlajky je zobrazeno odstupné a ikony s fotografiemi vyjmenovaných (viz obrázek č. 19). Voice-over dále doprovází záběry konkrétního poslance/poslankyně, u některých je přiřazen jejich komentář.

19)

Téma: oslavy voleb

Téma povolební noci moderátor ve studiu rámuje¹³⁰ pod způsoby oslav stran.¹³¹ Na obrazovce za ním jsou záběry místopředsedy TOP 09 otevírajícího láhev šampaňského, místopředsedy ODS před novináři (nejde o záběry z oslav). Reportáž začíná voice-overem se záběry předsedy ČSSD po jeho oficiální rezignaci.¹³² Redaktor hodnotí oslavy stran podle toho, zda

¹³⁰ A noc hodnotí jako „náročnou a plnou nejrůznějších emocí“.

¹³¹ „Zatímco ve štábech ODS nebo TOP 09 cinkaly skleničky se sektem, v sídle sociálních demokratů byla atmosféra přece jenom o poznání vlažnější.“ Tuto větu doprovází záběry krájení dortu ve štábu Věcí veřejných.

¹³² Reportér jej nazve příjmením a doplní „žádné konfety ani vítězné salvy. Nálada povadla stejně jako oranžové růže“. V záběru je detail povadlých oranžových růží ve váze před pódiem ve štábu ČSSD. Redaktorova slova: „Opožděný noční přípitek si pak užívali hlavně mladí příznivci strany, (myšleno ČSSD, pozn. autorky) alkohol jim nabrousil jazyk.“ „Mladí příznivci“ sedí u stolu a na kameru vykřikují: „Do (pípnutí) s pravicovýmá médiama.“

se slaví s alkoholem nebo bez něj.¹³³ Tento příspěvek deklaruje diskurs Televizních novin jako zábavnou/atraktivní podívanou, která by bez přítomnosti zpravodajského týmu nebyla natočena. Politici zde nejsou v roli zástupců lidu, ale v roli vítězů, kteří slaví. Členové VV¹³⁴ se skleničkami v rukou pak krájejí dort.¹³⁵

Téma: výsledky voleb

Výsledky voleb jsou zpracovány jako „hitparáda“ voleb, zakomponována do následujícího příspěvku s názvem „*NEJ letošních voleb*“. Moderátorka přidává volbám atributy *nejdražší, nejdramatičtějších, s nejpřekvapivějšími výsledky*. Každé „NEJ“ je v reportáži odděleno znělkou s gradující hudbou, na obrazovce vystínované v barvách národní vlajky jsou volební lístky, přes obraz je vepsán text (obrázek č. 19), který přečte hlas redaktorky, vysvětlující voice-over patří redaktorovi. Na prvním místě je zařazen počet hlasů, čili nejvíce a nejméně, pozadí zůstává stejné jako u znělky, v pravém dolním rohu je okno, kde se objevují zástupci stran či ilustrační výjevy, jako jsou oranžové růže zobrazené již v minulém příspěvku, v levé části obrazovky jsou napsány číselné údaje. Dalším „NEJ“ jsou „nejvzdálenější voliči“. Grafiku vystřídá mapa světa, přes kterou vede z ČR do Sydney bílá šipka s údajem vzdálenosti v kilometrech. Následují „*nejrychlejší a nejpomalejší*“ sčítání hlasů podle měst. Během jmenování měst je na obrazovce použit průlet mapou Google, vlevo je mapka celé ČR s vyznačeným bodem, kde je město umístěno.¹³⁶ Následují kategorie „*nejkroužkovanější*“ kandidát,¹³⁷ „*nejzajímavější profese*“, „*největší skokan*“,¹³⁸ „*nejstarší a nejmladší*“ členové Poslanecké sněmovny, do této kategorie je vloženo hodnocení starších a mladších lidí:

¹³³ U ODS se podle něj „*nekonal žádný divoký mejdan*“. Výpověď P. Nečase dramaturgizuje obraz členů ČSSD: „*Abych pozvedl tuto čísi, tak musím říct, že na rozdíl od představitelů jiných politických stran, my děláme střízlivou politiku*.“ Během výpovědi stojí předseda zády ke kameře, záběr má voyeurské zabarvení, o to víc je tedy divácky atraktivnější. Výrok P. Nečase také dramaturgizuje následný vstup ze štábu TOP 09, kde „*úspěch slavili sektem, ozářeni velkolepým ohňostrojem a omámeni songem o šampiónech*.“ Záběry ohňostroje doprovází píseň kapely Queen We Are the Champions. Redaktor dále komentuje oslavu u strany VV a KSČM. Záběrům ze štábu KSČM předchází výpověď předsedy VV: „*Tak s komunisty nikdy*.“ Voice-over a detail talířů s koláčky a třešňovými peckami: „*A komunistům sladké třešně výrazně zhořkly*.“

¹³⁴ Členové strany si svou slávu užívají, při konzumování se usmívají jeden na druhého, jejich dort s dinosaurem a třešněmi splnil svůj mediálně-spektakulární účel stejně jako modré drinky v jejich číších.

¹³⁵ Redaktor upozorňuje na „*koledování si o cukrovku. Slavili sladkými dorty, sladkými polibky a posilnění bublinkami pak symbolicky snědli rudé třešně z dortu*“.

¹³⁶ Jako doplňující obrazový materiál jsou zde použity záběry z reportáží odvíšených o den dříve.

¹³⁷ Zde je připojena výpověď K. Schwarzenberga: „*Mám z toho radost, ale vím, jak rychle popularita mizí*.“

¹³⁸ Znovu je zde připojena výpověď toho, o kom se mluví, tedy Jana Floriána o tom, že to „*vůbec, ale vůbec nečekal*“.

„Do dveří Sněmovny by měli všichni s úctou přednostně pouštět dvaosmdesátiletého Karla Schwarzenberga. Pro pivo by si naopak poslanci mohli posílat Adama Rykalu z ČSSD, je mu pouhých dvacet tři.“

Tento výrok vychází z hodnot společnosti, ze které pochází jeho autor. Starší lidé se mají přednostně pouštět před sebe a s úctou, mladší lidé naopak mají starší poslouchat, dokonce jim chodit pro pivo. Jako poslední je zde kategorie „nejhezčí poslanci“, jsou zde ale zmíněny jen poslankyně,¹³⁹ i když v prvním záběru (obrázek č. 20) je P. Nečas.

Dopředu nadefinované kategorie zpracované graficky jsou rozšířeny komentářem redaktora a záběry ilustrujícími danou kategorii. Kategorie o profesích a vzhledu poslanců/poslankyň jsou subjektivní, neopírají se o žádná fakta. Příspěvek by se dal analogicky přirovnat k celému volebnímu zpravodajství TV Nova, které zajímalo nejen to, kdo dostal kolik hlasů, ale také kde se volilo a jak rychle byly hlasy spočítány (viz příspěvek o volební komisi), jaké jsou profese nově příchozích (viz komentáře moderátora k výsledkům voleb ve studiu), zájem o věk (viz zdůrazňování nejmladších voličů, zde také politiků) a nakonec vzhled/atraktivita, nejen co se týče vizáže, ale také oslav.

Téma: předvolební průzkumy

Dalším tématem reflektovaným po ukončení voleb jsou předvolební průzkumy, kterým je věnována reportáž Televizních novin z 31. 5. Moderátor hodnotí výsledek voleb jako překvapivý:

„Že ho neuměly odhadnout ani jindy víceméně přesné průzkumy veřejného

¹³⁹ Název kategorie vysvětluje redaktor: „*Jako o nekorunované Miss poslankyni se mluví o ...*“ Redaktor končí reportáž slovy: „*Doufejme, že v dolní komoře Parlamentu nepůjde jen o krásu.*“

mínění.“

Vina je zde svalována na průzkumy jako takové, ne na interpretaci jejich výsledků. Moderátor ve studiu parafrází zástupců agentur předznamenává obsah reportáže.

„Autoři průzkumů se ale brání. Jejich výpočty prý špatné nebyly. Jen nestihly zaznamenat rychlou a ráznou změnu nálady mezi lidmi.“

V pozadí na obrazovce je nejdříve detail vhození obálky do urny, pak detail ruky kroužkující odpovědi v dotazníku. Reportáž začíná zopakováním toho, co bylo na obrazovce za moderátorem ve studiové části, tedy detailem dotazníků a kroužkováním v něm. Následují záběry volících ve volebních místnostech, které byly odvysílány již v předešlých dnech. Je zde sloupcový graf ukazující výsledky průzkumů pěti agentur (v titulku je uvedena informace, že se jedná o poslední volební průzkumy, není zde ale uvedeno, že jde o stranické preference) zvlášť pro ČSSD, TOP 09 a KDU-ČSL. Pozadí každého grafu je vypracováno z loga zmíněné strany.¹⁴⁰ Redaktor se dále zmiňuje o výzkumných společnostech, které:

„připouštějí malé výkyvy. Prý záleží na metodě, jakou používají, a přestože se většinou ptají devíti až patnácti set lidí, hlavní zvrát prý odhalit nemohli.“

Redaktor dále uvádí možnost zpětného formování názorů volících, kteří nepodpořili ČSSD právě kvůli vysokému procentnímu nárůstu. Výsledky průzkumů jsou redaktorem vztaženy také k pohybu české měny.¹⁴¹ V kodě redaktor shrnuje neměnnost metod agentur po volbách a připojí ji k nákladům, které do výzkumu strany investovaly,¹⁴² místo aby se pokusil o reflexi práce samotných novinářů.¹⁴³

¹⁴⁰ Redaktor shrnuje: „Nakonec se netrefil ani jeden odhad.“ Podpůrně působí následující výrok předsedy KDU-ČSL o změně ve společnosti, která nebyla reflektována v žádném průzkumu.

¹⁴¹ „Zatímco před volbami dlouhodobě oslabovala, na což mohly mít vliv i průzkumy předpovídající vítězství levice, po úspěchu pravice zase posílila.“ Voice-over doplňují záběry nakupujících lidí v supermarketech, při slově „posílila“ v detailu ruka zasunuje platební kartu do terminálu.

¹⁴² Omylem se zde ukáže titulek, jenž se objeví až u následující reportáže, na obrazovce je cca dvě vteřiny.

¹⁴³ Tezi předchází výpověď prvního místopředsedy ČSSD podporující redaktorovo hodnocení práce agentur: „Já myslím, že k tomu musíme do budoucna k těmto výzkumům přistupovat poněkud s větším odstupem.“

V Televizních novinách po zbytek sledovaného období byly dále zahrnuty příspěvky, které se volbám nevěnovaly, zájem byl upřen na sestavování vlády a odchody předsedů některých stran.

3. 3 Televize Prima

Zprávy televize Prima začínají po znělce krátkým přehledem, který obsahuje tři příspěvky čtené moderátory, doplněné obrazovým materiálem. Tyto příspěvky jsou jako jediné (v rámci sledovaných stanic) doplněny titulky. Záběr na moderátory ve studiu začíná zpoza kamer, přičemž po stranách jsou tyto kamery v záběru. Natáčecí technika je vidět jen v této relaci, ostatní ji neprezentují. Relace není rozdělena speciálními předěly, moderátoři ve studiu pouze uvádějí, co příjemci dále uvidí, a to odkazem na příspěvek, který bude následovat po příspěvku, který ohlásí vzápětí. Jak bylo zmíněno v úvodní kapitole, volby byly ve Zprávách TVP od 28. 4. zpracovávány do podoby tzv. Předvolebního speciálu, kdy do každé relace byl zařazen příspěvek o programech kandidujících stran týkající se jednoho tématu (zdravotnické poplatky, bodový systém, zahraniční politika aj.).

3. 3. 1 Období před volbami

Do Zpráv TV Prima byla před volbami zařazena témata (mimo témata v rámci Předvolebního speciálu) o poslední schůzi Sněmovny v den, kdy se tato schůze konala, a o činnosti této Sněmovny v předešlém období. Před volbami se relace ujala své socializační role vůči příjemcům. Byly zde zařazeny dva příspěvky – návody, jak volit.

Téma: příprava na volby

První příspěvek je avizován již v průběhu relace, kdy jej moderátor rámuje jako souhrn všeho, co je potřebné vědět o hlasování.¹⁴⁴ Následně je příspěvek uveden moderátorem ve studiu jako výčet faktů týkajících se voleb:

„Všichni voliči by už měli mít doma hlasovací lístky. Dnes vypršela lhůta pro jejich doručení. Ve volbách bojuje skoro pět tisíc kandidátů. Ve Sněmovně jich ale zasednou jen dvě stovky. Kdo má v tuto chvíli největší šanci uspět, se už z žádných nových průzkumů nedozvíte. Ode dneška až do sobotního uzavření volebních místností totiž platí zákaz zveřejňování jakýchkoli předvolebních prognóz.“

Obsah reportáže tedy může být ze studiové části těžce identifikovatelný. V úvodu reportáže redaktor, stojící u poštovních schránek v panelovém domě, uvádí, kolik stran kandiduje, až pak zmiňuje hlasovací lístky.¹⁴⁵ V reportáži hovoří vedoucí odboru správních agend a mluvčí Ministerstva vnitra, jejichž výpovědi uvádí redaktor,¹⁴⁶ který se od poštovních schránek přemístil do volební místnosti, kde informuje o preferenčních hlasech. Hlasovací lístky, kdy budou volební místnosti otevřeny, platnost hlasů, preferenční hlasy a voličský průkaz jsou (podle zarámování moderátorem ve studiu) vše, co je potřebné vědět.

Druhá verze způsobu hlasování však poukazuje na to, že vše zmíněno nebylo, a je rozšířena o kategorie plnoletosti, potřeby mít u sebe doklady totožnosti a o návod, jak kroužkovat.¹⁴⁷ Stejně jako v předchozím případě, je příspěvek zmíněn již v průběhu relace,¹⁴⁸

¹⁴⁴ Relace pokračuje příspěvky o případě handicapované ženy, o Severní Koreji a nezaměstnanosti v rámci předvolebního speciálu, tento příspěvek tak do jisté míry předznamenává hlasování jako následující téma, po kterém následuje reportáž o korupci na Jamaice.

¹⁴⁵ Které „dnes ráno každý z nás by měl najít ve své schránce. Kdo je nenašel, nemusí zoufat“. Redaktor tak příjemcům sděluje, co se jim tento den ráno mělo stát a pokud se tak nestalo, on jim poradí, jak dál postupovat.

¹⁴⁶ Příspěvek je strukturován podle relativní posloupnosti okolností volení, od informování o doručení hlasovacích lístků a době, kdy budou otevřeny volební místnosti, přes uvedení možnosti dát někomu preferenční hlas. Na konci příspěvku jsou zmíněny voličské průkazy. Redaktor uzavírá reportáž: „A ještě jedna perlička na závěr. Ve světě se volí většinou jenom v jediném dni. Česká republika je jednou z mála vyspělých zemí, kde se smí volit buď v pátek, anebo v sobotu.“

¹⁴⁷ Ten je demonstrován na uměle vytvořeném hlasovacím lístku se jmény členů zpravodajského týmu Zpráv TVP.

¹⁴⁸ Navíc zde byla použita konjunkce moderátorů s divákem: „kdo usedne do Poslanecké sněmovny, budeme mít v ruce my všichni.“

kde je zarámován jako *kompletní volební servis*.¹⁴⁹ Příspěvek je stylizován do podoby komplexních odpovědí na otázky příjemců, které zpravodajský tým zná:

„Pokud máte ještě nějaké otázky, my vám na ně ve Zprávách dáme odpovědi.“

Ve studiové části moderátor oznamuje, že příspěvek je připomínkou příjemcům, jak vlastně volit. Volení je podle něj činnost, na kterou příjemci zapomínají a kterou je jim potřeba připomínat, v relaci je příjemcům popis volení připomínán již podruhé.¹⁵⁰ V reportáži vypovídají opět výše uvedení hosté, rozhovory byly rozstříhány a použity jak 25. 5., tak 27. 5., což do jisté míry ulehčilo výrobu tohoto příspěvku.

3. 3. 2 První den voleb

První volební den byly volby ve Zprávách TVP zpracovány jako událost, která se děje na mnoha místech nejen v ČR, a která bude mít svůj výsledek během dalšího dne. Tento den je jakousi vlajkovou lodí toho, co teprve přijde. Příjemci se sice dozvědí, jak vypadají volby na vybraných místech a také, jak bude probíhat sčítání hlasů.

Začátek voleb byl zařazen do krátkého přehledu zpráv spolu s informací o příchodu kandidujících k volbám. Po přehledu zpráv a moderátorčinu oznámení zahájení voleb byla prezentována znělka, modifikace hlavní znělky pořadu, a tedy prostě mechanicky vytvořená animace, ve které byly změněny barvy hlavní znělky místo nápisu Zprávy TV Prima je zde vepsán nápis *Volby 2010* (Srov. obrázky č. 21 a č. 22). Hudba je rovněž totožná s hudbou znělky pořadu.

¹⁴⁹ „Kdy volit, jak volit, kde volit.“

¹⁵⁰ A potřetí je téma zopakováno následující den (viz níže).

V krátkém přehledu zpráv byly použity titulky, které doplňovaly mluvené slovo rozšiřujícími a zároveň konkretizujícími informacemi.¹⁵¹ Tento způsob prezentace umožňuje do krátkého časového úseku vložit více informací najednou.

Téma: volební účast

Ve Zprávách TV Prima jsou volby první den jejich konání¹⁵² v prvním příspěvku zařazeny pod téma volební účasti. V úvodu reportáže redaktorka zdůrazňuje zájem o volební účast pomocí výpovědi o množství lidí přicházejících k volbám,¹⁵³ potvrzenou výpovědí členů¹⁵⁴ volební komise. Reakce na volby¹⁵⁵ a názory na politickou situaci¹⁵⁶ jsou reprezentovány výpověďmi voličů vycházejících z volebních místností. Rovněž fungují coby legitimizační prvky k předchozímu tvrzení redaktorky.¹⁵⁷ Relevanci negativně vyznívajících vox populi zdůrazňuje následující výpověď sociologa,¹⁵⁸ která je však redaktorkou

¹⁵¹ Zevšeobecněná formule „V Česku začaly ostře sledované volby do Poslanecké sněmovny,“ doplněná titulkem „Zatím přišla pětina lidí,“ a druhý příspěvek přehledu „Hned první den přišli k volbám i lídři kandidujících politických stran“ s titulkem „Stejně tak i prezident a premiér.“

¹⁵² Není zde vyjádřena kolektivní přináležitost moderátorů k ostatním obyvatelům, jak tomu bylo v předešlém dni, moderátorka používá neutrální třetí osobu: „Češi vybírají své poslance a rozhodují o budoucí vládě.“

¹⁵³ Která je umocněna tvrzením o tvořících se frontách ve volebních místnostech. Moderátorka ve studiu: „V podvečer už bylo jasné, že zájem je velký. Podle odhadů volila zhruba pětina voličů, někde i víc. Lidé často museli čekat, než se dostali k urnám. Další nápor čekají volební komise večer.“

¹⁵⁴ A to ze dvou krajů.

¹⁵⁵ „Situace u nás ve státě je taková, že by bylo potřeba, aby se všichni zúčastnili, aby se opravdu něco změnilo.“ „Já jsem kvůli tomu přímo přijela ze služební cesty, abych mohla volit.“ „Tři roky jsem nebyla a letos jsem si říkala, že už je to nutné, že se s tím musí něco udělat.“ „Uznávám, že je potřeba jít.“

¹⁵⁶ „Už toho máme dost. Potřebujeme změnit to, co se teď děje u nás, tedy u nás v České republice.“

¹⁵⁷ „Tohle jsou prakticky jediná slova, která v těchto hodinách napříč republikou můžete slyšet.“

¹⁵⁸ „Nejenom že jsou nespokojeni, ale tentokrát dostali víc příležitostí si vybrat, komu chtějí dát hlas. Určitě to využije hodně lidí, kteří by jinak volit nešli.“

polarizována.¹⁵⁹ Další výpověď voliče o tom, že pojedje po odvolení na chalupu, funguje jako editorial závěrečné části reportáže o dopravních zácpách způsobených podle redaktorky právě volícími, kteří odjížděli na víkend pryč.

Téma: příprava na volby

Po třetí je zde prezentován návod, jak volit. Redaktor autentizuje způsob volení přímo ve volební místnosti, čímž příjemcům, kteří ještě nevolili, zprostředkovává možnou verzi reality, jak bude volení vypadat přímo na místě.

Téma: odvolení politiků

Následné téma, jak volili politici a státníci, propojuje moderátor ve studiu s otázkou, koho volili.¹⁶⁰ U politiků je to podle něj jasné, větší zájem je kladen k volení prezidenta a premiéra, jejichž výpovědi jsou však zařazeny až na konci reportáže. Výpovědi politiků jsou rozděleny redaktorem na to, co očekávají od voleb (hovoří předseda ČSSD, ODS, SPOZ a KSČM) jaké mají „starosti“¹⁶¹ (SZ, TOP 09) a jak vnímají volební účast (KDU-ČSL, VV). První část reportáže tak ukazuje politiky, kteří čekají na výsledky voleb, další dva jsou prezentováni jako ti, kteří mají také jiné starosti. Komentáře volební účasti jen doplňují

¹⁵⁹ „Odborníci ale zároveň dodávají. Stačí si jen osvěžit paměť. A úvodní nápor tolik překvapivý není. První den voleb v roce 2006 lidé také volili ve velkém. I tehdy přišla do sedmnácté hodiny, podobně jako dnes, zhruba pětina lidí z asi osmi milionů voličů. Nakonec byla ale celková účast jen necelých pětadesát procent.“ Výpověď potvrzuje graf účasti, jako zdroj je zde uvedena ČTK.

¹⁶⁰ Moderátor ve studiu odpověděl, že u předsedů stran to „není těžké uhodnout.“ Zájem o hlasování prezidenta a premiéra zobecnil „o to víc všechny zajímalo, koho volili nestranický premiér a prezident. Ani jeden to neřekl, Václav Klaus dokonce ani své ženě,“ k potvrzení dochází výpovědi Livie Klausové, kterou do příspěvku zařadila také ČT. Hovoří zde předsedové dvou největších stran o svých postupových očekáváním. Předseda ODS ve všech relacích hovoří o vládě rozpočtové odpovědnosti. Obsahem výpovědi předsedů menších stran ve všech relacích je buď jejich zdržení se jakéhokoliv odhadu, nebo jde o odhady účasti či hlasů v procentech. Z rozhovorů s každým z nich je vybráno to, co se konkrétní televizi hodí k rozvíjení příběhu o volbách. Výpověď předsedy strany Věci veřejné se vrací k poznámce redaktorky o dopravní situaci v hlavním městě: „Teď jsem jel zácpou a vítím ty odjíždějící na chatu. A říkal jsem si v duchu, doufám, že jste, pánové a dámy, odvolili.“ Po politikách jsou v reportáži zobrazeni také již ve studiové části zmínění prezident a premiér, redaktor jim přisoudí označení těch, „kdo jsou v klidu,“ jelikož premiér „odejde v září do londýnské banky a prezident, ten bude mít naopak po volbách na starost to, kdo sestaví nový kabinet.“ Negativní názor prezidenta na předchozí vládu prezentovaný v Událostech, se objevuje také zde, premiér hovoří o kritériích, podle kterých volil. V Událostech vyjmenovává „programy, programové principy, přístupy k ekonomice, k sociálním záležitostem, k zahraniční politice, k extremismu.“ Ve Zprávách TVP je pokračování premiérový výpovědi před novináři: „Také přihlížím k tomu, jak se představitelé kandidujících subjektů, jak vystupují, jak se, jak se chovají.“

¹⁶¹ Redaktor takto hodnotí příchod k volbám předsedy Strany zelených s jeho potomky a starost předsedy TOP 09 o to, koho bude volit – v záběru sedící K. Schwarzenberg listující ve volebních lístcích.

zdánlivou objektivitu, aby zde byly zastoupeny výpovědi všech mediálně známých kandidujících subjektů.

Téma: volby v zahraničí

Relace pokračuje příspěvkem o volbách v zahraničí, které jsou hodnoceny podle toho, kde přihlásilo nejvíce lidí.¹⁶² Dramatizační potenciál voleb byl ve Zprávách TV Prima zobrazen s odkazem na proběhnuvší volby ve Velké Británii.:

„Volby provázel chaos, nejméně tisíc voličů se tam kvůli dlouhým frontám vůbec k urnám nedostalo.“

Následuje výpověď Britského občana o uzavírání místností, aniž by všichni, kdo přišli, odvolili (u výpovědi není uveden zdroj nahrávky, příjemce může mít pocit, že zpravodaj byl přímo na místě). Redaktor vzápětí položí otázku, zda je možné, aby se situace stala také v ČR, opět jde o vytváření problému, po kterém následuje moment ujištění, a tím je výpověď místopředsedy Českého statistického úřadu.¹⁶³

Téma: průběh voleb

Následuje reportáž nazvaná „*Netradiční volební místa*“, které moderátorka ve studiu označuje jako vybraná nejzajímavější. Mezi netradiční místa, kde se volí, jsou v reportáži zařazeny železniční zastávka, nemocnice a věznice. Mimo rámec netradičních míst je sdělení o možnosti jít k volbám pro zdravotně hendikepované.

Téma: průběh voleb

Poslední příspěvek z bloku o volbách¹⁶⁴ moderátor ohlašuje jako zjištění jeho kolegy, kdy budou známy výsledky voleb. V reportáži redaktor popisuje, kdy začne sčítání, jak se hlasy počítají, vysvětluje místopředseda ČSÚ, a dodá, kdy budou přibližně známy první

¹⁶² V Bruselu, Bratislavě a v Londýně.

¹⁶³ „*Než předseda okrskové volební komise uzavře volební místnost, přesvědčí se, že za dveřmi této místnosti ještě nečekají nějakí voliči, pokud ano, umožní jim odvolení.*“

¹⁶⁴ Po něm následuje upoutávka na příspěvek o nebezpečí slimáků pro psy (v tomto případě lze polemizovat s konotacemi v duchu dadaismu), pak následuje reportáž o Hells Angels.

výsledky. Reportáž zakončuje redaktor výčtem před grafickou prezentací, kdy během dne bude známo kolik procent hlasů je sečtených (viz obrázek č. 23). Tento způsob vizualizace žádné nové informace nepřináší, je zde pouze vizualizováno to, o čem hovoří redaktor.

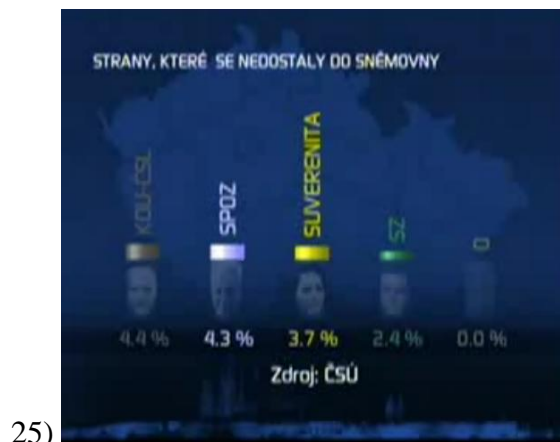
3. 3. 3 Ukončení voleb

Výsledky voleb byly prezentovány v podobě grafů, které byly několikrát recyklovány podle obsahu. Živé vstupy byly naplánovány kvůli rozhovorům s předsedy stran, pokud byl ale rozhovor zrušen, redaktoři živé vstupy vyplňovali informacemi, které byly zmíněny dříve v relaci. Mezi živé vstupy byly vloženy další grafy a informace (o počtech hlasů v krajích, o preferenčních hlasech apod.). Politici byli prezentováni jako osoby čekající na výsledky, které následně oslavovali, nebo se rozhodli opustit stranu. K pochopení situace ve štábech a výsledku hlasování redaktoři vztahovali výsledky voleb k volbám minulým, preferenční hlasy hodnotili diskursem spíše sportovním (kandidáti se přeskakovali navzájem či šplhali nahoru, čekání na výsledky bylo přirovnáno k sledování fotbalového zápasu kvůli barevně sladěným šálám členů strany Suverenita) a diskursem bojovným či zápasovým, kdy se poražení stávali oběťmi, kterým hlasy sebraly jiné strany, nebo na druhou stranu se kandidáti stali vítězi, kteří vyhráli volby, o kterých však rozhodovali voliči.

V přehledu zpráv TV Prima jsou znovu použity titulky coby rozšiřující informace k mluvenému slovu.¹⁶⁵

Téma: výsledky voleb

Výsledky voleb jsou zpracovány podle vzorce – kdo se dostal a nedostal do Poslanecké sněmovny, a to relativně jednoduchým způsobem, moderátoři ve studiu přečetli graf (viz obrázek č. 24). Pozadí grafu bylo modré (barva Zpráv TVP), byla na něm mapa ČR, jistý „pragocentrismus“ byl projevem ve spodní části grafu panoramatickým obrazem pražských Hradčan. Pod sloupcem s počtem hlasů, vyjádřeném v procentech, byl zobrazen obličej stranických předsedajících, což potvrzuje personifikaci jednotlivých stran podle jejich předsedů. Do stejného grafu byly rovněž zaznamenány strany, které do Poslanecké sněmovny nepostoupily, v prvním grafu bylo zaznamenáno pět stran, ve druhém jen čtyři, pátý sloupec zůstal prázdný, s žádnými procenty (obrázek č. 25). V dalším grafu bylo znázorněno rozložení poslaneckých křesel, tvarem ovšem graf nepřipomínal skutečné rozložení lavic ve Sněmovně, pozadí tentokrát vyplnil detail státního znaku (obrázek č. 26).

¹⁶⁵ První příspěvek oznamuje „těsné“ vítězství ČSSD, titulek oznamuje rozdíl 2 % s ODS. V druhém příspěvku je zdůrazněn nepostup stran KDU-ČSL a SZ, kdežto v titulku je oznámen „úspěch“ TOP 09 a VV. Přehled zpráv končí spekulací o vzniku středopravé koalice, titulek nese nápis „má pohodlnou většinu.“

26)

Přepočítávání hlasů na mandáty ponechali redaktoři serveru Idnes.cz, který byl uveden jako zdroj u grafu.

Mezi živé vstupy jsou vloženy graficky zpracované možnosti pro sestavení koalic ČSSD a koalic ODS. V pozadí grafu (jež je shodný s grafem vysvětlujícím rozložení mandátů) je opět detail státního znaku, jednotlivé možnosti jsou od sebe odděleny zvukem úderů zvonů, obrazem Poslanecké sněmovny, přes kterou je vepsán nápis *možné koalice*.

Výsledky voleb jsou v další části relace srovnávány s výsledky voleb předchozích. Graf má stejné pozadí jako graf o získaných mandátech. Srovnávány jsou také získané mandáty v aktuálních a minulých volbách.

Další „vsuvku“ mezi živé stupy tvoří graf výsledků stran v krajích, který je od studiové části oddělen zvukem klepnutí kladívka a fotografií detailu ruky vhadzující obálku do volební urny, s textem přes obrazovku „*Výsledky v krajích*“, předěl se opakuje před výsledky v každém kraji. Aby čtení výsledků nebylo příliš monotónní, střídají se při něm dva redaktoři, muž a žena. Zatímco hlas redaktora ohlašuje výsledky, mapa ČR se postupně barví podle legendy, uvedené v horní části obrazovky. Tentokrát na pozadí republiky není státní znak, pozadí je šedé a jsou v něm vyznačeny hranice sousedních států. Pro výsledek z každého kraje se z mapy kraj vydělí a překrývají jej sloupcové grafy s počtem hlasů, stejně jako u vyhlášení výsledků počtu hlasů (se stejným zápatím), pod každým sloupcem jsou do modra zbarvené tváře předsedů stran (obrázek č 27). Poslední zmíněnou stranou je KSČM, o které je i následující příspěvek.

27)

Relaci uzavírá stejný graf jako na začátku, a to o rozložení Poslanecké sněmovny podle mandátů, moderátorka tvrdí, že jde o aktuální výsledky voleb, v grafu ovšem nejsou žádné nové informace, které by nebyly v grafu minulém.

Téma: reakce kandidujících na výsledky voleb

S odkazem na server Lidovky.cz moderátor ve studiu oznamuje údajnou rezignaci předsedy ČSSD a připojuje se za redaktorkou ve volebním štábu:

„Kristýno, co je na té informaci pravdy?“

V živém vstupu redaktorka s odkazem na vedení ČSSD tuto informaci vyvrátí, atmosféru popisuje jako „zmatenou a napjatou,“ i přes vítězství strany zde:

„žádná radost vidět není, žádné oslavy, žádné špunty od šampaňského nelétají.“¹⁶⁶

Redaktorka uvede následující příspěvek o průběhu dne právě ve štábu ČSSD. Politici jsou zde prezentováni jako čekající, sedící u stolu, někteří z nich kouří či telefonují a baví se mezi sebou.¹⁶⁷ Postupné zveřejňování výsledků tvoří linii reportáže. Redaktorka oznamuje pozdější výsledky a opakuje dřívější hodnocení:

¹⁶⁶ Redaktorka stojí před prázdným pódium a za ní opravdu nic vidět není.

¹⁶⁷ Voice-over doplňuje: „Nevěřící a rozpačité pohledy, viditelné zklamání, nervozita. Taková byla atmosféra v Lidovém domě po prvních odhadech volebních výsledků. Naprosto vyrovnaný stav dvou největších stran nikdo nečekal. Desetiprocentní náskok se nekoná.“

„Žádné oslavy se nekonaly, vítězné šampusy nebouchaly.“

Pozornost je dále upřena k J. Paroubkovi a jeho reakci na výsledky, je zde vložen i jeho výrok z tiskové konference.¹⁶⁸

Moderátorka ve studiu vyvozuje *„podle toho, co jsme teď viděli,“* (nabídka možných koalic, pozn. autorky), že v sídle ODS *„by se mělo nejvíc slavit,“* (to, co bylo právě prezentováno jako možné koalice, byly jen možnosti, moderátorka z nich vyvozuje reálnou možnost pro vytvoření kolice) a spojuje se s redaktorem, který je na místě. Reportáž pokračuje podle stejného scénáře jako předchozí živý vstup. Po ohlášení, ve kterém redaktor vyjádří interpretaci situace na místě:

„V Malostranské besedě se ještě tedy neslaví, každopádně dobrá nálada tady panuje, ovšem rozhodně tomu tak nebylo po celý den.“

Následuje prezentace průběhu odpoledne ve štábu, které prezentují záběry členů strany, jak sedí za stolem a sledují ČT, redaktorka dodává, kde bude strana slavit. Živý vstup pokračuje rozhovorem s předsedou strany, redaktor zjišťuje jeho názor na výsledek, reakci na údajnou rezignaci předsedy ČSSD a na možnost sestavení vlády.

Následující příspěvek je vystaven opačně než dva předchozí. Moderátor ve studiu uvede stranu TOP 09, následuje reportáž o průběhu dne ve štábu, ve které je zdůrazněna forma oslavy (jídlo, pití), pak se moderátor spojí s redaktorkou ve štábu, která se předsedy strany ptá na případnou koalici.

V živém vstupu ze štábu KSČM redaktor hodnotí oslavy a hovoří s předsedou strany. Leitmotivem příspěvku jsou místní oslavy, nicméně je zde hodnoceno pořadí výsledků.¹⁶⁹

Po živém vstupu následuje informace o volební účasti. Reportáž není nikým moderována, záběry voličů v místnostech doplňuje voice-over o účasti v krajích. Účast je porovnávána s předchozími volbami, což je zpracováno také graficky (obrázek č. 28)

¹⁶⁸ „Myslím si, že každému musí být jasné, že teď tato země má nakročeno k pravicové koalici.“

¹⁶⁹ Redaktor zarámuje začátek oslav: „Komunisté otevřeli láhve se šampaňským.“ Předseda strany v rozhovoru na jeho výpověď reaguje, že šlo o přípitek, ne o oslavy. Redaktor obrátí situaci: „Nejsou to oslavy, znamená to, že není až tak co oslavovat?“ Předseda ne-odpoví: „Ne, to nechci říct, ale myslím, že by ode mě nebylo vhodné, abych všem těm, kteří se účastnili voleb, kteří vedli kandidátní listiny, ale i vám novinářům, nepoděkoval za to, že jsme v těchto volbách mohli tímto způsobem realizovat svůj volební výsledek.“

28)

Další živý vstup ze sídla KDU-ČSL. Redaktor v něm zmiňuje historii strany, rezignaci předsedy a parafrázuje jeho výroky. Rozhovor s předsedou zde není, podle redaktora zatím nemá čas. Použití živého vstupu je zde víceméně zbytečné, redaktor uvedl informace, které by bylo možné prezentovat jinak, např. přečtením ve studiu, navíc o této straně nebyl zařazen příspěvek z průběhu dne. Tato situace potvrzuje fakt, že živý vstup byl naplánován právě kvůli rozhovoru s předsedou strany, ten se však neuskutečnil a použití živé formy prezentace se tak minulo účinkem.

Příspěvek o SZ neobsahuje žádný živý vstup, je to reportáž o průběžném zveřejňování výsledků a reakcích členů strany na ně. Výpověď předsedy je záznamem z tiskové konference. Nebylo tedy zřejmě zapotřebí realizovat živou prezentaci.

Ve studiové části před předposledním příspěvkem moderátor uvedl nepostupující strany SPOZ a Suverenitu,¹⁷⁰ v reportáži je o nich zpravováno v opačném pořadí.

Téma: reakce prezidenta na výsledky voleb

Moderátorka naváže na výsledky voleb téma dalšího příspěvku, reakci prezidenta, jež je prezentována coby aktuální, moderátorka tvrdí, že na volby reagoval už i prezident. Reportáž je však předtočená již odpoledne, nejde zas o tak aktuální informaci, jak je deklarováno ve studiu. Následně je „novost“ výroku umocněna opět moderátorkou:

¹⁷⁰ J. Bobošíková hodnotí prozatímní výsledky pozitivně, dodává, že „*preferenc* České televize před volbami“ ji nedávaly takováto procenta. Vzápětí redaktor dodává, že vzhledem k výsledku „*strana má pocit, že byla diskriminována v předvolebních průzkumech, které ji údajně nezahrnovaly, a chce to hnát před soud.*“ J. Bobošíková nakonec stížnost podala kvůli preferencím, podle kterých zvala ČT hosty do předvolebního pořadu Otázky Václava Moravce Speciál. Nešlo tedy o předvolební průzkumy, jak tvrdil redaktor TVP.

„A pojďme se teď rychle podívat do volebního štábu další nové strany.“

Reakce prezidenta je prezentována jako důležitá, ale je třeba se věnovat i zbylým stranám (viz citace výše). V živém vstupu ze štábu VV se redaktor předsedy ptá na hodnocení výsledků a možnou koalici.

Téma: preferenční hlasy

Dalším tématem jsou preferenční hlasy, které jsou v reportáži zpracovány graficky: za jménem kandidáta je uveden počet hlasů, jako zdroj je uveden server Aktuálně.cz. Reakce I. Langer (obrázek č. 29) je prezentována jako zpráva sms (čtená mužským hlasem). Redaktor tvrdí, že toto je reakce na dotaz štábu TVP.

3. 3. 4 Reflexe voleb v následujících dnech

Po volbách byla v relacích zpracována témata obdobná tématům zmíněným během voleb. Některá byla rozpracována do samostatných příspěvků (např. oslavy či preferenční hlasy). Práce zpravodajského týmu byla demonstrována rovněž jako sledování zahraničních médií, což bylo zopakováno ještě jednou, následující den v příspěvku s názvem České parlamentní

volby zaujaly i Slovensko, ve kterém redaktor informuje o deníku Sme.¹⁷¹ Ve Zprávách TVP (30. 5.) byly do krátkého přehledu zpráv zařazeny příspěvky o vyjednávání stran, o sestavování vlády a o změnách v obsazení mandátů. V prvním příspěvku byly zopakovány výsledky voleb v podobě stejných grafů jako v předchozí relaci, byl zde navíc uveden počet hlasů pro jednotlivé strany, znovu prezentován byl také graf o složení Sněmovny. Předzvěstí dalších možných příspěvků byla (1. 6.) čtená zpráva o začínající lhůtě pro podání stížností na průběh voleb Nejvyššímu správnímu soudu.

Téma: výsledky voleb

První den po ukončení voleb byly na začátku relace zopakovány výsledky voleb použitím shodných typů grafů, jako v předchozím dni. Opakování volební tematiky bylo také podpořeno odvysíláním volební znělky po uvítací výpovědi moderátora. Ke komentáři grafu byly vloženy záběry stran, o jejichž výsledcích redaktor zrovna vypovídal. Obě strany, které dostaly nejvíce hlasů, nejsou reprezentovány obrazem. U jediné ČSSD komentátor oznámil konkrétní počet získaných hlasů, strana však vyobrazena nebyla, číselný údaj doplnily záběry lidí ve volebních místnostech. Výsledek pro ODS byl zobrazen pouze v podobě grafu, strany TOP 09 a KSČM reprezentovaly záběry na loga stran a jejich předsedy. Výsledek strany VV doplnily záběry připíjejících si členů. Druhý graf znázorňoval strany, které nepostoupily. Nebyla zde opakována grafická chyba jako po ukončení voleb. U nepostoupivších stran komentátor zmínil státní příspěvek, voice-over dokresluje záběry ze štábů stran a detaily vhazování obálek do volebních urn. Následuje graf o rozložení Poslanecké sněmovny a o možné koalici. Redaktorovu výpověď:

„karty, se kterými se bude ve Sněmovně hrát, jsou rozdány,“

doprovází opět detaily vhazování obálek.

V relaci byly výsledky voleb reflektovány také z hlediska genderu ve Sněmovně. Příspěvek s názvem „*Ve Sněmovně rekordní počet poslankyň*“ byl zařazen do přehledu zpráv jako poslední příspěvek. Titulek oznamoval téma příspěvku v relaci:

¹⁷¹ V reportáži vystupují také občané Slovenska, kteří vztahují volby k nastávajícím volbám v jejich zemi. Redaktor na konci doplňuje: „*Slováci totiž půjdou k volbám už za čtrnáct dní.*“

„Přijde řada nových tváří.“

Ve studiu moderátorka uvede jako situaci, která zde předtím nebyla, a k tématu připojuje informace o dalších nových poslancích ve Sněmovně. Reportáž začíná trubením fanfár, přes fotografii Poslanecké sněmovny je nápis „Muži versus ženy“. V grafu je znázorněn počet poslanců a poslankyň¹⁷² (obrázek č. 30). Příchod nových poslankyň redaktor označuje jako „zženštění Poslanecké sněmovny“. „Přehlídka“ fotografií vybraných zvolených žen je dokreslena písní Elvise Presleyho Love Me Tender. Dalšími kategoriemi jsou „nejmladší a nejstarší“ poslanci a „politictí odpadlíci“, jsou zde navíc zmíněni poslanci, kteří byli zvoleni v několika předcházejících volbách. Ke každému z vyjmenovaných je připojena jeho výpověď ve formě předtočeného rozhovoru nebo telefonátu.

30)

Téma: preferenční hlasy

Následující příspěvek je věnován nově zvoleným kandidujícím. Ve studiu moderátor dodává:

„Letošní volby byly fenoménem ještě v jedné věci, voliči hodně využili své preferenční hlasy.“

Tentokrát jsou tito lidé spojeni s preferenčními hlasy, které v předchozím příspěvku vůbec nebyly zmíněny. Zatímco předchozí příspěvek se zaměřoval na polarizaci určitých charakteristik poslanců (pohlaví, věk), tento příspěvek nově zvolené poslance personifikuje, výběrem tří z nich. S prvním je natočen rozhovor venku, druhého uvádějí záběry ze štábu strany, ve kterém je natočen také rozovor, se třetím¹⁷³ je natočen rozhovor u něj na chalupě,

¹⁷² Voice-over oznamuje, kolik žen oproti minulým volbám bylo zvoleno, v záběru je prázdná Poslanecká sněmovna.

¹⁷³ Označený redaktorem jako strakonický dětský lékař.

tudíž na sobě nemá oblek, na rozdíl od předchozích jmenovaných. Několik dalších nově zvolených poslanců je zmíněno ve formě grafu, kdy na modrém pozadí s detailem státního znaku jsou uvedeny fotografie vybraných kandidujících s krátkým popisem o jejich funkcích, věku a počtu získaných hlasů.

Téma: rezignace

Příspěvek pojmenovaný „*Personální zeměřesení na politické scéně*“ se podobá příspěvku ČT o situaci ve volebních štábech v průběhu zveřejňování výsledků. Reportáž je rozdělena do několika sekvencí oddělených od sebe zvukem bijícího zvonu a tikajících hodin, kdy na obrazovce je napsán čas pro orientaci, kdy daná situace podle štábu nastala. Příspěvek je velmi dramatický, střídají se zde výpovědi (krátké, s jednou až dvěma větami jednoduchými) zástupců kandidujících stran s výpověďmi redaktorů. V příspěvku je tak opakováno jen to, co bylo zmíněno o den dříve.

Téma: oslavy

Další příspěvek nazvaný „*Oslavy vítězných stran*“ moderátorka ve studiu polarizuje vítězstvím strany, která jej neslavila:

„Přesto, že tady večer číšníci roznášeli šampaňské, tak žádné velké oslavy se v Lidovém domě nakonec nekonaly.“¹⁷⁴

Příspěvek je zaznamenáním podívané pro příjemce, které podle zpravodajského týmu zajímá, co zástupci stran jedli a pili.

¹⁷⁴ Pokračuje oslavami ODS, která „byla o něco veselejší“. Pozornost redaktorů byla věnována oslavě strany ve Žlutých lázních, které byly pro veřejnost uzavřeny. Oslavy TOP 09 proběhly podle redaktorky „ve velkém stylu“, což zde znamená šampaňské, ohňostroj a hudba, „kterou obvykle slycháváme spíše u sportovců“. VV rovněž „svůj úspěch oslavily stylově“, styl zde byl reprezentován dortem s namalovaným dinosaurem. V sídle KSČM „byly oslavy velice střídme“, jelikož skončily „už v devět hodin večer. Je to totiž poprvé, co tato strana skončila až čtvrtá“. Ve studiu po příspěvku moderátor ujišťuje příjemce: „Přes noc politiky ovšem nezaměstnávaly jen oslavy. Byla to i první povolební práce.“ Následuje reportáž o setkáních předsedů stran a jejich vyjednávání o možných koalicích.

Téma: reflexe voleb zahraničními médii

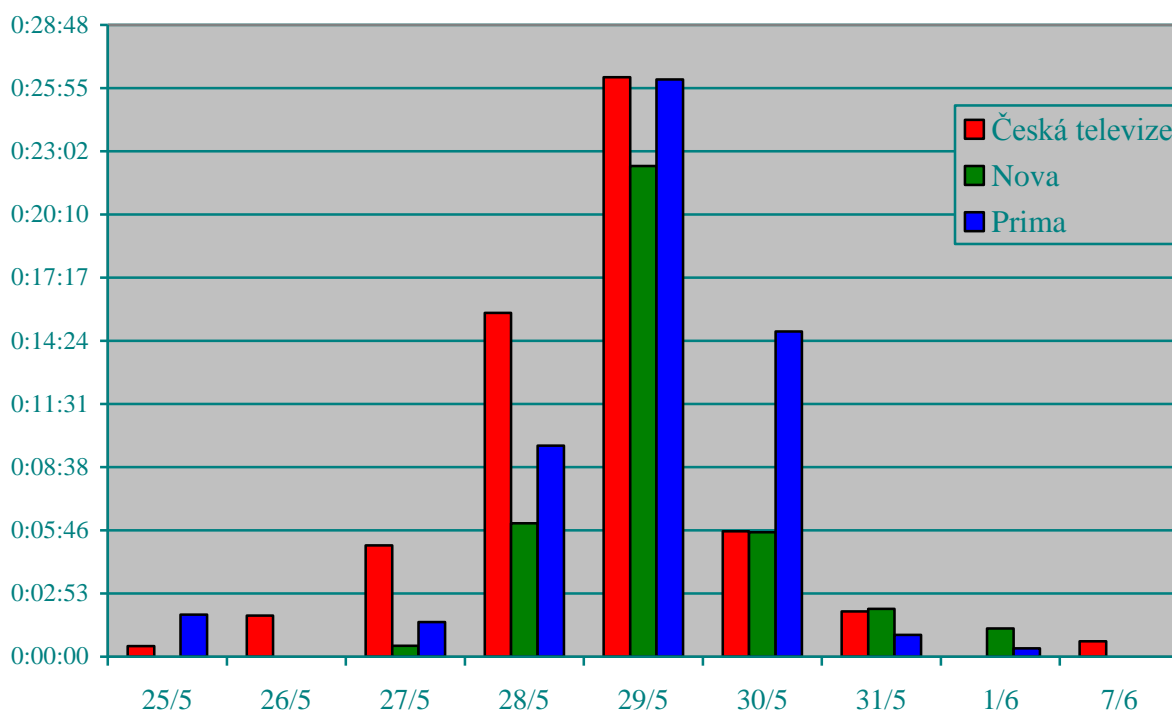
V posledním příspěvku v bloku o volbách (30. 5.) nazvaném „*Zahraniční média sledovala volby v ČR*“ je pozornost věnována reflexi voleb v Euronews, BBC, The New York Times, Welt Online a Al Jazeera. Za BBC A TNYT zde vypovídají jejich korespondenti. Bez odkazu na konkrétní médium je připojena parafráze spekulativní výpovědi¹⁷⁵ slovenského premiéra, ten ji, podle redaktora „*řekl v televizi*“.

¹⁷⁵ „*Kdyby si premiér Fišer založil svoji stranu, volby by vyhrál on.*“

3. 4 Synchronní analýza

V této kapitole jsou porovnány relace navzájem v průběhu sledovaného období. Na začátku je vysvětleno, jakou důležitost měly volby v jednotlivých relacích. Ukazatelem důležitosti byla stopáž příspěvků věnovaných volbám (viz graf č. 1) a zařazení do relace (viz níže). Podle času věnovanému volbám,¹⁷⁶ byly volby nejdůležitější v době jejich konání, tedy 28. a 29. 5.

Graf č. 1 Stopáž příspěvků

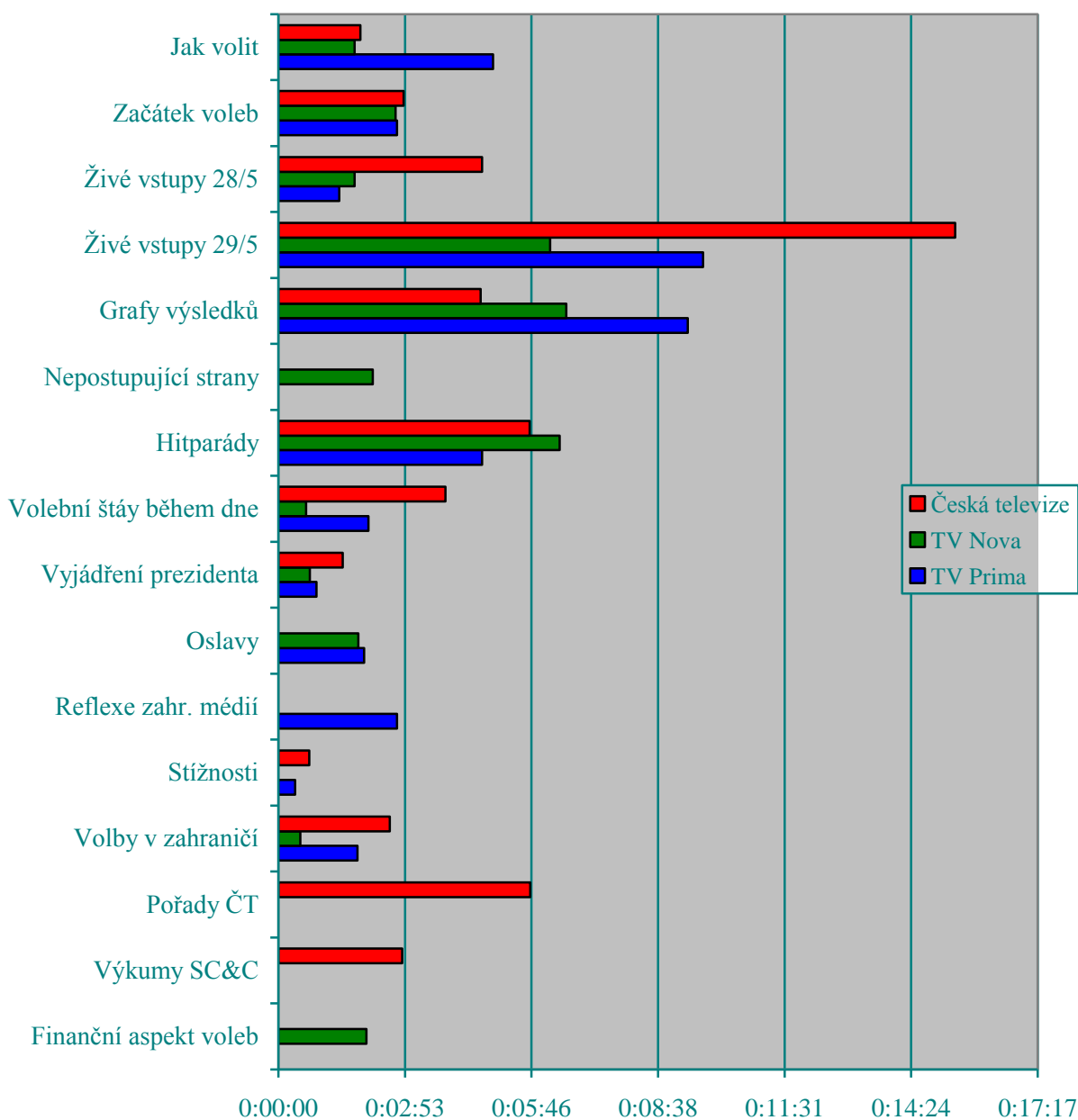
Nejvíce času věnovala volbám Česká televize, lze to ale přisoudit celkově delšímu trvání celého pořadu oproti jiným relacím, dále pak pozornosti upřené na vlastní zpravodajskou činnost, která se stala námětem pro příspěvky o celkové délce 7min51sek (z času věnovanému volbám dohromady 57min30sek). Zbylé dvě stanice věnovaly volbám poměrně stejnou pozornost (Nova 32min05sek, Prima 35min38sek).¹⁷⁷ Jak ukazuje graf, ČT

¹⁷⁶ Jsou zde započítány krátké přehledy zpráv, studiové části a příspěvky.

¹⁷⁷ V rámci obou volebních dnů v Událostech byly volby zahrnuty první den z 50 %, druhý den z 87 %. V Televizních novinách bylo volbám první den věnováno 29 % pořadu, druhý den 98 %. Zprávy TV Prima prvnímu dni voleb věnovaly 50% pořadu, druhý den 97 %.

se zajímala o volby spíše před jejich konáním, oproti TV Prima, která jim věnovala pozornost po jejich skončení. Je to dáno tím, že ČT zahrnula do svých relací právě příspěvky o připravovaném pořadu ČT, o výzkumech a o tom, jak budou výsledky voleb zpracovávány redaktory. Do Zpráv TV Prima byly na druhou stranu po volbách zařazeny příspěvky reflektující výsledky voleb podle kategorií, kdo se nově dostal do Sněmovny a jak o volbách informovala zahraniční média. Následující graf č. 2 zobrazuje jednotlivá volební témata zahrnutá do zpravodajství v rámci sledovaného období podle délky jednotlivých příspěvků.

Graf č. 2: Stopáž jednotlivých témat

Kategorie Začátek voleb prezentuje úvodní reportáže vysílané první den voleb, v jednotlivých relacích jim bylo věnováno poměrně stejné množství času. V Událostech jsou v příspěvku zahrnuty výpovědi politiků, kteří jsou zde prezentováni v době volení, navíc je zdůrazněno, s kým přišli volit. V Televizních novinách začátek příspěvku vyplňují výpovědi volících, až pak následují výpovědi politiků. Příspěvek Zpráv TV Prima obsahuje pouze výpovědi volících. V kategorii Nepostupující strany není zahrnuta relace TV Prima, jelikož

o nepostupujících stranách bylo zpravováno pouze v grafech, v Událostech nepostupujícím stranám byly věnovány živé vstupy. Kategorie Hitparády v sobě zahrnuje témata označená v relacích jako výstřelky, fenomény či tzv. *nej*. Volební štáby během dne obsahují příspěvky, ve kterých bylo zaznamenáno dění ve štábech stran během dne. Jak je vidět, TV Nova jich zpracovala nejméně, dění během dne uváděli redaktoři v úvodech živých vstupů.

Jak byla témata prezentována v příspěvcích postupně ve zkoumaném období, demonstruje tabulka č. 4. Detailněji jsou jednotlivé dny popsány níže.

Tabulka č.. 4: Témata zařazená do relací v rámci celého období (témata označená znakem * byla zařazena do krátkého přehledu zpráv)

Datum	ČT	Nova	Prima
25. 5.	<i>Pozvánka k předvolebnímu Duelu</i>		<i>Vypršela lhůta pro dodání hlasovacích lístků do schránek voličů (volební „kuchařka“)</i>
26. 5.	<i>Duel: předvolební utkání už zítra</i>		
27. 5.	<i>Volební kuchařka*</i> <i>Aktuální vysílání ČT (SC&C, sčítání)</i> <i>Už dnes hlasují Češi v zahraničí</i> <i>Duel Jiří Paroubek – Petr Nečas</i>	<i>České konzuláty a ambasády v jihoamerických státech otevřely volební místnosti</i>	<i>Upoutávka na volební servis</i> <i>Volební servis</i>
28. 5.	<i>Volby 2010: Místnosti se otevřely* (volili politikové)</i> <i>Živé vstupy z volebních místností</i> <i>Volby 2010: kde všude se hlasuje</i> <i>Volby 2010: nebojte se</i>	<i>Začaly volby do Poslanecké sněmovny* (voliči, nejmenší místnost, volili politikové)</i> <i>Jak vypadá den člena volební komise? (předchází živý vstup)</i>	<i>Začaly volby do Poslanecké sněmovny *(voliči)</i> <i>Volební servis – živý vstup z volební místnosti</i> <i>Volili lídři parlamentních stran, premiér a prezident</i> <i>Volby 2010 v zahraničí</i>

	<p>tazatelů</p> <p>Volby 2010: hlasuje se i v cizině</p> <p>Volby 2010: informační náskok s ČT</p>		<p>Netradiční volební místa</p> <p>Volební výsledky (sčítání)</p>
29. 5.	<p>Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny*</p> <p>Živé vstupy (ČSSD, ODS, TOP 09, KSČM, VV)</p> <p>Nálady neúspěšných politických stran*</p> <p>Živé vstupy (KDU.ČSL,SZ)</p> <p>Vyjádření Václava Klause k průběžným výsledkům</p> <p>Úspěšnost politických lídrů v krajích</p>	<p>Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny*</p> <p>Reakce politických špiček na výsledky voleb do Poslanecké sněmovny</p> <p>Poražení v letošních volbách*</p> <p>Výstřelky a problémy letošních voleb</p> <p>Volby v Broumovicích</p>	<p>Výsledky voleb*</p> <p>Živý vstup ze štábu ČSSD</p> <p>Živý vstup ze štábu ODS</p> <p>Živý vstup ze štábu TOP 09</p> <p>Srovnání výsledků voleb s volbami v roce 2006</p> <p>Reakce prezidenta na výsledky voleb</p> <p>Živý vstup ze štábu VV</p> <p>Výsledky voleb v jednotlivých krajích</p> <p>Živý vstup ze štábu KSČM</p> <p>Preferenční hlasy</p> <p>Živý vstup ze štábu KDU-ČSL</p> <p>Zklamání pro SZ</p> <p>Strany, které nepostoupily</p> <p>Rozložení nové Poslanecké sněmovny</p>
30. 5.	<p>Volby 2010: vzestup a pád</p> <p>Volby 2010: zemětřesení ve stranách*</p> <p>Volby 2010: fenomén kroužkování</p>	<p>Volby z pohledu financí</p> <p>Volební noc byla náročná a prošpikovaná emocemi</p> <p>NEJ letošních voleb</p>	<p>Výsledky voleb*</p> <p>Změna Poslanecké sněmovny</p> <p>Personální zemětřesení na politické scéně</p> <p>Oslavy vítězných stran</p> <p>Ve Sněmovně rekordní počet poslankyň</p> <p>Nová krev v poslanecké Sněmovně</p> <p>Zahraniční média sledovala volby v ČR</p>

31. 5.	<i>Kroužkování: konec místních lídrů</i>	<i>Předvolební průzkumy veřejného mínění</i>	<i>České parlamentní volby zaujaly i Slovensko</i>
1. 6.		<i>Odstupné pro odcházející poslance</i>	<i>Stížnosti na průběh voleb</i>
7. 6.	<i>Jedenáct stížností na průběh voleb</i>		

Následující tabulky ukazují formy zpracování jednotlivých témat.

Tabulka č. 5: Téma: jak volit – forma zpracování

Téma	ČT	Nova	Prima
<i>Jak volit</i>	<i>Příběhovost: začátek u poštovní schránky, odvolení v místnosti, odbornost: redaktorka;¹⁷⁸ reportáž</i>	<i>otázky kladené redaktorem (laikem/voličem), odpovědi zástupců institucí;¹⁷⁹ reportáž</i>	<i>25. 5.: jistá příběhovost (začátek u schránek, konec chybí) a otázky kladené redaktorem, odpovědi zástupců institucí; reportáž</i> <i>27. 5.: Reportáž s výpověďmi zástupců institucí¹⁸⁰</i> <i>28. 5.: živý vstup z volební místnosti</i>

¹⁷⁸ V Událostech odbornost reprezentovala sama redaktorka, v reportáži nezazní výpověď někoho jiného, tento způsob zpracování příspěvku může být reakcí na příspěvky ostatních stanic a ztrácí tak relevanci pro příjemce. Např. TV Nova a TV Prima informovaly o voličských průkazech ještě před vypršením lhůty pro jejich vyzvednutí. Naopak v Událostech reportérka ohlašuje, že na vyzvednutí průkazu už je pozdě. Televize Nova odvysílala návod o týden dříve (22. 5.), než Česká televize a do příspěvku tak mohly být zahrnuty informace, které byly pro příjemce relevantnější než informace z ČT.

¹⁷⁹ Ředitel odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra, mluvčí Ministerstva vnitra

¹⁸⁰ Mluvčí Ministerstva vnitra, ředitel odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra a vedoucí odboru správních agend. Ve Zprávách TV Prima byly rozhovory rozděleny do dvou reportáží odvysílaných 25. a 27. května. Rozhovor s mluvčím MV je natočen na stejném místě, na které natáčela také TV Nova, tedy na chodbě před cedulí s nápisem Ministerstvo vnitra České republiky.

Před volbami byly v relacích určité návody, jak volit.¹⁸¹ Všechny příspěvky vycházejí z předpokladu, že volby jsou akt, který je vysoce normovaný a nedodržení nějaké normy vede k nemožnosti volit. Příjemci jsou situováni do role těch, kteří mohou zapomínat, a tudíž je třeba:

„Připomenout, jak vlastně volit“ (Prima), „jak odvolit technicky správně a pokud možno bez stresu, vám teď připomeneme“ (ČT).

Důležitost je zde poměrně uměle, a to ve všech zmíněných reportážích, přikládána volebním lístkům.¹⁸² Dopředu tak vytvářejí problém, na který ale znají řešení – lístky je možné dostat od volební komise.¹⁸³

Tabulka č. 6: Téma: volby v zahraničí

Téma	ČT	Nova	Prima
<i>Volby v zahraničí</i>	<i>27. 5.: čtená zpráva doplněná obrazem 28. 5.: reportáž</i>	<i>27. 5.: zpráva bloku zahraničních zpráv s úvodem ve studiu</i>	<i>28. 5.: reportáž</i>

Dalším tématem před volbami do Poslanecké sněmovny.¹⁸⁴ Obě soukromé stanice dále uveřejnily nepravdivé informace o počtu přihlášených voličů v zahraničí (viz tabulka č. 7).

¹⁸¹ V České televizi byl příspěvek odvysílán den před volbami, Ve Zprávách televize Prima se návod, jak volit, objevil třikrát, poprvé 25. května v druhé polovině relace před zahraničními událostmi, podruhé 27. května, opět v druhé polovině relace, předcházela mu ale upoutávka již v polovině pořadu, a potřetí 28. května, první den voleb, v pořadí druhý po reportáži o začátku voleb.

¹⁸² Redaktoři příjemce ujistějí o tom, že pokud nemají hlasovací lístky: „nic se neděje“ (ČT, Nova), „kdo nenašel lístky, nemusí zoufat“ (Prima).

¹⁸³ V příspěvcích ČT a TVP byla také zmíněna možnost dát preferenční hlas osobám na hlasovacím lístku, zpracování této informace se ale liší. Kroužkování je zobrazeno v detailu, TV Prima si vytvořila vlastní hlasovací lístek s názvem *TV Prima*. Hlasovací lístky se objevují také ve znělce Televizních novin během obou hlasovacích dnů, kdy na lístcích lze přečíst, že se jedná o strany SPOZ a Stop.

¹⁸⁴ Česká televize pro reportáž odvysílanou 28. 5. uplatnila přítomnost vlastních zpravodajů v Bruselu, na Slovensku (také TV Prima) a ve Vídni, informace z ostatních měst byly v obou relacích legitimizovány telefonáty s konzuly v zahraničí.

Tabulka č. 7: Rozdílné údaje v příspěvcích

ČT	Nova	Prima
„ <u>6601</u> přihlášených, z odhadovaných asi 70 tisíc.“	„Zaregistrovalo se asi <i>sedm tisíc Čechů</i> , to je o tisíc víc než ve volbách 2006.“ [v tomto roce se však zaregistrovalo 6702 voličů]	„Přihlásilo se <u>6 661</u> , to je zhruba o stovku méně než v minulých volbách.“

První den voleb

První volební den, kdy nejsou známy žádné výsledky, zákonem je zakázáno informovat o předvolebních průzkumech a zároveň jsou volby hlavním tématem všech relací, odráží charakter jednotlivých stanic jako takový. Pozornost věnovanou volbám implikovalo rovněž jejich zařazení do krátkého přehledu zpráv.¹⁸⁵

V mnoha aspektech jsou si jednotlivé příspěvky blízké, jsou ale zpracovány různými způsoby. V tento den byly prezentovány tzv. soft news, tedy zprávy určitým způsobem zajímavé, ale ne důležité. Společným tématem se tak stalo, kdo a kde volil, volby tedy byly personifikovány, přičemž aktéři příspěvků byli rozděleni na občany-voliče a politiky-voliče. Volící lidé dostávají prostor v reportážích pouze v tento den.¹⁸⁶ Vizualní zaznamenání jejich

¹⁸⁵ V Událostech byly volby zpracovány do prvních dvou příspěvků krátkého přehledu (z pěti), celkem volební tematika vyplnila 50 % pořadu. V Televizních novinách to byl jeden příspěvek (ze tří), 28, 5 % pořadu. A ve Zprávách TV Prima dva příspěvky (ze tří), tedy 48, 9 % pořadu. Počet příspěvků v krátkém přehledu zpráv relativně odpovídá procentuálnímu zastoupení tématu voleb v celé relaci.

¹⁸⁶ V příspěvku ČT „Volby 2010: kde všude se hlasuje“ se k volbám vyjadřují lidé se zdravotním postižením, za které nejdřív hovoří pečovatelka. Výpovědi samotných klientů tak jen potvrzují předešlý výrok. Ve Zprávách TVP redaktorka zdůrazňuje roli doprovodu osob se zdravotním postižením za plentu, potvrdí to dále výrok jednoho z nevidomých. Další „hlasy lidu“ znějí z improvizovaných volebních místností ve vězeňských zařízeních, výpovědi odsouzených v sobě nesou hodnocení fungování české společnosti: „Myslím, že není dobrý reptat a nekonat nic pro to, aby došlo k nějakým změnám u nás.“ Dále oslovení uvádějí důvod, proč šli volit: „Je to moje přesvědčení, aby se něco změnilo ve státě.“ „Šel jsem volit skrz to, že prostě každý člověk má nějaký určitý práva.“ Z „netradičního“ volebního místa, nemocnice, volící oznamují, proč volili. Příjemci jsou tak obeznámeni s názory lidí, kteří volí, ať se zrovna nacházejí kdekoliv. Z volebních místností v zahraničí jsou názory voličích prezentovány rovněž jako důvody, proč šli volit, a to jak v Událostech, tak ve Zprávách TVP. V Televizních novinách první reportáž začíná v oblasti, kterou zasáhla povodeň. Názory voličů se vztahují k povodňové situaci. K volbám se rovněž vyjádří nejstarší volička v Hradeckém kraji. V tomto příspěvku předcházejí výroky lidí výroky politiků a státníků. Členové volebních komisí jak v Televizních novinách, tak ve Zprávách TVP ohlašují volební účast a porovnávají ji se svými předešlými zkušenostmi. Redaktor TV Prima v živém vstupu z volební místnosti parafrázuje jednu z členek komise, která si brává k práci knihu, ale první den voleb ji zatím „*nestihla otevřít*“.

volení, detaily vhazování volebních obálek do urn se však staly univerzálním doplňkem voice-overů v celém sledovaném období od „volebních servisů“, přes volební dny, během řečnických otázek na odvolení kandidátů, v rámci voleb v zahraničí, sčítání hlasů či k předvolebním průzkumům.

Zahájení voleb bylo také zpracováno symbolicky, a to zařazením speciálních znělek, ohlašujících bloky relací o volbách. Znělky byly použity v Událostech a Televizních novinách v obou volebních dnech, ve Zprávách TV Prima navíc i den po volbách, jelikož v tento den bylo o volbách, v intencích této práce, zpravováno nejvíce.¹⁸⁷

Tabulka č. 8: První den voleb – forma zpracování témat (řazeno podle řazení v relaci)

Téma	ČT	Nova	Prima
<i>Průběh voleb</i>	<i>Reportáž (Výroky prezidenta, premiéra, zástupců stran, akcentování přítomnosti rodinných příslušníků) Čtyři živé vstupy (první z Prahy, zbytek z oblastí po povodni) Reportáž (volební místa, kdo volí)</i>	<i>Reportáž (vox populi z oblasti po povodni, volební místa, výroky zástupců stran, prezidenta, premiéra, hodnocení politologů) Reportáž (příklad činnosti člen volební komise)</i>	<i>Reportáž (vox populi, sociolog) Reportáž (výroky zástupců stran, prezidenta, premiéra, akcentování rodinných příslušníků) Reportáž (volební místa)</i>
<i>Příprava na výsledky</i>	<i>Reportáž (tazatelé, dotazníky) Reportáž (pořady ČT)</i>		<i>Reportáž (popis sčítání hlasů)</i>

¹⁸⁷ Volební tematice zde bylo věnováno 14min49sek, kdežto v Událostech 5min43sek a v Televizních novinách 5min40sek.

V Událostech byly navíc odvysílány příspěvky s cílem připravit příjemce na mediální podobu výsledků voleb tak, jak je vypracovala ČT, a také upoutat pozornost příjemců k připravovaným programům. Ve Zprávách TVP a v Událostech byly volby spojovány s místy, kde se volí, která byla označena jako zajímavá či kuriózní. Shodně s Událostmi zde byly zařazeny volby v zahraničí. Tým TV Nova vytvořil příběh voleb demonstrováný na jednom člověku – členovi volební komise. Jak je uvedeno výše, volební mince má dvě strany – na jedné straně jsou volící, na druhé straně politikové. V Televizních novinách však byla tato pomyslná mince rozšířena o další dimenzi – volební komisi. Atraktivnost tématu byla zdůrazněna také následující den, kdy podle moderátora reportáž zvýšila volební účast v obci.

Co se týče živých vstupů jakožto prezentací aktuálního dění, první den voleb byl tento způsob prezentace použit v jednotlivých relacích za různými účely.¹⁸⁸ V Událostech byly živé vstupy z volebních místností¹⁸⁹ vyplněny informacemi o volební účasti, která byla, ve dvou případech ze tří, vztahována k situaci v povodněmi zasažených oblastech, ze kterých tyto vstupy byly. Do živých vstupů byly vloženy záběry právě z těchto oblastí, což autentizační hodnotu živého vstupu do jisté míry devalvovalo. Do Televizních novin byl zařazen jeden živý vstup z volební místnosti, ve kterém redaktor shrnul dění okolo voleb během dne a zároveň v něm uvedl následující příspěvek. Informace mohly být sděleny i jinak, přítomnost redaktora v místnosti však měla autentizační potenciál. Živý vstup ve Zprávách TVP první den voleb obsahoval návod, jak volit, byl také odvysílán přímo z volební místnosti, kde členka volební komise navíc zhodnotila volební účast.

První den voleb

Druhý den voleb byly krátké přehledy zpráv všech sledovaných stanic věnovány pouze volbám. Televizní noviny a Zprávy TV Prima jim věnovaly celou relaci, do Událostí byly zařazeny také informace ze zahraničí (v krátkém přehledu po volebním bloku), tématem

¹⁸⁸ Na rozdíl od ČT, kdy se redaktoři z jednotlivých sídel přepojovali rovnou jeden po druhém, vstupy ve Zprávách TVP jsou odděleny intermezem ve studiu. Moderátoři nejprve zhodnotí předběžné výsledky, následuje živý vstup, v jednom případě je před živý vstup zařazen odpolední průběh v sídle TOP 09, následuje studio a až pak živý vstup. TV Prima tak nerozdělila průběžné zveřejňování výsledků a živé vstupy do dvou větších celků jako ČT, zpracovala je jako jedno dlouhé pásmo proložené grafy o počtu hlasů či srovnáním výsledků z minulých voleb (kromě procentuálního zisku hlasu je zde také srovnán počet získaných mandátů, mandáty přepočítané podle serveru Idu.cz, jak bylo avizováno dříve, u nichž již nejsou uvedeny zdroje).

¹⁸⁹ V ostatních relacích byl první den voleb odvysílán jeden živý vstup.

posledního příspěvku relace byl sraz bývalých politických vězňů. Výsledky byly ve všech relacích zpracovány graficky, pokaždé však odlišným způsobem. V Událostech je komentovala moderátorka ve virtuálním studiu, které bylo vytvořeno právě kvůli volbám a o kterém se příjemci mohli dozvědět již v předchozích relacích, nakonec však z tohoto studia byly odvysílány 4min36sek, a to je nejméně ze všech relací, virtuální studio bylo rozděleno na dvě části (viz výše). V Televizních novinách stál moderátor ve studiu před obrazovkou a komentoval grafy, tato část trvala 6min34sek a již se v relaci neopakovala. Nejjednodušším způsobem ze všech tří stanic byly výsledky zpracovány ve Zprávách TV Prima, a to do podoby grafů, které komentovali moderátoři ve studiu v celkovém čase 7min7sek. Grafy byly vkládány mezi živé vstupy a reportáže o průběhu dne ze štábů stran. Graf o rozložení Poslanecké sněmovny byl zopakován dvakrát, s odkazem na aktualizaci sečtených hlasů, v grafu však k žádné změně nedošlo. Témata jsou seřazena v tabulce č. 9.

Tabulka č. 9: Druhý den voleb – forma zpracování témat

Téma	ČT	Nova	Prima
<i>Výsledky voleb</i>	<i>Virtuální studio, grafy komentovány redaktorkou (procentuální výsledky pro strany, rozložení Sněmovny, výsledky v krajích</i>	<i>Graf na obrazovce za komentátorem ve studiu (procentuální výsledky pro strany, rozložení Sněmovny, výsledky v krajích, volební účast)</i>	<i>Graf komentují moderátoři ze studia (procentuální výsledky pro strany, rozložení Sněmovny, možné koalice, srovnání s minulými volbami, výsledky v krajích, Reportáž (volební účast v krajích)</i>

			<i>Reportáž (preferenční hlasy</i>
<i>Reakce politiků na výsledky voleb</i>	<i>Živé vstupy (ČSSD, ODS, TOP 09, KSČM, VV, KDU-ČSL, SZ</i> <i>Reportáž (ČSSD, ODS, KSČM, TPO 09, VV, SZ, KDU-ČSL, SPOZ)</i> <i>Živý vstup + záznam výpovědi prezidenta</i>	<i>Videoklip + výpovědi členů stran</i> <i>Živé vstupy (ČSSD, ODS, TOP 09, VV)</i> <i>Reportáž (KSČM, KDU-ČSL, SZ, SPOZ)</i> <i>Záznam výpovědi prezidenta uvedený ve studiu</i>	<i>Živé vstupy (ČSSD, ODS, TOP 09, VV, KSČM, KDU-ČSL)</i> <i>Reportáž (ČSSD, ODS, TOP 09, ZS, Suverenita, SPOZ)</i> <i>Záznam výpovědi prezidenta uvedený ve studiu</i>
<i>Průběh voleb</i>		<i>Reportáž (hromadný příjezd k volbám ve velorexech, nejmladší volič, ukradená vlajka, neplatný voličský průkaz, povodňová oblast)</i> <i>Reportáž (pokračování příkladu činnosti volební komise)</i>	

Živé prezentace byly v relacích použity různými způsoby. V Televizních novinách a Zprávách TV Prima do živých vstupů ze štábu ČSSD nedorazil k rozhovoru pozvaný předseda, a tak oba vstupy sloužily jen jako popis dění. Popis situace ve štábu během dne v obou relacích byl však rovněž ve formátu předtočené reportáže. Živé vstupy jsou však naplánovány dopředu, a pokud do nich nedorazí host, redaktoři tento čas vyplňují opakováním informací. Nejméně živých vstupů, bylo v Televizních novinách, z toho v jednom z nich zástupce strany nevystoupil. Ve Zprávách TVP jich bylo šest, ve dvou však použití živé prezentace bylo bezúčelné, oslovení předsedové stran se rozhovoru nezúčastnili, v Událostech bylo živých vstupů celkem sedm. Do živého vstupu ze štábu ČSSD v Událostech sice nedorazil předseda strany, byl zde však uskutečněn rozhovor s dalším členem. V každém živém vstupu tak byl realizován rozhovor se zástupci stran.

Během rozhovorů s členy stran jsou redaktoři v záběru ve chvíli, kdy se jich na něco ptají, odpovídající politici jsou pak v záběru sami.¹⁹⁰ Kromě rozhovoru se členem ČSSD v Událostech se všechny živé vstupy odehrávají před pódiem ve štábu strany, které je stylizované do barvy dané strany a je potisknuto zkratkou názvu strany. Kdokoliv z příjemců by si zapnul relaci v jejím průběhu, mohl by identifikovat, kde se zpravodaj nachází či o kom mluví.

Spolu s volbami byla také hodnocena volební účast, která byla ve všech relacích srovnávána s předchozími volbami, kdy jistým „ideálem“ byly první porevoluční volby v roce 1990, kterých se zúčastnilo téměř 97 % voličů. Od té doby volební účast klesá. Podle průzkumu agentury STEM lidé nechodí k volbám, protože jsou znechuceni politikou.¹⁹¹ Pokud je ale zpravodajství „*nabízení informací (tzn. zpráv) o rozmanitých událostech, které by mohly být pro příjemce důležité, užitečné – nebo alespoň zajímavé*“, (Trampota 2006: 23) nebo dokonce může být zpravodajství jednou „*ze společenských funkcí komunikace*“ (ibid.: 24), pak by právě měla být zdůrazňována idea účasti u voleb jako něco, co dokáže změnit výše zmíněné znechucení politikou. V relacích se o důležitosti hlasu příjemci dozvídají pouze z názorů oslovených voličů. Žádné z témat zahrnutých do zpravodajství ovšem nepojednává o volební účasti jako takové, o té už se příjemci musí rozmyslet sami, případně hledat v dalších zdrojích.

Volební účast byla v Televizních novinách zařazena do krátkého přehledu zpráv a ve studiové části na začátku relace byla označena za jeden z „fenoménů“ voleb. V relaci však kromě zaznamenání do grafu nebyla dále zmíněna. Všechny relace, jak je uvedeno výše, hodnotily volební účast jako druhou nejnižší v historii. Srovnávání s historií je jeden možný způsob, jak se na danou problematiku dívat, v kontextu současnosti na druhou stranu je volební účast ještě nižší. Tato skutečnost nebyla zdůrazněna v žádné relaci, jen ve Zprávách TV Prima zazněla ve výpovědi prezidenta republiky.¹⁹² Dalším důvodem hodnocení účasti jako vysoké bylo množství přicházejících lidí k volbám první volební den, druhý volební den už tolik lidí nepřišlo.

¹⁹⁰ Technika oddalování a přibližování se opakuje také u ostatních živých vstupů v Televizních novinách a Zprávách TV Prima.

¹⁹¹ <http://www.stem.cz/clanek/1973> [citováno 2010-04-03]

¹⁹² Redaktor: „*Volební účast 62 %, zhruba, co na to říkáte?*“ Prezident: „*To je přiměřeně, na dnešní evropské poměry slušné.*“

Témata zařazená do relací po volbách

Další dny po volbách byla v relacích rozpracována témata vzešlá z interpretace výsledků voleb (viz tabulka č. 10). Výsledky voleb byly polarizovány s předvolebními průzkumy ve všech relacích.¹⁹³ Kromě preferenčních hlasů, předvolebních průzkumů nebo reflexe zahraničních médií se v relacích do konce sledovaného období další témata spojená s volbami nevyskytla. Média řešila sestavování vlády a povolební vyjednávání či odchody členů stran. V Událostech byla 7. 6., v druhé polovině relace, zařazena informace (po čtené zprávě moderátorem ve studiu o dopisu předsedy ČSSD doplněné záběry z volebního štábu) o stížnostech na průběh voleb Nejvyššímu správnímu soudu.¹⁹⁴

Tabulka č. 10: Témata zařazená do relací po volbách – forma zpracování témat

Téma	ČT	Nova	Prima
<i>Výsledky voleb</i>	<i>Virtuální studio, grafy komentovány redaktorkou (procentuální výsledky pro strany, rozložení Sněmovny, výsledky v krajích)</i>	<i>Reportáž (financování předvolebních kampaní, finanční zisky pro postoupivší kandidáty a odstupující poslance Reportáž („NEJ“: počet hlasů, vzdálenost volebních míst, sečtení hlasů,</i>	<i>Obrazová zpráva + grafy (procentuální výsledky pro strany, rozložení Sněmovny podle genderu, Reportáž (štáby ČSSD, ODS, TOP 09, KDU-ČSL, SPOZ)</i>

¹⁹³ V Událostech podle redaktora měli „sociální demokraté našlápnuto na volební triumf, průzkumy naznačovaly výsledek kolem 35 %.“ (Volební triumf zde znázorňují padající ústřížky papíru na členy strany.) Důvěru v prognózy výzkumů reprezentuje výrok předsedy ČSSD z 12. 2. 2010: „Podívejte, já nemám z ničeho strach, já jsem lídr strany, která je někde mezi 35 a 40 procenty.“ V dalším příspěvku je rovněž názor předsedy ČSSD: „Lidé preferovali do značné míry ty menší politické strany. Je to trend, je to v rozporu se vším, co jsme, co vycházelo z průzkumů veřejného mínění.“ (Překnutí mluvčího nelze neinterpretovat jako: co jsme si zaplatili, aby z průzkumů vycházelo?) Během komentování výsledků voleb, redaktor ve studiu Televizních novin hodnotí výsledek ČSSD jako „překvapivý“, jelikož „ještě předevčírem ty průzkumy hovořily o tom, že ČSSD zvítězí zhruba o deset, devět, osm procent, tak nějak, zhruba takovýhle rozdíl, jak sami vidíte, ten rozdíl není ani dvě procenta“.

¹⁹⁴ Moderátorčin hlas doplňují záběry Nejvyššího správního soudu, stížnost J. Bobošíkové ilustrují záběry z volebního štábu strany, která „nesouhlasí s preferencemi, podle kterých zvala Česká televize hosty do předvolebních Otázek Václava Moravce“, doplňují záběry studia tohoto pořadu, zakončení studiové části o odeslání stížnosti Radě pro rozhlasové a televizní vysílání uzavírají záběry tleskajícího publika výše uvedeného pořadu. Následuje obhajoba podezření J. Bobošíkové vynesena mluvčím ČT. Stížnosti na průběh voleb byly zmíněny také ve Zprávách TVP 1.6.

	<i>Reportáž (kroužkování) Čtená doplněná obrazem a záznamem výpovědi mluvčího ČT (stížnost na průběh voleb)</i>	<i>preferenční hlasy, profese kandidátů, věk Reportáž (odhady průzkumů pro strany ČSSD, ODS, KDU-ČSL, TOP 09; agentury</i>	<i>Reportáž (preferenční hlasy) Čtená doplněná obrazem (stížnosti na průběh voleb) Reportáž (reflexe voleb v BBC, TNYT, Sme)</i>
<i>Oslavy</i>		<i>Reportáž (ČSSD, ODS, TOP 09)</i>	<i>Reportáž (ČSSD, ODS, TOP 09, VV)</i>
<i>Rezignace¹⁹⁵</i>	<i>Reportáž (ČSSD, ODS, KDU-ČSL, SPOZ, průzkumy)</i>		

Komparace informování o volbách ve zpravodajských relacích ukazuje, jak jednotlivé zpravodajské týmy zpracovávají volby do podoby události relativně rutinními způsoby. Kromě přítomnosti redaktorů ve štábech a grafického zpracování výsledků lze mezi rutiny zařadit také informování o způsobu hlasování, rovněž zde bývají také zahrnuty informace o způsobech přepočítávání hlasů. Rutinní je rovněž vyhledávání informačních zdrojů; TV Nova a TV Prima jako zdroj informací o způsobu hlasování uvedly zástupce Ministerstva vnitra, dohromady i s ČT použily televize coby zdroj výsledků voleb Český statistický úřad a některé zpravodajské internetové servery. Zdroji informací o průběžné volební účasti se v reportážích stali předsedající volebních komisí. Neočekávanou situací po vyhlášení výsledků bylo odstoupení předsedy ČSSD, kdy se média odvolávala na internetové zdroje, a očekávané potvrzení či vyvrácení této informace dostali pouze příjemci Televizních novin díky době vysílání relace vzhledem k ostatním relacím, které začínají dříve.

Vliv rutin tak vytváří podle Bennetta paradox, během kterého většina zpráv vypadá podobně, právě kvůli množství existujících médií, od tisku po televizi, a přístupnosti k nim, je soutěž na trhu složitá. „Rutinní zpracování zpráv může být efektivní, ale limituje tak podíl na trhu, jež zaujímají média. ... Pokud jsou tedy televizní zprávy téměř stejné, každá stanice by

¹⁹⁵ Absence zařazení tématu rezignace do grafu u TV Nova a Prima je zapříčiněna přiřazením těchto informací do příspěvků, které nebyly součástí výzkumného vzorku.

tak měla zasáhnout stejný podíl na publiku.“ (Bennett 2007: 177) Strategií jednotlivých médií by pak mělo být alternativní zpravování o událostech, v prostředí analyzovaného českého televizního zpravodajství lze mezi alternativy zařadit spojování lidských příběhů a voleb v Televizních novinách. Zatímco ČT a TV Nova informovaly o výsledcích voleb za sebou, TV Prima zvolila strategii fragmentování výsledků voleb, mezi něž byly vloženy další reportáže, takže se recipienti dozvídali informace odděleně. „Pasivní alternativou“, kterou nevytvořila sama média, ale zařadila ji do relací, byly povodně, které před volbami zaplavily nejen určitá území ČR, ale také hlavní zpravodajství, a tak přijímající podle tvůrců relací rovněž zajímaly volby v těchto oblastech.¹⁹⁶ Ve Zprávách TV Prima propojení voleb a povodní nebylo zařazeno. Lze ale předpokládat, že pokud dojde k nějaké nečekané události, která bude mít dlouhodobější dopad na fungování lidských aglomerací (hlavně tedy přírodní pohromy), bude v době voleb zařazována do příspěvků, které o volbách zpravují. Další rutinu představuje konstrukce průběhu voleb, kdy jsou postupně zveřejňovány výsledky a jsou monitorovány očekávání kandidátů, či vůbec celkové upozorňování na volby již před jejich konáním vytváří vysoce fragmentovanou a někdy až matoucí auru voleb. Na konečné výsledky a rozhodnutí příjemci musejí počkat a jsou během toho vystavováni různým spekulacím a nejasnostem.¹⁹⁷

Na začátku zkoumaného období byly volby spojovány s tématem, jak volit. Příjemcům byly prezentovány informace o tom, kdy se bude volit a co je zapotřebí k samotnému volení. Obě soukromé stanice v těchto příspěvcích oslovily odborné zdroje informací, ve veřejnoprávní televizi nebylo odkazováno k žádnému zdroji. Před volbami a první den voleb bylo dále upozorňováno na zahájení voleb v zahraničí, jednotlivé příspěvky se však lišily správností informací.

Začátek voleb byl reflektován z hlediska volební účasti jak voličů, tak politiků. Je nutné dodat, že v tomto období již nesmí být zveřejňovány žádné předvolební průzkumy. Vzhledem k dvoudennímu trvání voleb nejsou známy ani výsledky voleb, přesto jsou volby hlavním tématem všech relací, což dokazuje jejich zařazení jak do krátkého přehledu zpráv,

¹⁹⁶ V Televizních novinách byly použity také letecké záběry zaplavených míst v reportáži nazvané „Jak k volbám mimo domov“. Záběry natočené k jiným účelům usnadňují a urychlují tvorbu takovýchto reportáží nejen v Televizních novinách, ale rovněž v Událostech, kde první den voleb v živém vstupu z jednoho z povodní zasažených měst je redaktorčin komentář doplněn taktéž již použitými záběry v reportážích o povodni.

¹⁹⁷ Příkladem jsou zde rovněž předvolební prognózy výzkumných agentur, které mají nízkou informační hodnotu, „jestliže podobně jako při dostizích předvádějí šance na vítězství špičkových kandidátů“. (Schulz 1998: 27)

tak na začátek všech relací. V průběhu voleb se moderátoři soukromých stanic ve studiu identifikují s příjemci a hovoří v první osobě množného čísla. Moderátoři veřejnoprávní televize hovoří neutrálně, ve třetí osobě.

Aktuálnost tématu vytvářelo použití tzv. živých vstupů, ze kterých se příjemci dozvěděli odhady volební účasti a situaci na daném místě. Redaktoři se snažili ztraktivnit volby dodáním informací o průběhu voleb, který zabarvovali negativně (krádež vlajky či dobývání se do volebních místností před jejich otevřením). Volby jsou dále transformovány do události jako přehled míst, kde se volí a kdo volí. Soukromé televize zařadily do svých příspěvků názory voličů, proč šli volit, veřejnoprávní televize nikoliv, ta se soustředila na vlastní vysílání a informovala příjemce o připravovaných pořadech týkajících se předvolebního „boje“, také zde informovala o zpracování výsledků voleb redaktory, jak bude probíhat a jak budou vypadat příspěvky o výsledcích. Také zde byly zmíněny výzkumy prováděné právě pro ČT, jejich metodika a apel na voliče, aby se nebáli odpovídat tázajícím.

Výsledky voleb byly zmiňovány hned na začátku relací, a to pomocí různých grafů. Volby zde byly označovány jako boj, který má své vítěze a poražené. Uplatňovala se zde také určitá sportovní terminologie, kdy kandidáti byli (podle počtu hlasů) označováni jako rekordmani či skokani, což pochází z terminologie sportovní žurnalistiky. Postoupivší kandidáti byli prezentováni jako vítězové, kteří své vítězství slaví, polarizován byl pouze výsledek ČSSD jakožto zklamání, které vzešlo z očekávání většího počtu hlasů, jež jí přisuzovaly předvolební průzkumy mylně interpretované médii.

V době voleb na sebe média berou podobu informátorů, kteří přinášejí nejčerstvější informace o aktuálním dění, v televizním zpravodajství je tato teze demonstrována použitím živých forem prezentace ze štábů stran. Informační hodnota těchto prvků však nebyla vždy nijak vysoká. Redaktoři oznamovali již dříve zmíněné informace, zástupců stran se ptali na otázky ohledně povolebních vyjednávání o koalici a tito zástupci odpovídali stejnými frázemi jako před volbami.

Po ukončení voleb je ve zpravodajských příspěvcích věnována pozornost sestavování nové vlády a jednáním o vytvoření koalice. Televize Nova jako jediná zpravovala o finančním aspektu voleb uvedením, kolik peněz kandidující strany investovaly do předvolebních kampaní a jaké částky svým postupem získaly, či jak vysoké je odstupné pro kandidující, kteří se do Poslanecké sněmovny nedostali.

4 Závěr

Cílem této práce bylo vystopovat témata spojována s volbami do Parlamentu Poslanecké sněmovny České republiky, které proběhly v květnu roku 2010, a to ve večerních zpravodajských relacích České televize, televize Nova a televize Prima, metodou tzv. stopování diskursu (ang. *discourse tracking*). Analýza se týkala relací vysílaných v době od 25. května do 7. června. Dále byl analyzován zpravodajský diskurs použitý u těchto témat.

Jak ukázala analýza, volby do Poslanecké sněmovny jsou jevem, který je reflektován médii již před jejich samotným konáním. V relacích byly odvysílány příspěvky, které měly připravit příjemce na samotný akt volení. ČT a TVP demonstrovaly tento akt přímo ve volebních místnostech, TV Nova toto téma zpracovala formou otázek kladených redaktorkou a odpovědí zástupců institucí. ČT do své relace navíc zařadila upoutávky na vlastní pořady.

První den voleb je zákonem médiím zakázáno věnovat se předvolebním průzkumům, rovněž nejsou známy výsledky voleb, volby jsou však jevem, který je reflektován ve většině všech relací. Volby jsou vztaheny k tématům volení politických osobností, k tématu míst volení, ČT a TVP také odvysílaly příspěvky o způsobu sčítání hlasů. V Televizních novinách bylo sčítání výsledků spojeno s činností volební komise, o jejímž členovi byly odvysílány příspěvky v obou volebních dnech.

Výsledky voleb byly artikulovány prostřednictvím grafů, všechny sledované stanice je zpracovaly odlišnými způsoby: v ČT komentátorka ohlašovala výsledky voleb z virtuálního studia, komentátor Televizních novin byl přítomen přímo ve studiu, kde před obrazovkou komentoval výsledky. Ve Zprávách TVP moderátoři okomentovali grafy. Aktuální dění ve volebních štábech bylo prezentováno v podobě živých vstupů, dění během bylo zaznamenáno v podobě reportáží nebo bylo komentováno v živých vstupech. V Událostech a Televizních novinách byly reportáže odvysílány po živých vstupech ze štábů, ve Zprávách TVP byly vloženy do živých vstupů, příjemci tak mohli sledovat, jak zde vypadalo dění během dne a následně, jak vypadá atmosféra aktuální. Zprávy TVP tvořily určité pásmo, ve kterém se střídaly živé vstupy, proložené grafy o výsledcích voleb, V Televizních novinách bylo grafické zpracování výsledků pouze na začátku relace, v Událostech na jejich začátku a konci.

Výsledky voleb byly v následujících dnech zpracovány do příspěvků o nově postoupivších poslancích, jejichž postupy byly ve všech relacích spojovány s preferenčními hlasy voličů. Obě soukromé stanice tyto výsledky dále rozpracovaly do příspěvků v podobě jistých hitparád, ve kterých byly zdůrazněny vlastnosti nových poslanců či počty získaných hlasů. Také byly v obou relacích soukromých stanic reflektovány oslavy vybraných stran, ČT tuto tematiku do relace nezařadila. Soukromé stanice tak zpravují nejen o faktických údajích, ale také o následném chování politických zástupců, které médiím nebývá takto přístupné.

Otevřenou otázkou zůstává, zda se volby postupně nestávají tzv. pseudo-událostí. Bez médií by volby nejspíš vypadaly jinak, politici by si nepřipravovali své projevy či oslavy pro případ vítězství jakožto realitu, o které bude referováno hlavně v médiích. Pseudo-událost z voleb dělají dále politikové tím, že již dopředu vytvářejí prostředí určená jen k následné mediaci – hlavně pódia, kde vystupují, pokud se chtějí vyjádřit či pokud dávají rozhovory zaměstnancům mediálních organizací. Navíc z voleb, pokud jsou pseudo-událostí, jsou žurnalisty vytvářeny další pseudo-události zařazované do zpravodajství, a to audiovizuálním zaznamenáním interpretací výsledků voleb (příspěvky o nových členech Sněmovny apod.). Optikou předvolebních průzkumů však volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010 byly pseudo-událostí, která se nenaplnila.

SEZNAM ZKRATEK

BBC	British Broadcasting Corporation
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
ČT	Česká televize
ČTK	Česká tisková kancelář
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
ODS	Občanská demokratická strana
OVM	Otázky Václava Moravce
SC&C	Survey, Consulting and Care
SPOZ	Strana práv občanů – zemanovci
STEM	Středisko empirických výzkumů
SSČJ	Slovník spisovného jazyka českého
SZ	Strana zelených
TVP	televize Prima
VV	Věci veřejné

SEZNAM PŘÍSPĚVKŮ

Datum vysílání	Název příspěvku ¹⁹⁸ ČT
25. 5.	Pozvánka k předvolebnímu Duelu
26. 5.	Přehled zpráv
26. 5.	Duel: předvolební utkání už zítra
27. 5.	Přehled zpráv
27. 5.	Volební kuchařka
27. 5.	Aktuální vysílání ČT
27. 5.	Už dnes hlasují Češi v zahraničí
27. 5.	Duel Jiří Paroubek – Petr Nečas
28. 5.	Přehled zpráv
28. 5.	Volby 2010: Místnosti se otevřely
28. 5.	Živé vstupy z volebních místností
28. 5.	Volby 2010: kde všude se hlasuje
28. 5.	Volby 2010: nebojte se tazatelů
28. 5.	Volby 2010: hlasuje se i v cizině
28. 5.	Volby 2010: informační náskok s ČT
29. 5.	Přehled zpráv
29. 5.	Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny
29. 5.	Nálady neúspěšných politických stran
29. 5.	Vyjádření Václava Klause k průběžným výsledkům
29. 5.	Úspěšnost politických lídrů ve volbách
30. 5.	Přehled zpráv
30. 5.	Volby 2010: vzestup a pád
30. 5.	Volby 2010: zemětřesení ve stranách
30. 5.	Volby 2010: fenomén kroužkování

¹⁹⁸ Názvy příspěvků ČT a TV Nova jsou uvedeny podle titulku zobrazeného ve studiové části před příspěvkem, ostatní jsou buď převzaty z databáze Anopress nebo, v případě, že název byl příliš obecný, jde o pracovní názvy samotné autorky

31. 5.	Kroužkování: konec místních lídrů
7. 6.	Jedenáct stížností na průběh voleb

Datum vysílání	Název příspěvku TV Nova
22. 5.	Předvolební kuchařka
27. 5.	České konzuláty a ambasády v jihoamerických státech otevřely volební místnosti
28. 5.	Přehled zpráv
28. 5.	Začaly volby do Poslanecké sněmovny
28. 5.	Jak vypadá den člena volební komise?
29. 5.	Přehled zpráv
29. 5.	Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny
29. 5.	Reakce politických špiček na výsledky voleb do Poslanecké sněmovny
29. 5.	Poražení v letošních volbách
29. 5.	Výstřelky a problémy letošních voleb
29. 5.	Volby v Broumovicích
30. 5.	Volby z pohledu financí
30. 5.	Volební noc byla náročná a prošpikovaná emocemi
30. 5.	NEJ letošních voleb
31. 5.	Předvolební průzkumy veřejného mínění
1. 6.	Odstupné pro odcházející poslance

Datum vysílání	Název příspěvku TV Prima
25. 5.	Vypršela lhůta pro dodání hlasovacích lístků do schránek voličů
27. 5.	Upoutávka na volební servis
27. 5.	Volební servis
28. 5.	Přehled zpráv
28. 5.	Začaly volby do Poslanecké sněmovny

28. 5.	Volební servis – živý vstup z volební místnosti
28. 5.	Volili lídři parlamentních stran, premiér a prezident
28. 5.	Volby 2010 v zahraničí
28. 5.	Netradiční volební místa
28. 5.	Volební výsledky
29. 5.	Přehled zpráv
29. 5.	Výsledky voleb
29. 5.	Živý vstup ze štábu ČSSD
29. 5.	Živý vstup ze štábu ODS
29. 5.	Živý vstup ze štábu TOP 09
29. 5.	Srovnání výsledků voleb s volbami v roce 2006
29. 5.	Reakce prezidenta na výsledky voleb
29. 5.	Živý vstup ze štábu VV
29. 5.	Výsledky voleb v jednotlivých krajích
29. 5.	Živý vstup ze štábu KSČM
29. 5.	Preferenční hlasy
29. 5.	Živý vstup ze štábu KDU-ČSL
29. 5.	Zklamání pro SZ
29. 5.	Strany, které nepostoupily
29. 5.	Rozložení nové Poslanecké sněmovny
30. 5.	Přehled zpráv
30. 5.	Výsledky voleb
30. 5.	Změna Poslanecké sněmovny
30. 5.	Personální zemětřesení na politické scéně
30. 5.	Oslavy vítězných stran
30. 5.	Ve Sněmovně rekordní počet poslankyň
30. 5.	Nová krev v poslanecké Sněmovně
30. 5.	Zahraníční média sledovala volby v ČR

31. 5.	České parlamentní volby zaujaly i Slovensko
1. 6.	Stížnosti na průběh voleb

SEZNAM PRAMENŮ

Vysílání ČT pořadu Události 25. 5. – 7. 6

Vysílání televize Nova pořadu Televizní noviny: 22. 5., 25. 5. – 7. 6

Vysílání televize Prime pořadu Zprávy TV Prima: 25. 5. – 7. 6

SEZNAM LITERATURY

Altheide, D. L. *Tracking Discourse*. In: Cerulo, Karen A. (Ed.) *Culture in Mind: Toward a Sociology of Culture and Cognition*. New York: Routledge, 2002, s. 172-186.

Altheide, D. L., Grimes, J. N. *War programming: The Propaganda Project and the Iraq War*. In *The Sociological Quarterly*, No. 46, s. 617-643.

Bennett, W. L. *News: The Politics of Illusion*. USA: Longman Publishers, 2007. ISBN 0-321-42161-2.

Boorstin, D. J. *The Image: A Guide to Pseudo-events in America*. New York: Atheneum, 1987. ISBN 0-689-70280-9.

Bradová, E., Šaradín, *Permanentní kampaň a proces vládnutí: politika v éře konzultantů*. In: Šaradín, P. a kol. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Olomouc: Periplum, 2007. ISBN 978-80-86624-36-5.

Dahlgren, P. *Beyond Information: TV News as a Cultural Discourse*. in *News Direction in Journalism Research*. Stockholm: Journallisthögskolan i Stockholm skriftseria, 1985. No. 4, s. 80-95.

Defleur, M. L., Ball-Rokeach, S. J. *Teorie masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-099-8.

Fairclough, N. *Analysing Discourse. Textual analysis for social research*. London: Routledge, 2003.

Gerbner, G. *Mass Media Discourse: Message System Analysis as a Component of Cultural Indicators*. In *Discourse and Communication: New Approaches to the Analysis of Mass Media Discourse and Communication*. New York: W. de Gruyter, 1985

Hartley, J. *Understanding News*. London: Methuen & Co, 1882. ISBN 0-416-74540-7.

Lapčík, M. *Diskurzivní kontury televizního zpravodajství a možnosti jejich analýzy*. In: Foret, M., Lapčík, M., Orság, P. (Eds.): *Média dnes. Reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, s. 189-214. ISBN 978-80-244-2023-3.

Lebeda, T.: *K problému korektní interpretace stranických preferencí*. In: Dančák, B., Holoušek (Eds.) *Parlamentní volby 2006 a česká politika*. Brno: Masarykova univerzita. 2006. ISBN 80-210-4161-7.

Lokšík, M. *Televizní zpráva a televizní zpravodajství*. In: Osvaldová, B. a kol.: *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 80-246-0248-2.

Petrová, B. *Volební kampaň v médiích*. In: Čaloud, D., Foltýn, T., Havlík, V., Matoušková, A. (Eds.): *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006*. Brno: Centrum pro studium demokratické kultury, 2006, s. 42-59. ISBN 80-732-5108-6.

Trampota, T. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7376-096-8.

Trávníček, F.: *Slovník jazyka českého*. Praha: Slovanské nakladatelství. 1952

Tuchman, G. *Making News. A Study in the Construction of Reality*. London: FP, 1980. ISBN 0-02-932960.4.

Winter, J. *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, 2010. ISBN 978-80-87284-13-1.

Wodak, R., Meyer, M. *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: SAGE, 2001. ISBN 0-7619-6153-4.

Internetové zdroje

/online/ Macek, J., Škařupová, K., Kouřil, V.: *Tekutá prosperita*. In *Mediální studia* 2/2007. Dostupné z: http://macek.czechian.net/texts/Macek-Skarupova-Kouril_Tekuta-prosperita.pdf [citováno 2010-05-13].

/online/ *Kodex ČT*. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/> [citováno 2012-04-13].

<http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=162>

/online/ *Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání.* Dostupné z: <http://www.digizone.cz/texty/zakon-231-2001/> [citováno 2012-04-13].

/online/ *Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky.* Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/texts/1995-247.html> [citováno 2012-04-13].

/online/ *Zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání.* Dostupné z: http://media.misto.cz/_MAIL_/zakony02.htm [citováno 2012-04-13].

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

- Obrázky č. 1-5: Znělka Volby 2010 ČT ... 36
- Obrázek č. 6: Graf rozdělení křesel v Poslanecké sněmovně, ČT ... 41
- Obrázek č. 7: Zvolení kandidáti, ČT ... 41
- Obrázek č. 8: Hlasy v krajích, ČT ... 41
- Obrázek č. 9: Graf otázek, TV Nova53
- Obrázek č. 10: Znělka TV Nova 54
- Obrázek č. 11: Graf výsledků, TV Nova ... 58
- Obrázek č. 12: Graf rozdělení křesel Poslanecké sněmovny, TV Nova ... 59
- Obrázek č. 13: Hlasy v krajích, TV Nova ...59
- Obrázek č. 14: Nepostoupivší kandidáti, TV Nova ... 59
- Obrázek č. 15: Postoupivší kandidáti, TV Nova ... 59
- Obrázek č. 16: Volební účast, TV Nova ... 60
- Obrázek č. 17: Znělka, TV Nova ... 65
- Obrázek č. 18: Grafické zpracování výpovědi, TV Nova ... 68
- Obrázek č. 19 Odstupné, TV Nova ... 67
- Obrázek č. 20: Označení kandidátů, TV Nova ... 69
- Obrázky č. 21-22: Znělka Volby TV Prima ... 74
- Obrázek č. 23: Výsledky voleb, TV Prima ... 77
- Obrázky č. 24-26: Další grafy výsledků voleb, TV Prima ... 78-79
- Obrázek č. 27: Výsledky v krajích, TV Prima 80
- Obrázek č. 28: Výsledky minulých voleb, TV Prima ... 82

Obrázek č. 29: Pozadí TV Prima ... 83

Obrázek č. 30: Genderové rozložení Poslanecké sněmovny, TV Prima ... 85

Graf č. 1 Stopáž příspěvků ... 88

Graf č. 2: Stopáž jednotlivých témat ... 89

SEZNAM TABULEK

- Tabulka č. 1: Vybrané faktory ovlivňující rozhodování voličů ... 22
- Tabulka č. 2: Přepis příspěvku Televizních novin ... 23
- Tabulka č. 3: Protokol stopování diskursu ...26
- Tabulka č. 4: Témata zařazená do relací v rámci celého období ... 90
- Tabulka č. 5: Téma: jak volit – forma zpracování ... 92
- Tabulka č. 6: Téma: volby v zahraničí ... 94
- Tabulka č. 7: Rozdílné údaje v příspěvcích ... 94
- Tabulka č. 8: První den voleb – forma zpracování témat 95
- Tabulka č. 9: Druhý den voleb – forma zpracování témat ... 98
- Tabulka č. 10: Témata zařazená do relací po volbách – forma zpracování témat ... 101